

proceedings

abstracts

Barcelona **OPEN ED** 2010
The Seventh Annual Open Education Conference

November 2-4 2010

Organized by:

Abstract book

BARCELONA OPEN ED 2010

The Seventh Annual Open Education Conference

November 2-4 2010

Organized by:

The texts published in this book are – unless indicated otherwise – covered by the Creative Commons Attribution-Non commercial-No derivative works 3.0 Spain licence. They may be copied, distributed and broadcast provided that the author, and the institutions that publish them (UOC, OU, BYU) are cited. Commercial use and derivative works are not permitted. The full licence can be consulted on <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.en>.

Edited by:

Universitat Oberta de Catalunya

<http://www.uoc.edu/>

Av. Tibidabo, 39-43

08035 Barcelona

Spain

Phone: (0034) 93 253 23 00

Presentation

Welcome to The Open Education Conference in Barcelona. This is an International forum to present and discuss innovations and research about Open Education and Open Educational Resources (OER) movement.

This year the main topic of the conference is **OER: Impact and Sustainability**. We are going to learn about Open Education projects around the world; how they are designed, implemented and sustained, what the different communities of learners need to allow OER projects to become a transforming engine for education, improving learning outcomes, and facilitating access to education to more and more people.

We strongly encourage your participation during the Conference and social events that we have organised.

The Open Education 2010 Executive Committee

Begoña Gros, Vice President for Innovation and Research, Universitat Oberta de Catalunya.

Fred Mulder, Rector, Open Universiteit Nederland

Richard Young, Dean, David O. McKay School of Education, Brigham Young University

Abstracts
Barcelona Open Ed 2010
The Seventh Annual Open Education Conference

November 2-4 2010

<http://openedconference.org/2010/>

Table of Contents

Part 1: Abstracts in English

1. How to foster sharing of educational resources?
John van der Baaren, Fred de Vries 16
2. Audio as medium for content distribution (providing access to knowledge)
Nico Baird, Nick Esterhuizen, Karel J. de Beer 16
3. Collective Intelligence for OER Sustainability
Simon Buckingham Shum, Anna De Liddo 17
4. Towards a Social Learning Space for Open Educational Resources
Simon Buckingham Shum, Rebecca Ferguson 17
5. Open Educational Resources: Experiences of use in a Latin-American context
José Vladimir Burgos Aguilar, Maria Soledad Ramirez Montoya 18
6. Student Journalism 2.0: Testing Models for Participatory Learning in the Digital Age
Tom Caswell, Alex Kozak 18
7. A Method and Tool to Support the Analysis and Enhance the Understanding of Peer-to-Peer Learning Experiences
Anna De Liddo, Panagiota Alevizou 19
8. Bridging Formal/Informal Learning
Yoshimi Fukuhara, Satoshi Yamawaki, Yasutaka Kageyama 20
9. Open to the users' needs: combining user-centered design, standards and open source software
Muriel Garreta Domingo, Francesc Santanach Delisau 20

10.	AgShare: Building Community and Content with Multiple Partners <i>Christine Geith, Neil Butcher, Karen Vignare, Nathan R. Yergler, Krishna Alluri</i>	21
11.	Use of open educational resources at the UOC <i>Roger Griset, José Manuel Rivera López</i>	21
12.	The relationships between technology and open education in the development of a resilient higher education <i>Richard Hall, Joss Winn</i>	22
13.	Faculty and Students Perspectives Towards Open Courseware, and Open Access Publishing: Some Comparisons Between European and North American Populations <i>Josep Hardin, Aristóteles Cañero</i>	22
14.	Conversation is the Key: A Short History of Smarthistory.org <i>Beth Harris, Dr. Steven Zucker</i>	23
15.	Business Models in OER, a Contingency Approach <i>Anne Helsdingen, Ben Janssen, Stefan Schuwer</i>	23
16.	Building Capacity in Developing Countries: OER for Food Safety <i>Gwyn Heyboer, Sunnie Kim, Leslie D. Bourquin, Deepa Thiagarajan</i>	24
17.	OpenSpire: Opening up Oxford like never before <i>Melissa Highton, Peter Robinson</i>	24
18.	Sustaining OER at the University of Cape Town: Free, but not cheap <i>Cheryl Hodgkinson-Williams, Shihaam Donnelly</i>	25
19.	TwHistory: Sharing History Using Twitter <i>Marion Jensen, Tom Caswell, Justin Ball, Joel Duffin, Rob Barton</i>	26
20.	Reaching the Heart of the University: Libraries and the Future of OER <i>Pieter Kleymeer, Molly Kleinman, Ted Hanss</i>	26
21.	Open online courses in Colombia: Report of an educational and technological experiment <i>Diego E. Leal Fonseca</i>	27

22.	Justifying Institutional Investment in OER Development: OERs as Marketing Vehicle <i>Theo Lynn, Laurent Muzellec, Neil Bruton</i>	27
23.	Open Learning Network: the evidence of OER impact <i>Patrick McAndrew, Karen Cropper</i>	28
24.	Open access press vs traditional university presses on Amazon <i>Rory McGreal, Edward Acqua</i>	28
25.	Approaches to OER Development <i>Rory McGreal</i>	29
26.	When the mummy is digital: preservation and dissemination <i>Julià Minguillón</i>	29
27.	Innovative Applications: Open Educational Resources and Mobile Resources Repository for the Instruction of Educational Researchers in Mexico <i>Fernando J. Mortera-Gutierrez</i>	30
28.	Open video tools to support the production of online collaborative audiovisual projects: How to promote collective creation in e-learning <i>Adriana Ornellas, Muriel Garreta Domingo, Antoni Marín, Francesc Santanach Delisau</i>	31
29.	Capturing and Organizing Prior Student Learning with the OCW Backpack <i>Brian Ouellette, Elena Gitin, Justin Prost, Peter Smith</i>	31
30.	An Ontology for Open Rubric Exchange on the Web <i>Brian Panulla, Megan Kohler</i>	32
31.	Educational innovation in large groups Design of an experimental study implemented at the Polytechnic University of Madrid <i>Rodrigo Pardo , Teresa González Aja, Elena Merino Merino</i>	32
32.	Building a Manifesto for OER sustainability: UK experiences <i>Chris Pegler</i>	33
33.	OER in Portugal as agent of curriculum innovation and technological change Inducing practices of “new” teaching standards <i>Paulo Manuel de Matos Pereira</i>	33

34.	OER as a Model for Enhanced Teaching and Learning <i>Lisa Petrides, Cynthia Jimes, Clare Middleton-Dezner, Holly Howell</i>	34
35.	EduFeedr: following and supporting learners in open blog-based courses <i>Hans Põldoja</i>	34
36.	Open Educational Resources for Development of University Courses <i>Griff Richards, Stewart Marshall</i>	35
37.	Barriers and Motivators for Using Open Educational Resources in Schools <i>Thomas Richter, Ulf Daniel Ehlers</i>	35
38.	What do academic libraries have to do with Open Educational Resources? Theme: Long term sustainability of open education projects first steps to start up <i>R. John Robertson</i>	36
39.	The FaceUOC Project: An Open Social Learning experience by the Open University of Catalonia <i>Ana Mª Roderer, Gemma Aguado, Eva Patricia Gil, Julià Minguillón</i>	36
40.	The role of mentoring in facilitating the process of repurposing OER <i>Andreia Inamorato dos Santos, Alexandra Okada</i>	37
41.	Production of OER, a Quest for Efficiency <i>Robert Schuwer, Tina Wilson, Willem van Valkenburg, Andy Lane</i>	38
42.	Structuring OER Using Learning Trajectories <i>Robert Schuwer, Fred de Vries</i>	38
43.	Foundation Funded OER vs. Tax Payer Funded OER - A Tale of Two Mandates <i>Paul Stacey</i>	39
44.	Beyond the first steps: Sustaining Health OER Initiatives in Ghana <i>Nadia Tagoe, Peter Donkor, Richard Adamu, Ohene Opare-Sem, N. Cary Engleberg, Aaron Lawson</i>	39
45.	Free Technology Academy: a Joint Venture of Free Software and OER <i>Wouter Tebbens, David Megías, David Jacovkis, Lex Bijlsma</i>	40
46.	The Value of Imperfection:the Wabi-Sabi Principle in Aesthetics and Learning <i>Jutta Treviranus</i>	40

47.	MultiCampus Open Educational Resources: the case of OER-HE <i>Frederik Truyen, Cornelis Adrianus (Kees-Jan) van Dorp, Ben Janssen, Jose Rivera, Roger Griset</i>	41
48.	Opening Education Beyond the Property Relation: From Commons to Communism <i>The University of Utopia</i>	41
49.	Determinants of the educational use of digital learning materials: The mediating role of self-efficacy, perceived norm and attitude <i>Frederik Van Acker, Hans van Buuren, Karel Kreijns, Marjan Vermeulen</i>	42
50.	Big and Little OER <i>Martin Weller</i>	43
51.	Proposing a ‘Consent Commons’ in open education. Balancing the desire for openness with the rights of people to refuse or withdraw from participation <i>Jane Williams, Suzanne Hardy, Dr Megan Quentin-Baxter</i>	43
52.	Search and Discovery: OER's Open Loop <i>Nathan R. Yergler</i>	44
53.	Examining the sustainability issues in UKOER projects: Developing a sustainable OER ecosystem in HE <i>Li Yuan, R. John Robertson, Lorna M. Campbell, Chris Pegler</i>	44
 Part 2: Resums en català		
1.	Com s'ha d'adoptar la compartició dels recursos educatius? <i>John van der Baaren, Fred de Vries</i>	46
2.	L'àudio com a mitjà de distribució de contingut (facilitar l'accés al coneixement) <i>Nico Baird, Nick Esterhuizen, Karel J. de Beer</i>	46
3.	Intel·ligència col·lectiva per la sostenibilitat dels OER <i>Simon Buckingham Shum, Anna De Liddo</i>	47
4.	Vers un espai d'aprenentatge social per als recursos educatius en obert <i>Simon Buckingham Shum, Rebecca Ferguson</i>	47
5.	Recursos educatius en obert: Experiències de l'ús en un context llatinoamericà <i>José Vladimir Burgos Aguilar, Maria Soledad Ramirez Montoya</i>	48

6.	Student Journalism 2.0: provar models per a l'aprenentatge participatiu en l'era digital <i>Tom Caswell, Alex Kozak</i>	48
7.	Un mètode i una eina de suport a l'anàlisi i per a aprofundir la comprensió de les experiències d'aprenentatge entre iguals <i>Anna De Liddo, Panagiota Alevizou</i>	49
8.	Omplir el buit que separa l'aprenentatge formal de l'informal <i>Yoshimi Fukuhara, Satoshi Yamawaki, Yasutaka Kageyama</i>	50
9.	Oberts a les necessitats dels usuaris: combinació de disseny, estàndards i programari de codi obert centrat en l'usuari <i>Muriel Garreta Domingo, Francesc Santanach Delisau</i>	50
10.	AgShare: construcció de comunitat i contingut amb múltiples socis <i>Christine Geith, Neil Butcher, Karen Vignare, Nathan R. Yergler, Krishna Alluri</i>	51
11.	Ús de recursos educatius en obert a la UOC <i>Roger Griset, José Manuel Rivera López</i>	51
12.	Les relacions entre la tecnologia i l'ensenyament en obert en el desenvolupament d'un ensenyament superior apte per a afrontar els canvis <i>Richard Hall, Joss Winn</i>	52
13.	Perspectives del professorat i dels estudiants envers l'Open Courseware i la publicació en obert: comparacions entre les poblacions europea i nord-americana <i>Josep Hardin, Aristóteles Cañero</i>	52
14.	La conversación es la clau: un relat breu de Smarthistory.org <i>Beth Harris, Dr. Steven Zucker</i>	53
15.	Models de negoci en OER, un enfocament contingent <i>Anne Helsdingen, Ben Janssen, Stefan Schuwer</i>	54
16.	Capacitació en els països en vies de desenvolupament: OER per a la seguretat alimentària <i>Gwyn Heyboer, Sunnie Kim, Leslie D. Bourquin, Deepa Thiagarajan</i>	54
17.	OpenSpires: Oxford més obert que mai <i>Melissa Highton, Peter Robinson</i>	55
18.	Manteniment dels OER a la Universitat de Ciutat del Cap: gratuït sí, barat no <i>Cheryl Hodgkinson-Wiliams, Shihaam Donnelly</i>	55

19.	TwHisTory: Twitter com a eina per a compartir la història <i>Marion Jensen, Tom Caswell, Justin Ball, Joel Duffin, Rob Barton</i>	56
20.	Arribar al cor de la Universitat: les biblioteques i el futur dels OER <i>Pieter Kleymeer, Molly Kleinman, Ted Hanss</i>	57
21.	Cursos oberts en línia a Colòmbia: Informe d'una experiència educativa i tecnològica <i>Diego E. Leal Fonseca</i>	57
22.	Justificació de la inversió institucional en el desenvolupament dels OER: Els OER com a mitjà de màrqueting <i>Theo Lynn, Laurent Muzellec, Neil Bruton</i>	58
23.	Xarxa d'Aprenentatge en Obert: l'evidència de l'impacte dels OER <i>Patrick McAndrew, Karen Cropper</i>	58
24.	Editorial d'accés obert vs editorials universitàries tradicionals a Amazon <i>Rory McGreal, Edward Acqua</i>	59
25.	Enfocaments relatius al desenvolupament dels OER <i>Rory McGreal</i>	59
26.	Si les mòries fossin digitals: preservació i difusió <i>Julià Minguillón</i>	60
27.	Aplicacions innovadores: repositori de recursos educatius en obert i recursos mòbils per a la formació d'investigadors en l'àmbit de l'ensenyament a Mèxic <i>Fernando J. Mortera-Gutierrez</i>	61
28.	Eines de vídeo en obert com a suport a la producció de projectes audiovisuals col·laboratius en línia: com s'ha de promoure la creació col·lectiva en l'aprenentatge virtual <i>Adriana Ornellas, Muriel Garreta Domingo, Antoni Marín, Francesc Santanach Delisau</i>	62
29.	Recollir i organitzar l'aprenentatge previ de l'estudiant mitjançant la Motxilla OCW <i>Brian Ouellette, Elena Gitin, Justin Prost, Peter Smith</i>	62
30.	Una ontologia per l'intercanvi d'eines d'avaluació en obert al web <i>Brian Panulla, Megan Kohler</i>	63

31.	Innovació educativa en grans grups: Disseny d'un estudi experimental implantat a la Universitat Politècnica de Madrid <i>Rodrigo Pardo , Teresa González Aja, Elena Merino Merino</i>	63
32.	Elaborar un manifest per a la sostenibilitat dels OER: experiències en el Regne Unit <i>Chris Pegler</i>	64
33.	OER a Portugal: com a agent d'innovació del pla d'estudis i del canvi tecnològic - inducció de pràctiques en matèria de "nous" criteris d'ensenyament <i>Paulo Manuel de Matos Pereira</i>	65
34.	Els OER com a model per a aprofundir l'ensenyament i l'aprenentatge <i>Lisa Petrides, Cynthia James, Clare Middleton-Detzner, Holly Howell</i>	66
35.	EduFeedr –seguiment i suport dels estudiants en cursos oberts en format de bloc <i>Hans Põldoja</i>	66
36.	Recursos educatius en obert per al desenvolupament d'estudis universitaris <i>Griff Richards, Stewart Marshall</i>	67
37.	Obstacles i motivacions per a l'ús de recursos educatius en obert a les escoles <i>Thomas Richter, Ulf Daniel Ehlers</i>	67
38.	Què tenen a veure les biblioteques acadèmiques amb els recursos educatius en obert? Tema: Sostenibilitat a llarg termini de projectes d'ensenyament en obert <i>R. John Robertson</i>	68
39.	El projecte FaceUOC: na experiència d'Aprenentatge Social en Obert de la Universitat Oberta de Catalunya <i>Ana Mª Roderer, Gemma Aguado, Eva Patricia Gil, Julià Minguillón</i>	68
40.	El paper de la tutoria per a facilitar el replantejament dels OER <i>Andreia Inamorato dos Santos, Alexandra Okada</i>	69
41.	La producció d'OER, una cerca de l'eficiència <i>Robert Schuwer, Tina Wilson, Willem van Valkenburg, Andy Lane</i>	70
42.	Estructuració dels OER fent servir trajectòries d'aprenentatge <i>Robert Schuwer, Fred de Vries</i>	70

43.	OER finançats per una fundació vs OER finançats amb impostos - La història de dos mandats <i>Paul Stacey</i>	71
44.	Més enllà dels primers passos: mantenir les iniciatives d'OER en el camp de la salut a Ghana <i>Nadia Tagoe, Peter Donkor, Richard Adamu, Ohene Opere-Sem, N. Cary Engleberg, Aaron Lawson</i>	71
45.	Acadèmia de Tecnologia Lliure: una empresa conjunta de programari lliure i OER <i>Wouter Tebbens, David Megías, David Jacovkis, Lex Bijlsma</i>	72
46.	El valor de la imperfecció: el principi Wabi-Sabi en l'estètica i en l'aprenentatge <i>Jutta Treviranus</i>	72
47.	Recursos educatius en obert en MultiCampus: El cas d'OER-HE <i>Frederik Truyen, Cornelis Adrianus (Kees-Jan) van Dorp, Ben Janssen, Jose Rivera, Roger Griset</i>	73
48.	Obertura de l'ensenyament més enllà de la relació amb la propietat: de comunitari a comunisme <i>The University of Utopia</i>	73
49.	Factors determinants de l'ús docent de materials digitals d'aprenentatge: El paper mediador de l'autoeficàcia, la percepció de la norma i l'actitud <i>Frederik Van Acker, Hans van Buuren, Karel Kreijns, Marjan Vermeulen</i>	74
50.	Recursos educatius en obert grans i petits <i>Martin Weller</i>	75
51.	Proposar un 'Consent Commons' en l'ensenyament en obert - equilibrar el disseny d'obertura amb els drets de les persones a rebutjar la participació o a deixar de participar <i>Jane Williams, Suzanne Hardy, Dr Megan Quentin-Baxter</i>	75
52.	Cerca i descoberta: el sistema de llaç obert dels OER <i>Nathan R. Yergler</i>	76
53.	Examen de les qüestions de sostenibilitat en els projectes UKOER- establiment d'un ecosistema d'OER sostenible en l'ensenyament superior <i>Li Yuan, R. John Robertson, Lorna M. Campbell, Chris Pegler</i>	77

Part 3: Resúmenes en español

1. ¿Cómo fomentar el uso compartido de los recursos educativos?
John van der Baaren, Fred de Vries 78
2. El audio como medio de distribución del contenido (proporcionar acceso al conocimiento)
Nico Baird, Nick Esterhuizen, Karel J. de Beer 78
3. Inteligencia colectiva para la sostenibilidad de los OER
Simon Buckingham Shum, Anna De Liddo 79
4. Hacia un espacio de aprendizaje social mediante recursos educativos abiertos
Simon Buckingham Shum, Rebecca Ferguson 79
5. Recursos educativos abiertos: experiencias de su uso en un contexto latinoamericano
José Vladimir Burgos Aguilar, Maria Soledad Ramirez Montoya 80
6. Student Journalism 2.0: Modelos de prueba para aprendizaje participativo en la era digital
Tom Caswell, Alex Kozak 81
7. Método y herramienta para respaldar el análisis y aumentar la comprensión de las experiencias de aprendizaje entre iguales
Anna De Liddo, Panagiota Alevizou 82
8. Tendiendo puentes entre las enseñanzas formal e informal
Yoshimi Fukuhara, Satoshi Yamawaki, Yasutaka Kageyama 82
9. Abiertos a las necesidades de los usuarios: combinar el diseño orientado al usuario, las normas y el software de código abierto
Muriel Garreta Domingo, Francesc Santanach Delisau 83
10. AgShare: construir una comunidad y desarrollar contenido con numerosos compañeros
Christine Geith, Neil Butcher, Karen Vignare, Nathan R. Yergler, Krishna Alluri 83
11. El uso de recursos educativos abiertos en la UOC
Roger Griset, José Manuel Rivera López 84
12. La relación entre tecnología y educación abierta en el desarrollo de una enseñanza superior flexible
Richard Hall, Joss Winn 84

13.	Perspectivas del profesorado y los estudiantes respecto al software didáctico de código abierto y las publicaciones de acceso libre: algunas comparaciones entre la población europea y la norteamericana <i>Josep Hardin, Aristóteles Cañero</i>	85
14.	La conversación es la clave: una breve relato de Smarthistory.org <i>Beth Harris, Dr. Steven Zucker</i>	86
15.	Modelos de negocio con OER, una estrategia de contingencia <i>Anne Helsdingen, Ben Janssen, Stefan Schuwer</i>	86
16.	Capacitación en países en vías de desarrollo: OER para la seguridad alimentaria <i>Gwyn Heyboer, Sunnie Kim, Leslie D. Bourquin, Deepa Thiagarajan</i>	87
17.	OpenSpires: abrir Oxford más que nunca <i>Melissa Highton, Peter Robinson</i>	87
18.	Sostenimiento del OER en la Universidad de Ciudad del Cabo: libre, pero no barato <i>Cheryl Hodgkinson-Wiliams, Shihaam Donnelly</i>	88
19.	TwHistory: Compartir la historia usando Twitter <i>Marion Jensen, Tom Caswell, Justin Ball, Joel Duffin, Rob Barton</i>	89
20.	Llegando al corazón de la Universidad: las bibliotecas y el futuro de los OER <i>Pieter Kleymeer, Molly Kleinman, Ted Hans</i>	89
21.	Cursos en línea abiertos en Colombia: informe sobre un experimento educativo y tecnológico <i>Diego E. Leal Fonseca</i>	90
22.	Justificar la inversión institucional en el desarrollo de OER: los OER como vehículo de marketing <i>Theo Lynn, Laurent Muzellec, Neil Bruton</i>	90
23.	Red de aprendizaje abierto: La evidencia del impacto de los OER <i>Patrick McAndrew, Karen Cropper</i>	91
24.	Editorial de acceso libre vs. editorial universitaria tradicional en Amazon <i>Rory McGreal, Edward Acqua</i>	92
25.	Estrategias para el desarrollo de OER <i>Rory McGreal</i>	92

26.	Si las momias fueran digitales: conservación y difusión <i>Julià Minguillón</i>	93
27.	Aplicaciones innovadoras: almacén de recursos educativos abiertos y de recursos para móviles para la formación de investigadores docentes en México <i>Fernando J. Mortera-Gutierrez</i>	94
28.	Herramientas abiertas de vídeo para apoyar la producción de proyectos colaborativos audiovisuales en línea: cómo promover la creación en equipo en el e-learning <i>Adriana Ornellas, Muriel Garreta Domingo, Antoni Marín, Francesc Santanach Delisau</i>	94
29.	Captura y organización del aprendizaje previo de los estudiantes mediante la Mochila OCW <i>Brian Ouellette, Elena Gitin, Justin Prost, Peter Smith</i>	95
30.	Una ontología para el intercambio de temas abiertos en la Web <i>Brian Panulla, Megan Kohler</i>	96
31.	Innovación educativa en grandes grupos: Diseño de un estudio experimental implantado en la Universidad Politécnica de Madrid <i>Rodrigo Pardo , Teresa González Aja, Elena Merino Merino</i>	96
32.	Establecimiento de un manifiesto por la sostenibilidad de los OER: Experiencias en el Reino Unido <i>Chris Pegler</i>	97
33.	OER en Portugal: como agente de innovación curricular y de cambio tecnológico - motivar la práctica de "nuevas" normas de enseñanza <i>Paulo Manuel de Matos Pereira</i>	97
34.	Los OER como modelo para una enseñanza y aprendizaje mejorados <i>Lisa Petrides, Cynthia Jimes, Clare Middleton-Detzner, Holly Howell</i>	98
35.	EduFeedr: seguimiento y apoyo a los estudiantes en cursos abiertos basados en blogs <i>Hans Põldoja</i>	99
36.	Recursos Educativos Abiertos para el desarrollo de cursos universitarios <i>Griff Richards, Stewart Marshall</i>	99

37.	Barreras y motivadores para la utilización de recursos educativos abiertos en los centros docentes <i>Thomas Richter, Ulf Daniel Ehlers</i>	100
38.	¿Qué tienen que hacer las bibliotecas académicas con los recursos educativos abiertos? Tema: sostenibilidad a largo plazo de los proyectos de educación abierta <i>R. John Robertson</i>	100
39.	El proyecto FaceUOC: Una experiencia de aprendizaje social abierto con la Universitat Oberta de Catalunya <i>Ana Mª Roderer, Gemma Aguado, Eva Patricia Gil, Julià Minguillón</i>	101
40.	El papel de la tutoría para facilitar el proceso de replanteamiento de los OER <i>Andreia Inamorato dos Santos, Alexandra Okada</i>	102
41.	La producción de OER, una búsqueda de la eficiencia <i>Robert Schuwer, Tina Wilson, Willem van Valkenburg, Andy Lane</i>	103
42.	Estructuración de los OER utilizando trayectorias de aprendizaje <i>Robert Schuwer, Fred de Vries</i>	103
43.	OER financiadas por una fundación frente a OER financiadas por contribuyentes: una historia de dos mandatos <i>Paul Stacey</i>	104
44.	Después de los primeros pasos: sostenimiento de iniciativas de OER para la salud en Ghana <i>Nadia Tagoe, Peter Donkor, Richard Adanu, Ohene Opare-Sem, N. Cary Engleberg, Aaron Lawson</i>	104
45.	Academia de Tecnología Libre: una empresa conjunta de software libre y OER <i>Wouter Tebbens, David Megías, David Jacovkis, Lex Bijlsma</i>	105
46.	El valor de la imperfección: El principio wabi-sabi en la estética y la enseñanza <i>Jutta Treviranus</i>	105
47.	Recursos educativos abiertos MultiCampus: el caso de OER-HE <i>Frederik Truyen, Cornelis Adrianus (Kees-Jan) van Dorp, Ben Janssen, Jose Rivera, Roger Griset</i>	106
48.	Apertura de la educación más allá de la relación de propiedad: De los bienes comunales al comunismo <i>The University of Utopia</i>	107

49.	Factores determinantes para el uso docente del material educativo digital: El papel mediador de la autoeficacia, la norma percibida y la actitud <i>Frederik Van Acker, Hans van Buuren, Karel Kreijns, Marjan Vermeulen</i>	107
50.	Recursos educativos abiertos grandes y pequeños <i>Martin Weller</i>	108
51.	Propuesta de "Consent Commons" en la educación a distancia: equilibrar el deseo de apertura con el derecho de las personas a rehusar participar o retirarse <i>Jane Williams, Suzanne Hardy, Dr Megan Quentin-Baxter</i>	108
52.	Búsqueda y descubrimiento: el bucle abierto de los OER <i>Nathan R. Yergler</i>	109
53.	Examen de los problemas de sostenibilidad en los proyectos UKOER: desarrollo de un ecosistema sostenible de OER en HE <i>Li Yuan, R. John Robertson, Lorna M. Campbell, Chris Pegler</i>	110

Part 1: Abstracts in English

How to foster sharing of educational resources?

John van der Baaren,* Fred de Vries*

*Open Universiteit

Abstract

The future of OER is highly dependent on the future of education in general. A future that will be determined by major changes in society that demand more people with a higher education and life long learning. Each vision for the long term future needs to take the qualitative and quantitative demands into account. Backcasting from a vision we arrive at useful steps to take, some of which we managed to start up in the form of pilots as part of the European research project Share.TEC.

Keywords

open educational resources, sustainability, backcasting, Share.TEC

Audio as medium for content distribution (providing access to knowledge)

Nico Baird,* HL Esterhuizen,** Kallie de Beer***

*Instructional Designer (Multimedia), Centre for eLearning and Educational Technology

**Director, Communication Sciences, Faculty of Humanities, Central University of Technology

***Director Academic Support & Research, Central University of Technology

Abstract

Reaching and educating the masses to the benefit of all of mankind is the ultimate goal and through the use of this technology facility/tool many can be reached in their own language, in their own community, in their own time and at their own pace.

Making this content available to those who will benefit from the information, is vital. These people who want to consume the content are not necessarily that interested in the qualification, they need the information. Making the content available in an auditory format may also help those who may not be as literate as others.

The uses of audio/ recorded lessons have a number of uses and should not just be seen as a medium for content distribution to distant communities. Recording lectures makes it possible for a lecturer to present lectures to a vast number of students, while just presenting the lecture once.

Keywords

audio, content distribution, open content, community

Collective Intelligence for OER Sustainability

Simon Buckingham Shum,* Anna de Liddo**

*OLnet, Open Learning Network Project, Knowledge Media Institute, The Open University

**OLnet, Open Learning Network Project, Knowledge Media Institute, The Open University

Abstract

To thrive, the Open Educational Resource (OER) movement, or a given initiative, must make sense of a complex, changing environment. Since “sustainability” is a desirable systemic capacity that our community should display, we consider a number of principles that sharpen the concept: *resilience, sensemaking and complexity*. We outline how these motivate the concept of *collective intelligence* (CI), we give examples of what *OERCI* might look like, and we describe the emerging *Cohere* CI platform we are developing in response to these requirements.

Keywords

sustainability, resilience, complex systems, collective intelligence

Towards a Social Learning Space for Open Educational Resources

Simon Buckingham Shum,* Rebecca Ferguson**

*Senior Lecturer in Knowledge Media, UK Open University’s Knowledge Media Institute

**Research Fellow, Institute of Educational Technology, UK Open University

Abstract

We identify a number of meanings of “*Open*”, as part of the motivating rationale for a social media space tuned for learning, called *SocialLearn*. We discuss why online social learning seems to be emerging so strongly at this point, explore features of social learning, and identify some of the dimensions that we believe characterize the social learning design space, before describing the emerging design concept and implementation.

Open Educational Resources: Experiences of use in a Latin-American context

J. Vladimir Burgos-Aguilar, MTI, M.Sc*, Maria Soledad Ramirez Montoya, Ph.D**

*Educational Innovation Liaison Officer at Innov@TE, Center for Innovation in Technology and Education, and part time Professor at the Graduate School of Education (EGE) in Tecnológico de Monterrey (ITESM)

**Full time Professor at the Graduate School of Education (EGE), and Principal of the Research Group of Investigation of Innovation in Technology and education in Tecnológico de Monterrey (ITESM)

Abstract

This paper presents practical experiences using Open educational Resources (OER) for basic and elementary education (K12), educational research and research training on two inter-institutional projects with the collaboration of thirteen higher education institutions and with the support of the *Corporación de Universidades para el Desarrollo del Internet* (CUDI) and by the *Consejo Nacional de Ciencia y Tecnología* (CONACYT) of Mexico and hosted by the Tecnológico de Monterrey. The first initiative is titled “Knowledge Hub for K-12 Education” with the main goal of enrich a catalog of Open Educational Resources for basic and elementary education (K-12) for Mexico and Spanish speaking countries in Latin-America. The main goal of the second initiative is to build a collection of Open Educational Resources for Mobile Learning to address the issue of educational research and research training.

Keywords

experiences of use, educational resources, learning experiences, institutional challenges, digital repositories

Student Journalism 2.0: Testing Models for Participatory Learning in the Digital Age

Tom Caswell,* Alex Kozak**

*PhD Student (Utah State University)

**Program Assistant, Creative Commons

Abstract

Many educators and educational institutions have yet to integrate web-based practices into their classrooms and curricula. As a result, it can be difficult to prototype and evaluate approaches to transforming classrooms from static endpoints to dynamic, content-creating nodes in the online information ecosystem. But many scholastic journalism programs have already embraced the capabilities of the Internet for virtual collaboration, dissemination, and reader participation. Because of this, scholastic journalism can act as a test-bed for integrating web-based sharing and collaboration practices into classrooms. Student Journalism 2.0 was a research project to

integrate open copyright licenses into two scholastic journalism programs, to document outcomes, and to identify recommendations and remaining challenges for similar integrations. Video and audio recordings of two participating high school journalism programs informed the research. In describing the steps of our integration process, we note some important legal, technical, and social challenges. Legal worries such as uncertainty over copyright ownership could lead districts and administrators to disallow open licensing of student work. Publication platforms among journalism classrooms are far from standardized, making any integration of new technologies and practices difficult to achieve at scale. And teachers and students face challenges re-conceptualizing the role their class work can play online.

Keywords

scholastic journalism, open licensing, open education

A Method and Tool to Support the Analysis and Enhance the Understanding of Peer-to-Peer Learning Experiences

Anna De Liddo,* Panagiota Alevizou**

*Research Associate, Knowledge Media Institute, The Open University (UK)

**Post-doctoral researcher at the Open University's Institute of Educational Technology, The Open University (Reino Unido)

Abstract

In this paper we look at how a web-based social software can be used to make qualitative data analysis of online peer-to-peer learning experiences. Specifically, we propose to use Cohere, a web-based social sense-making tool, to observe, track, annotate and visualize discussion group activities in online courses. We define a specific methodology for data observation and structuring, and present results of the analysis of peer interactions conducted in discussion forum in a real case study of a P2PU course. Finally we discuss how network visualization and analysis can be used to gather a better understanding of the peer-to-peer learning experience. To do so, we provide preliminary insights on the social, dialogical and conceptual connections that have been generated within one online discussion group.

Keywords

qualitative data analysis, computer assisted qualitative data analysis, web annotation tools, virtual ethnography, peer learning, users observation

Bridging Formal/Informal Learning

Yoshimi Fukuhara,* Satoshi Yamawaki, Satoshi Yamawaki****

*Office of Research Administration, Keio University, Japan

**Castalia Co., Ltd. (Japan)

Abstract

Recently many OER activities have been getting popular, and users who access those content for informal learning are increasing. Most popular OER must be OCW, which has been proposed and promoted by MIT since 2001. In Japan OCW has been penetrating gradually since 2005. However in terms of formal learning utilization ICT technology has not been so popular yet in Japanese higher education field. In this paper two case studies, one is formal e-Learning using OCW, and the other is portal site of open contents from universities are described.

Keywords

OCW, informal learning, formal learning, e-Learning, LMS, SaaS

Open to the users' needs: combining user-centered design, standards and open source software

Muriel Garreta-Domingo,* Francesc Santanach-Delisau *

*Office of Learning Technologies, Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Abstract

This case study introduces our continuous work to enhance the virtual classroom in order to provide faculty and students with an environment open to their needs, compliant with learning standards and, therefore compatible with other e-learning environments, and based on open source software. The result is a modifiable, sustainable and interoperable learning environment that can be adapted to different teaching and learning situations by incorporating the LMS integrated tools as well as wikis, blogs, forums and Moodle activities among others.

Keywords

Technology Enhanced Learning (TEL), user-centered design, interoperability, Learning Management System (LMS), Virtual Classroom, standards, Open Source, IMS Basic LTI, e-learning tools, service oriented, SOA, learning technologies

AgShare: Building Community and Content with Multiple Partners

Christine Geith, Ph.D.,* Neil Butcher,* Karen Vignare,* Nathan R. Yergler,**** Krishna Alluri*******

*Assistant Provost and Executive Director of MSUglobal Learning Solutions, Michigan State University

**OER Strategist, OER Africa, South African Institute for Distance Education

***Director, MSUglobal Learning Solutions, Michigan State University

****Chief Technology Officer, Creative Commons

*****Consultant, Facilitator in International Development

Abstract

Michigan State University and OER Africa are creating a win-win collaboration of existing organizations for African publishing, localizing, and sharing of teaching and learning materials that fill critical resource gaps in African MSc agriculture curriculum. By the end of the 18-month planning and pilot initiative, African agriculture universities, faculty, students, researchers, NGO leaders, extension staff, and farmers will participate in building AgShare by demonstrating its benefits and outcomes and by building momentum and support for growth.

Keywords

open educational resources, Africa, agriculture, curriculum, higher education

Use of open educational resources at the UOC

Roger Griset,* José Manuel Rivera López**

*Specialist at Educational Resources, Universitat Oberta de Catalunya

**Technology Manager at Learning Technology, Universitat Oberta de Catalunya

Abstract

The Open University of Catalonia (UOC: *Universitat Oberta de Catalunya*) is currently implementing its 2009-2014 Strategic Plan, which devotes an entire section to open educational resources. The working group on this topic is drafting a report that establishes the objectives to be met, analyses the current lay of the land and sets out the actions required to meet the objectives. This paper examines each of these three points.

Keywords

open educational resources, OERs, Learning Resources, e-Learning, OpenCourseWare, OCW

The relationships between technology and open education in the development of a resilient higher education

Dr Richard Hall,* Joss Winn**

*University e-Learning Co-ordinator, Directorate of Library Services, De Montfort University

**Educational Technologist, Centre for Educational Research & Development Brayford Pool, Lincoln

Abstract

The place of technology in the development of coherent educational responses to environmental and socio-economic disruption is here placed under scrutiny. One emerging area of interest is the role of technology in addressing more complex learning futures, and more especially in facilitating individual and social resilience, or the ability to manage and overcome disruption. However, the extent to which higher education practitioners can utilise technology to this end is framed by their approaches to the curriculum, and the socio-cultural practices within which they are located. This paper discusses how open education might enable learners to engage with uncertainty through social action within a form of higher education that is more resilient to economic, environmental and energy-related disruption. It asks whether open higher education can be (re)claimed by users and communities within specific contexts and curricula, in order to engage with an uncertain world.

Keywords

critical pedagogy; curriculum; disruption; higher education; open education; resilience; technology

Faculty and Student Perspectives Toward Open Courseware, and Open Access Publishing: Some Comparisons Between European and North American Populations

Joseph Hardin,* Aristóteles Cañero**

*Mujo Research

**Universidad Politécnica de Valencia

Abstract

Instructor and student beliefs, attitudes and intentions toward contributing to local open courseware (OCW) sites have been investigated through campus-wide surveys at Universidad Politecnica de Valencia and the University of Michigan. In addition, at the University of Michigan, faculty have been queried about their participation in open access (OA) publishing. We compare the instructor and student data concerning OCW between the two institutions, and introduce the investigation of open access publishing in relation to open courseware publishing.

Keywords

opencourseware, open courseware, OCW, open educational resources, OER, open access, survey, research, Sakai, web science, open scholarship

Conversation is the Key: A Short History of Smarthistory.org

Dr. Beth Harris,* Dr. Steven Zucker*

*Founders and Executive Editors, Smarthistory.org

Abstract

Smarthistory.org is a proven, sustainable model for open educational resources in the Humanities. We discuss lessons learned during its agile development. Smarthistory.org is a free, creative-commons licensed, multi-media web-book designed as a dynamic enhancement or substitute for the traditional art history textbook. It uses conversation instead of the impersonal voice of the typical textbook in-order to reveal disagreement, emotion, and the experience of looking. The listener remains engaged with both the content and the interaction of the speakers. These conversations model close looking and a willingness to encounter and engage the unfamiliar. Smarthistory takes the inherent dialogic and multimedia nature of the web and uses it as a pedagogical method. This extendable Humanities framework uses an open-source content management system making Smarthistory inexpensive to create, and easy to manage and update. Its chronological timeline/chapter-based format integrates new contributions into a single historical framework, a structure applicable across the Humanities.

Keywords

art, art history, Smarthistory, textbooks, sustainability, OER, teaching, learning, conversation, instruction

Business Models in OER, a Contingency Approach

Anne Helsdingen,* Ben Janssen,* Stefan Schuwer*

Open Universiteit (The Netherlands)

Abstract

We will present an analysis of data from a literature review and semi-structured interviews with experts on OER, to identify different aspects of OER business models and to establish how the success of the OER initiatives is measured. The results collected thus far show that two different business models for OER initiatives exist, but no data on their success or failure is published. We propose a framework for measuring success of OER initiatives.

Keywords

review, interviews, open educational resources, business models

Building Capacity in Developing Countries: OER for Food Safety

Gwyn Heyboer,* Sunnie Kim, Leslie D. Bourquin,*** Deepa Thiagarajan******

*Senior Instructional Designer/Project Manager, MSU global, Michigan State University

**Creative Technology Strategist, MSU global, Michigan State University

***Professor of Food Science and Human Nutrition and Extension Food Safety Specialist
Department of Food Science and Human Nutrition, and National Food Safety and Toxicology
Center, Michigan State University

****Assistant Professor, Institute of International Agriculture, Michigan State University

Abstract

The Food Safety Knowledge Network (FSKN) was developed through the collaboration of Michigan State University and a professional network of international food industry retailers and manufacturers. The key objective of the FSKN project is to provide technical resources, in a cost effective way, in order to promote food safety in developing countries and for small and less developed companies. FSKN uses a competency based model including a framework, OERs, and assessments. These tools are being used to support face-to-face training, fully online training, and to gauge the learning outcomes of a series of pilot groups which were held in India, Egypt, and China.

Keywords

OER, open education, resources, food safety, competency framework, online training, assessment

OpenSpires: Opening up Oxford like never before

Melissa Highton,* Peter Robinson**

*Head of the Learning Technology Group, Oxford University Computing Services

**Manager of Learning Technology Services, Learning Technology Group, Oxford University Computing Services

Abstract

Oxford University learning technologies group offer a model for effective practice in creating and using OER in research-led teaching environments where academic practice includes dissemination of research which aids/supplements teaching but is not primarily designed as a teaching resource. The University is perceived by many people to be an exclusive institution. It is certainly unique and complex, with characteristics and traditions established over 900 years.

An Oxford education offers an exciting combination of privilege and open-mindedness. The role and sustainability of open education technologies in this environment is subtle. Any strategy to effectively encourage the uptake of OERs must be informed by original thinking and reflection about the culture of the organisation. The OpenSpires project was a successful initiative to establish a sustainable set of policies and workflows that would allow departments from across the University of Oxford to regularly publish high quality open content material for global reuse.

Keywords

OER, institutional culture, institutional change, challenges, sustainability, policy and strategy

Sustaining OER at the University of Cape Town: Free, but not cheap

Cheryl Hodgkinson-Wiliams,* Shihaam Donnelly**

*Associate Professor, Centre for Educational Technology, University of Cape Town

**Intern, Centre for Educational Technology, University of Cape Town

Abstract

Open educational resource (OER) initiatives have made the shift from being a fringe activity to one that is increasingly considered as a key component in both teaching and learning in higher education and in the fulfilment of universities' mission and goals. Although the reduction in the cost of materials is often cited as a potential benefit of OER, this potential benefit has not yet been realised in practice necessitating thoughtful consideration of various strategies for new OER initiatives such as the OpenContent directory at the University of Cape Town (UCT) in South Africa. This paper reviews the range of sustainability strategies mentioned in the literature, plots the results of a small-scale OER sustainability survey against these strategies and explains how these findings and other papers on OER initiatives were used to inform an in-house workshop at UCT to deliberate the future strategy for the sustainability of OER at UCT.

Keywords

open educational resources, open content, sustainability

TwHistory: Sharing History Using Twitter

Marion Jensen,* Tom Caswell,* Justin Ball, Joel Duffin, PhD*** Rob Barton***

* PhD Student (Utah State University), **COO (Tatema LLC), ***CEO (Tatema LLC)

Abstract

In light of the fact that several studies indicate that students can benefit from deeper understandings of the processes by which historical accounts are constructed, history educators have increasingly been focused on finding ways to teach students how to read and reason about events in the same manner as professional historians (Wineburg, 2001; Spoehr & Spoehr, 1994; Hynd, Holschuh, & Hubbard, 2004; Wiley & Voss, 1996). One possible resource for supporting this development may come out of emerging web-based technologies. New technologies and increased access to historical records and artifacts posted the Internet may be precisely the tools that can help students (Bass, Rosenzweig, & Mason, 1999). Given the right context, we believe it is possible to combine such resources and tools to create an environment for students that could strengthen their abilities to read and reason about historical events. Moreover, we believe that social media, specifically, microblogging (Nardi, Schiano, Gumbrecht, & Swartz, 2004) could play a key role.

Keywords

historical reenactment, Twitter, social media, history education

Reaching the Heart of the University: Libraries and the Future of OER

Pieter Kleymeer,* Molly Kleinman, Ted Hanss*****

*Open Education Manager, Office of Enabling Technologies, University of Michigan Medical School

**Special Assistant to the Dean of Libraries, University of Michigan Library

***Director of the Office of Enabling Technologies, Office of Enabling Technologies, University of Michigan Medical School

Abstract

University libraries are well positioned to run or support OER production and publication operations. Many university libraries already have the technical, service, and policy infrastructure in place that would provide economies of scale for nascent and mature OER projects. Given a number of aligning factors, the University of Michigan (U-M) has an excellent opportunity to integrate Open.Michigan, its OER operation, into the University Library. This paper presents the case for greater university library involvement in OER projects generally, with U-M as a case study.

Keywords

libraries, OER, OCW, sustainability, university, academic, infrastructure, publishing, policy

Open online courses in Colombia: Report of an educational and technological experiment

Diego E. Leal Fonseca

Master's degree in Computing and Systems Engineering from Universidad de los Andes (Colombia)

Abstract

Based on a discussion of the background, features and limitations of open online courses, this paper describes a technological solution to support their offering, built on online tools that don't require self-managed hosting. This is a proof of concept that intends to highlight the possibilities and obstacles related to this kind of educational practice in a Latin American context.

Keywords

open education, open online courses, open teaching, open educational resources

Justifying Institutional Investment in OER Development: OERs as Marketing Vehicle

Dr. Theo Lynn,* Dr. Laurent Muzellec,* Neil Bruton*

* DCU Leadership, Innovation and Knowledge Research Centre

Abstract

The higher education sector has become increasingly competitive and prospective students are adopting a consumerist approach to institution and programme choice. In response, higher education marketing has become more complex, market-oriented and business-like. Financial sustainability of open education resource (OER) projects is a widespread concern. This paper explores the extent to which a classical product placement framework can be applied to OERs to justify institutional funding in OER projects as a marketing investment. It is argued that OERs designed on this premise can increase cognitive, affective and conative brand outcomes while providing the traditional educational and societal benefits associated with OERs. A series of propositions are presented that may form the basis of a future research agenda.

Keywords

open education resources, marketing, sustainability, institutional investment, return on investment, research agenda, product placement, hybrid messages

Open Learning Network: the evidence of OER impact

Patrick McAndrew,* Karen Cropper**

*Associate Director (Learning & Teaching), Institute of Educational Technology, The Open University

**Project and Liaison Manager OLnet, Institute of Educational Technology, The Open University

Abstract

Much of the initial work on Open Educational Resources (OER) has inevitably concentrated on how to produce the resources themselves and to establish the idea in the community. It is now eight years since the term OER was first used and more than ten years since the concept of open content was described and a greater focus is now emerging on the way in which OER can influence policy and change the way in which educational systems help people learn. The Open University UK and Carnegie Mellon University are working in partnership on the OLnet (Open Learning Network), funded by The William and Flora Hewlett Foundation with the aims to search out the evidence for use and reuse of OER and to establish a network for information sharing about research in the field. This means both gathering evidence and developing approaches for how to research and understand ways to learn in a more open world, particularly linked to OER, but also looking at other influences.

Keywords

OER, Research, Policy, Collective intelligence

Open access press vs traditional university presses on Amazon

Rory McGreal,* Edward Acqua**

*Technology Enhanced Knowledge Research Institute, Athabasca University

**Institutional Studies, Athabasca University

Abstract

This study is a comparison AU Press with three other traditional (non-open access) Canadian university presses. The analysis is based on actual physical book sales on Amazon.com and Amazon.ca. Statistical methods include the sampling of the sales ranking of randomly selected books from each press. Results suggest that there is no significant difference in the ranking of printed books sold by AU Press in comparison with traditional university presses. However, AU Press, can demonstrate a significantly larger readership for its books as evidenced by thousands of downloads of the open electronic versions.

Keywords

open educational resources, open access, press, Amazon, ranking

Approaches to OER Development

Rory McGreal, PhD

Professor & Assoc, Technology Enhanced Knowledge Research Institute, Athabasca University

Abstract

OER development is becoming more sophisticated as instructors and course specialists become more familiar with the environment. Most OER development approaches for online courses have been developed from those that were appropriate in the face-to-face context. However, the OER online environment opens up new possibilities for learning as well as holding particular limitations. This paper presents some approaches that OER implementers should bear in mind when initiating and supporting OER course development projects.

1. Beg, borrow, or steal courseware. Don't reinvent the wheel.
2. Take what exists and build the course around it.
3. Mix and match. Assemble. Don't create.
4. Avoid the "not invented here" syndrome.
5. Know the content – garbage in and garbage out.
6. Establish deadlines. Work to deadlines, but don't be unrealistic.
7. Estimate your costs and then double them. Double them again.
8. Be realistic in scheduling and scoping.
9. The project plan must be flexible. Be prepared for major shifts.
10. Build flexibly for reuse and repurposing – generalizability reduces costs
11. Provide different routes to learning.
12. Build to international standards.

There are necessary features in every OER, including introduction, schedule etc. but it is most important to keep the course as simple as possible. Extreme Programming (XP) methodology can be adapted from software engineering to aid in the course development process.

Keywords

OER, course development, reuse, standards

When the mummy is digital: preservation and dissemination

Julià Minguillón

Academic Director of the UOC UNESCO Chair in e-Learning

Abstract

Most educational institutions include nowadays a digital repository as part of their development and positioning strategy. The main goals of a digital repository are preservation and dissemination, which are some how contradictory, especially if the repository follows an open

approach, as it is designed, built and managed from an institutional perspective, although it is intended to be used by teachers and learners. This fact may lead to a low level of usage, as final users are not able to integrate the learning object repository into their learning process. In this paper we will discuss how to promote open educational resources by connecting open repositories with open social networks, bridging the gap between resources and final users (teachers and learners).

Keywords

open educational resources, OERs, digital repositories, social networks, preservation, dissemination, learning process, virtual learning environments, e-learning

Innovative Applications: Open Educational Resources and Mobile Resources Repository for the Instruction of Educational Researchers in Mexico

Dr. Fernando J. Mortera-Gutierrez

Full Time Professor, Tecnológico de Monterrey (ITESM), Graduate School of Education, Virtual University

Abstract

The movement of Open Educational Resources (OER) is one of the most important trends that are helping education through the Internet worldwide. “Tecnológico de Monterrey” (<http://tecvirtual.itesm.mx/>) in Mexico, with other Mexican higher education institutions, is creating an Internet/web based repository of OERs and Mobile Resources for the instruction and development of educational researchers at undergraduate, Master’s and Doctoral level. There is a lack of open educational resources and material available at the Internet that can help and assist the development and education of educational researchers in Spanish speaking countries. This OER repository is part of a project that is experimenting new technology for the delivery of OERs from one repository (<http://catedra.ruv.itesm.mx/>) through an indexed OER catalog (<http://www.temoa.info/>) to mobile devices (Ipod, Iphone, MP3, MP4). This paper presentation will describe and comment about this project: outcomes, best practices, difficulties and technological constraints.

Keywords

innovation, educational technology, open educational resources, mobile resources, communities of practice, researchers career development

Open video tools to support the production of online collaborative audiovisual projects: How to promote collective creation in e-learning

Adriana Ornellas,* Muriel Garreta-Domingo, Antoni Marín,* Francesc Santanach-Delisau****

*IT, Multimedia and Telecommunications Department of the Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

**Office of Learning Technologies, Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Abstract

This paper analyses the use of open video editing tools to support the creation and production of online collaborative audiovisual projects for higher education. It focuses on the possibilities offered by these tools to promote collective creation in virtual environments.

Keywords

open educational resources, open video tools, social software, collective creation, e-learning

Capturing and Organizing Prior Student Learning with the OCW Backpack

Brian Ouellette,* Elena Gitin, Justin Prosa,*** Peter Smith******

*Vice President, KNEXT, Kaplan University Group

**Senior Research Analyst, Office of Institutional Effectiveness, Kaplan University

***Director, Office of Institutional Effectiveness, Kaplan University

****Senior Vice President, Academic Strategies and Development, Kaplan Higher Education

Abstract

The purpose of this paper is to present an approach for students to have non-traditional learning assessed for credit and introduce a tool that facilitates this process. The OCW Backpack system can connect self-learners with KNEXT assessment services to obtain college credit for prior learning. An ex post facto study based on historical data collected over the past two years at Kaplan University (KU) is presented to validate the portfolio assessment process. Cumulative GPA was compared for students who received experiential credit for learning derived from personal or professional experience with a matched sample of students with no experiential learning credits. The study found that students who received experiential credits perform better than the matched sample students on GPA. The findings validate the KU portfolio assessment process. Additionally, the results support the capability of the OCW Backpack to capture the critical information necessary to evaluate non-traditional learning for university credit.

Keywords

experiential learning, credit portability, portfolio, self-learners, OER, OCW/OCWC, non-traditional learning

An Ontology for Open Rubric Exchange on the Web

Brian Panulla,* Megan Kohler**

*President, Panulla Information Systems

**Instructional Designer, e-Learning Institute, The Pennsylvania State University

Abstract

While the Internet has given educators access to a steady supply of Open Educational Resources, the educational rubrics commonly shared on the Web are generally in the form of static, non-semantic presentational documents or in the proprietary data structures of commercial content and learning management systems.

With the advent of Semantic Web Standards, producers of online resources have a new framework to support the open exchange of software-readable datasets. Despite these advances, the state of the art of digital representation of rubrics as sharable documents has not progressed.

This paper proposes an ontological model for digital rubrics. This model is built upon the Semantic Web Standards of the World Wide Web Consortium (W3C), principally the Resource Description Framework (RDF) and Web Ontology Language (OWL).

Keywords

rubric, ontology, open educational resources, semantic web

Educational innovation in large groups: Design of an experimental study implemented at the Polytechnic University of Madrid

Rodrigo Pardo,* Teresa González Aja,* Elena Merino Merino*

*Members of the Educational Innovation Group 'Areté'

Abstract

The present paper shows the design of an experimental study conducted with large groups using educational innovation methodologies at the Polytechnic University of Madrid.

Concretely, we have chosen the course titled "History and Politics of Sports" that belongs to the Physical Activity and Sport Science Degree. The selection of this course is because the syllabus is basically theoretical and there are four large groups of freshmen students who do not have previous experiences in a teaching-learning process based on educational innovation. It is hope that the results of this research can be extrapolated to other courses with similar characteristics.

Keywords

educational innovation, large groups, study design, university

Building a Manifesto for OER sustainability: UK experiences

Chris Pegler

Senior Lecturer, Institute of Educational Technology (The Open University)

Abstract

Evidence of sustainability, or the potential to achieve this, is increasingly a pre-requisite for OER activity, whether imposed by funders, by institutions requiring a 'business case' for OER, or practitioners themselves - academics, educational technologists and librarians, concerned about how to justify engagement with a unfamiliar, and unproven practices, in today's climate of limited resource. However, it is not clear what is meant by 'sustainability' in relation to OER, what will be needed to achieve or demonstrate this, nor who the expectation of sustainability relates to. This paper draws on experiences of UK OER projects to identify aspirations that those involved in delivering OER activity have for OER sustainability – what a 'manifesto' for OER sustainability beyond project funding, based on OER use, might look like.

Keywords

open educational resources, OER, sustainability, OER projects, UK OER, embedding OER practice, reuse

OER in Portugal: as agent of curriculum innovation and technological change - inducing practices of “new” teaching standards

Paulo Manuel de Matos Pereira

Caramulo's School

Abstract

This research project aimed the following goal: promote the creation, use and disclosure of OER in a Group of Schools, involving schools and teachers from different learning levels, expecting to test and validate the use of OER, in a learning-teaching model towards curricular innovation. Defining as a starting point different subjects and teachers from distinct academic areas, we have implemented a set of activities leading to the creation of OER supported, when possible, in FLOSS tools. We adopted an action research methodology with a dual purpose: to act within a community of teachers and students, while increasing at the same time their knowledge, as well as the researcher's. The activity was developed cooperatively in order to process a certain reality of the teaching-learning process, through practical/reflective action towards it and inducing its implementation by others in the Portuguese School System, based on the production and sharing OER.

Keywords

curricular innovation, educational-research, technological innovation, open education resources, Portuguese schools

OER as a Model for Enhanced Teaching and Learning

Lisa Petrides, PhD,* Cynthia Jimes, PhD, Clare Middleton-Detzner, MPP,*** Holly Howell, MA******

*President, Institute for the Study of Knowledge Management in Education (ISKME)

**Director of Research, Institute for the Study of Knowledge Management in Education (ISKME)

***Research Associate, Institute for the Study of Knowledge Management in Education (ISKME)

****Research Assistant, Institute for the Study of Knowledge Management in Education (ISKME)

Abstract

This article presents preliminary findings from a research study conducted by the Institute for the Study of Knowledge Management in Education on the role of open educational resources (OER) in transforming pedagogy. Based on a study of art and humanities teachers participating in an OER training network, the study reveals how exposure to OER resources and tools support collaboration among teachers, as well as new conversations about teaching practices. These findings have implications for engaging teachers in adopting new OER use practices, and for how OER can be integrated as a model for innovation in teaching and in resource development.

Keywords

open educational resources, OER, teacher professional development, knowledge sharing, collaboration, social networking tools, Ning, teaching and learning, pedagogy

EduFeedr — following and supporting learners in open blog-based courses

Hans Põldoja

Institute of Informatics, Tallinn University

Abstract

In recent years several educators have organized open courses where participants reflect on their personal blogs. With a large number of participants it becomes a challenge to follow all the course discussions. In this paper we present the EduFeedr system that is specifically designed for following and supporting student activities in blog-based courses.

Keywords

massive open online courses, personal learning environments, research-based design, web syndication

Open Educational Resources for Development of University Courses

Griff Richards,* Stewart Marshall**

*School of Interactive Arts and Technology, Simon Fraser University (Canada)

**Open Campus, University of the West Indies (Barbados)

Abstract

Open Education Resources are educational materials purposely made available for free use by others. They offer tremendous potential for reducing costs and increasing access to education especially in the developing world. This paper discusses issues of quality, localization, adaptation and integration that need to be addressed in order to make OER adoption a successful strategy.

Keywords

open educational resources (OER), curriculum development, barriers, sharing

Barriers and Motivators for Using Open Educational Resources in Schools

Thomas Richter,* Ulf Daniel Ehlers**

*Researcher, Faculty of Economics and Business Administration, University of Duisburg-Essen

**Professor for Technology Enhanced Learning, University of Augsburg

Abstract

In an explorative study, we investigated on German schoolteachers how they use, reuse, produce and manage Open Educational Resources. The main questions in this research have been, what their motivators and barriers are in their use of Open Educational Resources, what others can learn from their Open Educational Practices, and what we can do to raise the dissemination level of OER in schools.

Keywords

open educational resources, open educational practices, barriers, motivators

What do academic libraries have to do with Open Educational Resources?

Theme: Long term sustainability of open education projects

R. John Robertson

CETIS (Centre for Educational Technology and Interoperability Standards)
Centre for Academic Practice and Learning Enhancement, University of Strathclyde

Abstract

This paper will discuss the possible roles of academic libraries in promoting, supporting, and sustaining institutional Open Educational Resource initiatives. It will note areas in which libraries or librarians have skills and knowledge that intersect with some of the needs of academic staff and students as they use and release OERs. It will also present the results of a brief survey of the views of some OER initiatives on the current and potential role of academic libraries.

Keywords

OER; libraries; UKOER; open education; universities

The FaceUOC Project

An Open Social Learning experience by the Open University of Catalonia

Ana Mª Roderer,* Gemma Aguado, Eva Patricia Gil,*** Julià Minguillón******

*Research training grantholder, PhD in Society of Information and Knowledge, UOC

**Research technician, Area of Educational Technology, UOC

***Area of Educational Technology, UOC

****IT, Multimedia and Communications, UOC

Abstract

The possibilities and expansion of the use of Web 2.0 has opened up a world of possibilities in online learning. In spite of the integration of these tools in education major changes are required in the educational design of instructional processes.

La presente comunicació presenta una experiència educativa, llevada a cabo por la Universitat Oberta de Catalunya por medio de la red social Facebook, cuya finalidad era ensayar un modelo de enseñanza que emplea una metodología de participación y colaboración entre usuarios basada en la utilización de recursos educativos abiertos.

- The aim of the experience is to test an Open Social Learning (OSL) model, understood to be a virtual learning environment open to the Internet community, based on the use of open resources and on a methodology focused on the participation and collaboration of users in the construction of knowledge.

- The topic chosen for this experience in Facebook was 2.0 Journeys: online tools and resources. The objective of this 5 weeks course was to provide students with resources for managing the various textual, photographic, audiovisual and multimedia materials resulting from a journey.
- The most important changes in the design and development of a course based on OSL are the role of the teacher, the role of the student, the type of content and the methodology:
- The teacher mixes with the participants, guiding them and offering the benefit of his/her experience and knowledge.
- Students learn through their participation and collaboration with a mixed group of users.
- The content is open and editable under different types of license that specify the level of accessibility.
- The methodology of the course was based on the creation of a learning community able to self-manage its learning process. For this a facilitator was needed and also a central activity was established for people to participate and contribute in the community.
- We used an ethnographic methodology and also questionnaires to students in order to acquire results regarding the quality of this type of learning experience.
- Some of the data obtained raised questions to consider for future designs of educational situations based on OSL:
- Difficulties in breaking the facilitator-centred structure
- Change in the time required to adapt to the system and to achieve the objectives
- Lack of commitment with free courses
- The trend to return to traditional ways of learning
- Accreditation
- This experience has taught all of us that education can happen any time and in any place but not in any way.

Keywords

e-learning, higher education, open social learning, social networks, Facebook action

The role of mentoring in facilitating the process of repurposing OER

Andreia Inamorato dos Santos,* Alexandra Okada*

*Research Associates at OLnet (The Open University)

Abstract

This paper presents the initial data analysis of a research that is work in progress. It discusses the role of mentoring and peer support in facilitating the process of repurposing open educational resources (OER). It also reports on the lessons so far learned from the analysis of two distinct but related case studies on working with learners to use and disseminate OER.

Keywords

OER, open educational resources, OER reuse, mentoring, peer mentoring, e-mentoring, collaborative learning, repurposing OER, adapting open content, teaching with OER

Production of OER, a Quest for Efficiency

Robert Schuwer,* Tina Wilson, Willem van Valkenburg,*** Andy Lane****

*Open Universiteit (The Netherlands)

**The Open University (UK)

***Delft University of Technology (The Netherlands)

Abstract

In most initiatives to publish Open Educational Resources (OER), the production of OER is the activity with the highest costs. Based on literature and personal experiences a list of relevant characteristics of production processes for OER are determined. Three cases are compared with each other on these characteristics. Most influence on costs are human costs and the type of OER created.

Keywords

OER, production

Structuring OER Using Learning Trajectories

Robert Schuwer,*Fred de Vries*

*Open Universiteit (The Netherlands)

Abstract

The Wikiwijs program in the Netherlands is experimenting in structuring a repository with digital learning materials by labelling these materials with the learning goals and subjects handled by it. This makes it possible to create an interdependent arrangement of learning materials as building blocks for a curriculum. Such arrangements are called learning trajectories. A datamodel is presented in which the entities involved and their relationships are depicted. A first implementation of this is realized and published in September 2010.

Keywords

OER, curriculum, learning trajectory, Wikiwijs

Foundation Funded OER vs. Tax Payer Funded OER - A Tale of Two Mandates**Paul Stacey**

Director Communications, Stakeholder & Academic Relations, BCcampus

Abstract

Compare and contrast foundation funded OER with taxpayer funded OER in terms of global vs. local goals, licensing options, use cases, and outcomes.

Keywords

sustainability, public funding, foundation funding, business models, strategies, adoption, mandates, goals, use cases, license continuum, OER framework

Beyond the first steps: Sustaining Health OER Initiatives in Ghana

Nadia Tagoe,* Peter Donkor,* Richard Adana, Ohene Opare-Sem,*** N. Cary Engleberg,**** Aaron Lawson*****

*College of Health Sciences, Kwame Nkrumah University of Science and Technology

**College of Health Sciences, University of Ghana Medical School

***School of Medical Sciences, Kwame Nkrumah University of Science and Technology

****University of Michigan Medical School

Abstract

The introduction of open educational resources (OER) in two Ghanaian universities through a grant-funded project was embraced with a lot of enthusiasm. The project started on a high note and the Colleges of Health Sciences in the two universities produced a significant number of e-learning materials as health OER in the first year. Growing challenges such as faculty time commitments, technological and infrastructural constraints, shortage of technical expertise, lack of awareness beyond the early adopters and non-existent system for OER dissemination and use set in. These exposed the fact that institutional policy and integration was essential to ensure effective implementation and sustainability of OER efforts. Informed by the early OER experiences at the two institutions, this paper proposes that institutions in low resource settings perhaps need to pay close attention to awareness creation, initiative structuring, funding, capacity building, systemization for scalability and motivation if OER sustainability is to be achieved.

Keywords

open educational resources, sustainability, higher education, low-resource settings

Free Technology Academy: a Joint Venture of Free Software and OER

Wouter Tebbens,* David Megías, David Jacovkis,*** Lex Bijlsma******

*President, Free Knowledge Institute

**Associate Professor, Doctoral Programme in Information and Knowledge Society (UOC)

***Vice President, Free Knowledge Institute

****Dean, Faculty of Computer Science, Open Universiteit (The Netherlands)

Abstract

The decision to publish educational materials openly and under free licenses brings up the challenge of doing it in a sustainable way. Some lessons can be learned from the business models for production, maintenance and distribution of Free and Open Source Software. The Free Technology Academy (FTA) has taken on these challenges and has implemented some of these models. We briefly review the FTA educational programme, methodologies and organisation, and see to which extent these models are proving successful in the case of the FTA.

Keywords

free software, open source, OER, business models, education

The Value of Imperfection: the Wabi-Sabi Principle in Aesthetics and Learning

Jutta Treviranus

Director and Professor, Inclusive Design Institute, OCAD University

Abstract

OER-based learning has the potential to overcome many shortcomings and problems of traditional education. It is not hampered by IP restrictions; can depend on collaborative, cumulative, iterative refinement of resources; and the digital form provides unprecedented flexibility with respect to configuration and delivery. The OER community is a progressive group of educators and learners with decades of learning research to draw from, who know that we must prepare learners for an evolving and diverse reality. Despite this OER tends to replicate the unsuccessful characteristics of traditional education.

To remedy this we may need to remember the importance of imperfection, mistakes, problems, disagreement, and the incomplete for engaged learning, and relinquish our notions of perfection, acknowledging that learners learn differently and we need diverse learners. We must stretch our

perceptions of quality and provide mechanisms for engaging the incredible pool of educators globally to fulfill the promise of inclusive education.

Keywords

inclusive design, deep learning, marginalized learners, global network, collaborative production, accessibility, FLOE project

MultiCampus Open Educational Resources: the case of OER-HE

Frederik Truyen,* Cornelis Adrianus (Kees-Jan) van Dorp, Ben Janssen,*** Jose Rivera,**** Roger Griset,**** Ann Kuppens***

*Associate professor, Faculty of Arts, Katholieke Universiteit Leuven

**Research Director, EADTU

***Senior Adviser, Executive Board, Open Universiteit, Heerlen

****Technology Manager at Learning Technology, UOC

*****Specialist at Educational Resources, UOC

*****Research Assistant, Institute for Cultural Studies, Katholieke Universiteit Leuven

Abstract

In this paper we address the implementation strategies regarding Open Educational Resources within a multicampus setting. A comparison is made between 3 institutions that are taking a very different approach: K.U.Leuven, which is a traditional university, the Open Universiteit (Netherlands) which is in the process of starting up the Network Open Polytechnics, and the Universitat Oberta de Catalunya. We are looking deeper into the pedagogical and organizational issues involved in implementing an OER strategy and show how OER holds the promise of flexible solutions for reaching at first sight very divergent goals.

Keywords

open educational resources, multicampus, regional embedding

Opening Education Beyond the Property Relation: From Commons to Communism

The University of Utopia

Abstract

Open Education, and specifically the OER movement, seeks to provide universal access to knowledge, undermining the historical enclosure and the increasing privatisation of the public education system. In this paper we examine this aspiration by submitting the implicit theoretical assumptions of Open Education to the test of critical political economy. We acknowledge the

Open Education movement's revolutionary potential but outline the inherent limitations of its current focus on the commons (property relations) rather than the social relations of capitalist production (wage work, the company) and because of this, argue that it will only achieve limited, rather than revolutionary, impact.

Determinants of the educational use of digital learning materials: The mediating role of self-efficacy, perceived norm and attitude

Frederik Van Acker,* Hans van Buuren, Karel Kreijns,** Marjan Vermeulen****

*Assistant Professor, Open Universiteit (The Netherlands)

**Associate Professor, Open Universiteit (The Netherlands)

Abstract

Initiatives to stimulate the development and propagation of open educational resources (OER) need a sufficiently large community that can be mobilized to participate in this endeavour. Failure to achieve this could lead to underuse of OER. In the context of the Wikiwijs initiative a large scale survey was undertaken amongst primary and secondary school teachers to explore possible determinants of the educational use of digital learning materials (DLMs).

Basing on the Integrative Model of Behaviour Prediction it was conjectured that self-efficacy, attitude and perceived norm would take a central role in explaining the intention to use DLMs. Several other predictors were added to the model as well whose effects were hypothesized to be mediated by the three central variables.

All conjectured relationships were found using path analysis on survey data from 1484 teachers. Intention to DLMs was most strongly determined by self-efficacy, followed by attitude. ICT proficiency was in its turn the strongest predictor of self-efficacy. Perceived norm played only a limited role in the intention to use DLMs.

Concluding, it seems paramount for the success of projects such as Wikiwijs to train teachers in the use of digital learning materials and ICT (e.g. the digital blackboard) and to impact on their attitude.

Keywords

digital learning materials, attitude, self-efficacy, integrative model of behavior prediction,, determinants of ICT use, perceived norm

Big and Little OER

Martin Weller

Institute of Educational Technology, The Open University

Abstract

Much of the attention around OERs has been on institutional projects which make explicit learning content available. These can be classified as ‘big OER’, but another form of OER is that of small scale, individually produced resources using web 2.0 type services, which are classified as ‘little OER’. This paper examines some of the differences between the use of these two types of OER to highlight issues in open education. These include attitudes towards reputation, the intentionality of the resource, models of sustainability, the implicit affordances of resources and the context of their hosting sites.

Keywords

OER, granularity, attitudes, reuse, openlearn, user generated content

Proposing a ‘Consent Commons’ in open education – balancing the desire for openness with the rights of people to refuse or withdraw from participation

Dr Jane Williams,* Suzanne Hardy, Dr. Megan Quentin-Baxter*****

** Director eLearning, Centre for Medical Education, University of Bristol

**Senior Advisor, Higher Education Academy Subject Centre for Medicine, Dentistry and Veterinary Medicine, School of Medical Sciences Education Development, Faculty of Medical Sciences, Newcastle University.

***Director, Higher Education Academy Subject Centre for Medicine, Dentistry and Veterinary Medicine, School of Medical Sciences Education Development, Faculty of Medical Sciences, Newcastle University

Abstract

A new 'Consent Commons' licensing framework is proposed, complementing Creative Commons, to clarify the permissions given for using and reusing clinical and non-clinical digital recordings of people (patients and non-patients) for educational purposes. Consent Commons is a sophisticated expression of ethically based ‘digital professionalism’, which recognises the rights of patients, carers, their families, teachers, clinicians, students and members of the public to have some say in how their digital recordings are used (including refusing or withdrawing their consent), and is necessary in order to ensure the long term sustainability of teaching materials, including Open Educational Resources (OER). Consent Commons can ameliorate uncertainty about the status of educational resources depicting people, and protect institutions from legal risk by developing robust and sophisticated policies and promoting best practice in managing their information.

Keywords

consent, digital professionalism, ownership, copyright, licensing, consent commons, good practice, risk management, educational resources

Search and Discovery: OER's Open Loop

Nathan R. Yergler

Chief Technology Officer at Creative Commons

Abstract

Open educational resources (OER) promise increased access, participation, quality, and relevance, in addition to cost reduction. These seemingly fantastic promises are based on the supposition that educators and learners will discover existing resources, improve them, and share the results, resulting in a virtuous cycle of improvement and re-use. By anecdotal metrics, existing web scale search is not working for OER. This situation impairs the cycle underlying the promise of OER, endangering long term growth and sustainability. While the scope of the problem is vast, targeted improvements in areas of curation, indexing, and data exchange can improve the situation, and create opportunities for further scale. I explore the way the system is currently inadequate, discuss areas for targeted improvement, and describe a prototype system built to test these ideas. I conclude with suggestions for further exploration and development.

Keywords

linked data, semantic web, web search, metadata harvesting, OER quality, distributed curation

Examining the sustainability issues in UKOER projects- developing a sustainable OER ecosystem in HE

Li Yuan,* R. John Robertson, Lorna M. Campbell,*** Chris Pegler******

*Learning Technology Advisor/Senior Researcher, JISC CETIS, Institute for Educational Cybernetics, University of Bolton

**Research Fellow, JISC CETIS, Centre for Academic Practice and Learning Enhancement University of Strathclyde

***Assistant Director, JISC CETIS, Centre for Academic Practice and Learning Enhancement University of Strathclyde

****Senior Lecturer, Institute of Educational Technology, The Open University

Abstract

The development of open educational resources (OERs) is becoming a strategic priority for governments and education institutions around the world, in response to funding cuts and rising costs in educational provision. In the UK, a government-sponsored Pilot Programme on Open

Educational Recourses (JISC/HEA, 2009) was launched in 2009 with an initial budget of £5.7m. This paper reviews the key sustainability issues identified by the projects including the different approaches and models that have been adopted in order to sustain the continuing development and release of OER once funding has ended. The analysis also considers the challenges relating to the development and implementation of policies and processes for sustainable OER practice within institutions and among academics. The paper concludes by drawing on the experiences from the wider UK and international OER communities to develop a sustainable OER ecosystem model that can facilitate discussions on future development of OER initiatives.

Keywords

open education, open education resources, sustainability, UKOER, ecosystem

Part 2: Resums en català

Com s'ha d'adoptar la compartició dels recursos educatius?

John van der Baaren,* Fred de Vries*

*Open Universiteit (Països Baixos)

Resum

El futur dels OER depèn molt del futur de l'ensenyament en general. És un futur que estarà determinat per canvis fonamentals en la societat que requereixen més gent amb estudis superiors i formació contínua. Cada visió relativa al futur a llarg termini requereix que es tinguin en compte les demandes qualitatives i quantitatives. Retrocedint des de la visualització d'un futur desitjable, veiem quines són les mesures útils que hem d'adoptar per a començar en forma d'experiències pilot integrades en el programa europeu de recerca Share.TEC.

Paraules clau

recursos educatius en obert, sostenibilitat, visualització de futur desitjable, Share.TEC

L'àudio com a mitjà de distribució de contingut (facilitar l'accés al coneixement)

Nico Baird,* HL Esterhuizen, Kallie de Beer*****

*Dissenyador de formació (Multimèdia), Centre d'Aprenentatge Virtual i Tecnologia Educativa, Universitat Central de Tecnologia (CUT), (Estat Lliure, Sud-Àfrica)

**Director: Ciències de la Comunicació, Facultat d'Humanitats, Universitat Central de Tecnologia (CUT), (Estat Lliure, Sud-Àfrica)

***Director de Suport Acadèmic i Recerca, Universitat Central de Tecnologia (CUT), (Estat Lliure, Sud-Àfrica)

Resum

Arribar a les masses i formar-les en benefici de tota la humanitat és la fita darrera i aquesta eina tecnològica permet arribar a moltes persones en la seva llengua, en el context de la seva comunitat i d'acord amb la seva zona horària i ritme personal.

Així, doncs, és vital que el contingut sigui a l'abast de totes les persones que hagin de treure profit de la informació. No vol dir que totes les persones consumidores del contingut estiguin interessades a obtenir qualificacions. Allò que volen és la informació. El fet que el contingut sigui accessible en format àudio també pot ésser útil per a persones que potser no estan tan formades com altres.

Els possibles usos de lliçons àudio/enregistrades són nombrosos i són més que un simple mitjà de distribució de contingut entre les comunitats més aïllades. Mercès a l'enregistrament de conferències, un conferenciant pot arribar a molts estudiants i, per contra, només ha de pronunciar la conferència una vegada.

Paraules clau

àudio, distribució de contingut, contingut obert, comunitat

Intel·ligència col·lectiva per la sostenibilitat dels OER

Simon Buckingham Shum,* Anna de Liddo**

*Professor titular de Knowledge Media, Knowledge Media Institute, The Open University (Regne Unit)

**Investigadora associada, Knowledge Media Institute, The Open University (Regne Unit)

Resum

Per a prosperar, el moviment pels recursos educatius en obert (OER), o una iniciativa determinada, han de trobar sentit en un entorn complex i canviant. Ja que la "sostenibilitat" és una capacitat sistèmica desitjable que s'ha de fer visible en la nostra comunitat, repassem diversos principis que aprofundeixen el concepte: *resiliència, construcció de sentit i complexitat*. Indiquem la manera com aquests elements motiven el concepte d'*intel·ligència col·lectiva* (CI), aportem exemples d'allò que els *OERCI* haurien de semblar, i descrivim la plataforma emergent *Cohere CI* que estem elaborant com a resposta als requisits esmentats.

Paraules clau

sostenibilitat, resiliència, sistemes complexos, intel·ligència col·lectiva

Vers un espai d'aprenentatge social per als recursos educatius en obert

Simon Buckingham Shum,* Rebecca Ferguson**

*Professor titular de Knowledge Media, Knowledge Media Institute, The Open University (Regne Unit)

**Becària d'investigació, Institute of Educational Technology, The Open University (Regne Unit)

Resum

Coneixem nombrosos significats d'"*Obert*", com a part de la lògica que motiva que hi hagi un espai en els mitjans socials preparat per a l'aprenentatge; se'n diu *SocialLearn*. Abans de descriure l'incipient concepte de disseny i la seva aplicació, discutim perquè l'aprenentatge social en línia està sorgint amb tanta força, n'explorem les característiques i identifiquem algunes de les dimensions que, a parer nostre, caracteritzen l'espai de disseny de l'aprenentatge social..

Recursos educatius en obert: Experiències de l'ús en un context llatinoamericà

J. Vladimir Burgos-Aguilar, MTI, M.Sc*, Maria Soledad Ramirez Montoya, Ph.D**

*Coordinador d'Innovació Educativa a Innov@TE, Centre d'Innovació de la Tecnologia i l'Educació, i professor a temps parcial a Graduate School of Education (EGE) de Tecnológico de Monterrey (ITESM)

**Professora titular a l'Escola per a graduats d'Educació (EGE), i directora del grup de recerca en Investigació de la Innovació de la Tecnologia i l'Educació al Tecnológico de Monterrey (ITESM)

Resum

Aquest estiu presenta experiències pràctiques en l'ús de recursos educatius en obert (OER) en l'ensenyament bàsic i primari (K12), recerca en l'ensenyament i formació per a la recerca en dos projectes interinstitucionals. Hi han col·laborat tretze institucions d'ensenyament superior i ha tingut el suport de la *Corporación de Universidades para el Desarrollo del Internet* (CUDI) i del *Consejo Nacional de Ciencia y Tecnología* (CONACYT) de Mèxic. Tecnológico de Monterrey ha estat la institució acollidora. La primera iniciativa porta per títol "Knowledge Hub for K-12 Education". Té per objectiu enriquir un catàleg de recursos educatius en obert per a l'ensenyament bàsic i primari (K-12) per a Mèxic i altres països de parla hispana a Llatinoamèrica. La segona iniciativa vol construir una col·lecció de recursos educatius en obert per a l'aprenentatge electrònic mòbil, per a tractar la qüestió de la recerca en l'ensenyament i la formació per a la recerca.

Paraules clau

experiències d'ús, recursos educatius, experiències d'aprenentatge, reptes institucionals, repositoris digitals

Student Journalism 2.0: provar models per a l'aprenentatge participatiu en l'era digital

Tom Caswell,* Alex Kozak**

*Estudiant de doctorat (Universitat de l'Estat d'Utah)

**Ajudant de programa, Creative Commons

Resum

Encara hi ha molts ensenyants i centres d'ensenyament que han d'integrar les pràctiques en suport web a les aules i plans d'estudi respectius. Així, doncs, es pot fer difícil d'establir prototipus i avaluar enfocaments per a fer que l'aula deixi de ser un punt final de recepció i estàtic i esdevingui un node dinàmic de creació de continguts dins de l'ecosistema de la informació en línia. Però ja hi ha molts programes de periodisme acadèmic que han adoptat les possibilitats que internet ofereix per a la col·laboració, la disseminació i la participació del lector des de la xarxa. Per això, el periodisme acadèmic pot ésser un banc de proves per a integrar les

pràctiques de compartició i col·laboració en web a l'aula. Student Journalism 2.0 va ser un projecte de recerca adreçat a integrar les llicències obertes amb dret d'autor en dos programes de periodisme acadèmic, per a documentar els resultats i per a identificar què calia i fer i quins eren els reptes pendents per a integracions per l'estil. La recerca va obtenir informació dels enregistraments àudio i vídeo de dos programes de periodisme d'uns centres d'ensenyament secundari. Quan descrivim els passos del nostre procés d'integració, veiem que hi ha dificultats socials, tècniques i legals. Pel que fa la legalitat, per exemple, hi ha la incertesa relacionada amb la titularitat dels drets de reproducció. Podria portar els governs locals i l'administració a desautoritzar que el treball dels estudiants fos de contingut obert. Encara falta per normalitzar les plataformes de publicació a l'aula de periodisme, de manera que, a petita escala, assolir la integració de les noves tecnologies i pràctiques és difícil d'assolir. I professors i estudiants s'enfronten als reptes tornant a concebre el paper que la tasca de la seva classe pot tenir a internet.

Paraules clau

periodisme estudiantil, llicència en obert, educació en obert

Un mètode i una eina de suport a l'anàlisi i per a aprofundir la comprensió de les experiències d'aprenentatge entre iguals

Anna De Liddo,* Panagiota Alevizou**

*Investigadora associada, Knowledge Media Institute, The Open University (Regne Unit)

**Investigadora postdoctoral, Institut de Tecnologia Educativa, The Open University (Regne Unit)

Resum

Estudiem com un programari en format web es pot fer servir per a anàlisi de dades qualitatives d'experiències d'aprenentatge entre iguals en línia. Concretament, proposem l'ús de Cohere, una eina de construcció de sentit en format web, per a observar, seguir, anotar i visualitzar les activitats de grups de debat en cursos en línia. Definim una metodologia específica per a l'observació i l'estructuració de les dades i presentem resultats de l'anàlisi de les interaccions entre els participants dutes a terme en un fòrum de debat dins un estudi de cas autèntic d'un curs P2PU. Finalment, tractem com l'anàlisi i la visualització en xarxa es poden emprar per a assolir una millor comprensió de l'experiència d'aprenentatge entre iguals. Per a fer-ho, aportem unes visions internes preliminars sobre les connexions socials, dialògiques i conceptuals que s'han generat en el si d'un grup de debat en línia.

Paraules clau

anàlisi qualitativa de dades, anàlisi qualitativa de dades assistida per ordinador, eines d'enregistrament en web, etnografia virtual, aprenentatge col·laboratiu, observació dels usuaris

Omplir el buit que separa l'aprenentatge formal de l'informal

Yoshimi Fukuhara,* Satoshi Yamawaki, Satoshi Yamawaki****

* Oficina d'Administració de Recerca, Universitat de Keio (Japó)

**Castalia Co., Ltd. (Japó)

Resum

Darrerament, moltes activitats amb OER han anat adquirint popularitat i cada vegada són més els usuaris que accedeixen als continguts amb finalitats d'aprenentatge informal. L'OCW deu ser l'OER més coneguts, ja que ha estat proposat i promogut pel MIT des del 2001. Des del 2005, l'OCW ha anat entrant gradualment al Japó. Tanmateix, en termes d'ús per a l'aprenentatge formal, al Japó, l'ús de les TIC en l'àmbit de l'ensenyament superior no ha assolit tanta popularitat. Analitzem dos estudis de cas. En un es descriu l'aprenentatge virtual formal amb OCW i, en l'altre, el portal de continguts oberts procedents d'universitats.

Paraules clau

OCW, aprenentatge informal, aprenentatge formal, aprenentatge virtual, LMS, SaaS

Oberts a les necessitats dels usuaris: combinació de disseny, estàndards i programari de codi obert centrat en l'usuari

Muriel Garreta-Domingo,* Francesc Santanach-Delisau *

*Oficina de Tecnologies de l'Aprenentatge, Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Resum

Aquest estudi presenta el nostre treball continu per a millorar l'aula virtual a fi de dotar la facultat i els estudiants d'un entorn receptiu a les seves necessitats, adequat als seus criteris d'aprenentatge i, per tant, compatible amb altres entorns d'aprenentatge virtual i basat en programari de codi obert. El resultat és un entorn d'aprenentatge modelable, sostenible i interoperable que es pot adaptar a diferents situacions d'ensenyament i aprenentatge per mitjà de la incorporació de les eines integrades LMS, a més de wikis, blocs, fòrums i activitats Moodle, entre d'altres.

Paraules clau

aprenentatge per mitjà de la Tecnologia (TEL), disseny centrat en l'usuari, interoperabilitat, sistema de gestió de l'aprenentatge (LMS), aula virtual, criteris, codi obert, IMS Basic LTI, eines d'aprenentatge virtual, orientat al servei, SOA (arquitectura orientada a serveis), tecnologies de l'aprenentatge

AgShare: construcció de comunitat i contingut amb múltiples socis

Christine Geith, Ph.D.,* Neil Butcher,* Karen Vignare,* Nathan R. Yergler,**** Krishna Alluri*******

*Vicerectora i directora executiva d'MSUglobal Learning Solutions, Universitat de l'Estat de Michigan

**Estratega d'OER, OER Africa, Institut Sud-africà d'Ensenyament a Distància

***Directora, MSUglobal Learning Solutions, Universidad Estatal de Michigan

****Cap de Tecnologia (CTO), Creative Commons

*****Consultor, coordinador de Desenvolupament Internacional

Resum

La Universitat de l'Estat de Michigan i OER Africa estan creant una col·laboració "guanyar-guanyar" formada per les organitzacions existents de cares a publicar, localitzar i compartir materials d'ensenyament i aprenentatge que omplien els principals buits existents en matèria de recursos en el pla d'estudis de l'MSc d'Agricultura d'Àfrica. Cap al final dels divuit mesos de planificació i d'iniciativa pilot, les universitats d'agricultura africanes, les facultats, els estudiants, els investigadors, els líders de les ONG, l'equip d'extensió i pagesos participaran en la construcció d'AgShare demostrant-ne els beneficis i els resultats i aportant velocitat i suport al creixement.

Paraules clau

recursos educatius en obert, Àfrica, agricultura, pla d'estudis, ensenyament superior

Ús de recursos educatius en obert a la UOC

Roger Griset,* José Manuel Rivera López**

*Especialista en recursos educatius, Universitat Oberta de Catalunya

**Director de Tecnologia a Tecnologia de l'Aprenentatge, Universitat Oberta de Catalunya

Resum

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC: *Universitat Oberta de Catalunya*) en aquests moments està aplicant el seu Pla estratègic 2009-2014, que dedica tota una secció als recursos educatius en obert. El grup de treball dedicat a aquest tema està elaborant un informe en el qual fixa els objectius, analitza la disposició del terreny actual i estableix les accions necessàries per a assolir els objectius. En la nostra aportació examinem cadascun dels tres punts esmentats.

Paraules clau

recursos educatius en obert, OER, recursos d'aprenentatge, aprenentatge virtual, OpenCourseWare, OCW

Les relacions entre la tecnologia i l'ensenyament en obert en el desenvolupament d'un ensenyament superior apte per a afrontar els canvis

Dr Richard Hall,* Joss Winn**

*Coordinador d'Aprenentatge Virtual de la Universitat, Direcció de Serveis de la Biblioteca, Universitat De Montfort

**Tecnòleg de l'Ensenyament, Centre de Recerca i Desenvolupament en l'Ensenyament, Brayford Pool, Lincoln

Resum

Sotmetem a control l'espai de la tecnologia en la creació i elaboració de respostes educatives coherents amb les interferències socioeconòmiques i mediambientals. Una àrea d'interès emergent és el paper de la tecnologia per a gestionar aprenentatges futurs més complexos i, més concretament, per a facilitar la capacitat d'adaptació individual i social o per a gestionar i superar les interferències. Tanmateix, el nivell fins al qual els professionals de l'ensenyament superior poden fer servir la tecnologia amb aquesta finalitat està limitada pels seus enfocaments del pla d'estudis i per les pràctiques socioculturals del context a què pertanyen. La nostra aportació tracta la manera com l'ensenyament en obert podria capacitar els estudiants per a implicar-se en la incertesa per mitjà de l'acció social dins un model d'ensenyament superior més flexible i resistent a les interferències econòmiques, mediambientals i relacionades amb l'energia. Es qüestiona si els usuaris i les comunitats poden demanar/reclamar l'ensenyament superior en el marc de contextos i plans d'estudi específics per a implicar-se en un món incert.

Paraules clau

pedagogia crítica; pla d'estudis; interferència; estudis superiors; ensenyament en obert; resiliència; tecnologia

Perspectives del professorat i dels estudiants envers l'Open Courseware i la publicació en obert: comparacions entre les poblacions europea i nord-americana

Joseph Hardin,* Aristóteles Cañero**

*Mujo Research

**Universidad Politécnica de Valencia

Resum

Amb qüestionaris en els campus de la Universitat Politècnica de València i la Universitat de Michigan s'han investigat les creences, les actituds i les intencions de professors i estudiants a l'hora de contribuir al programari educatiu obert local (OCW, *local open courseware*). A més, a la Universitat de Michigan, als professors se'ls ha preguntat per la seva participació en la publicació d'accés obert (AO). Comparem les dades dels professors i els estudiants referents a

l'OCW entre ambdues institucions, i presentem la investigació de publicació en accés obert amb relació a la publicació de programari educatiu obert.

Paraules clau

opencourseware, maquinari didàctic de codi obert, OCW, recursos educatius en obert, OER, accés obert, investigació mitjançant sondeig Sakai, ciències de la web, publicacions acadèmiques en obert

La conversa es la clau: un relat breu de Smarthistory.org

Dr. Beth Harris,* Dr. Steven Zucker*

*Fundadors i editors executius de Smarthistory.org

Resum

Smarthistory.org és un model provadament sostenible per a recursos educatius en obert de l'àrea d'Humanitats. Tractem les lliçons apreses durant el seu àgil desenvolupament. Smarthistory.org és un llibre web multimèdia, gratuït amb llicència creative-commons, dissenyat com una millora dinàmica o un substitut del manual tradicional d'història de l'art. Recorre a la conversa i prescindeix de la veu impersonal del manual tradicional, a fi d'expressar desacord i emoció i l'experiència d'observar. L'oient s'implica amb el contingut i amb la interacció dels parlants. La conversa fa que l'observació sigui atenta i genera disposició a afrontar allò que no és familiar i a implicar-s'hi. Smarthistory pren la naturalesa dialògica inherent i multimèdia del web i la fa servir com a mètode pedagògic. Aquest marc ampliable de les Humanitats utilitza un sistema de gestió de contingut mercès al qual Smarthistory no representa un cost de creació elevat i, alhora, és fàcil de gestionar i actualitzar. El seu format, basat en etapes/capítols amb ordre cronològic, integra noves aportacions en un únic marc històric, una estructura aplicable en tot el camp de les Humanitats.

Paraules clau

art, història de l'art, Smarthistory, llibres de text, sostenibilitat, OER, ensenyament, aprenentatge, conversa, formació

Models de negoci en OER, un enfocament contingent

Anne Helsdingen,* Ben Janssen,* Stefan Schuwer*

Open Universiteit (Països Baixos)

Resum

Presentarem una anàlisi de dades a partir d'una revisió de la bibliografia i entrevistes semiestructurades amb experts en OER. L'objectiu és identificar diferents aspectes dels models d'activitat d'OER i determinar com s'avalua l'èxit de les iniciatives. Fins ara, els resultats indiquen que hi ha dos models d'activitat diferents per als OER, però no hi ha dades publicades relatives al seu èxit o fallida. Proposem un marc de treball per a mesurar l'èxit de les iniciatives d'OER.

Paraules clau

revisió, entrevistes, recursos educatius en obert (OER), modelo de negoci

Capacitació en els països en vies de desenvolupament: OER per a la seguretat alimentària

Gwyn Heyboer,* Sunnie Kim, Leslie D. Bourquin,*** Deepa Thiagarajan******

*Dissenyadora industrial sènior/gestora de projectes, MSU global, Universitat de l'Estat de Michigan

**Estratega de tecnologia creativa, MSU Global, Universitat de l'Estat de Michigan

***Professor de Ciències de l'Alimentació i la Nutrició Humana i especialista d'extensió en Seguretat Alimentària del Departament de Ciències de l'Alimentació i Nutrició Humana i Centre Nacional de Seguretat Alimentària i Toxicologia, Universitat Estatal de Michigan

****Professora associada, Institut d'Agricultura Internacional, Universitat de l'Estat de Michigan

Resum

La Xarxa de Coneixement de Seguretat Alimentària (FSKN) va néixer de la col·laboració entre la Universitat de l'Estat de Michigan i una xarxa professional de fabricants i comerciants d'aliments. L'objectiu clau del projecte FSKN és aportar recursos tècnics, amb eficiència de costos, per a promoure la seguretat alimentària en els països en vies de desenvolupament i per a les empreses petites i menys desenvolupades. El model FSKN, basat en la competència, inclou un marc de treball, OER i avaluacions. Són eines que es fan servir per a ajudar en la formació cara a cara i en l'ensenyament totalment virtual i per a mesurar els resultats de l'aprenentatge de diversos grups pilot organitzats a l'Índia, Egipte i Xina.

Paraules clau

OER, ensenyament en obert, recursos, seguretat alimentària, marc de competència, formació en línia, avaluació

OpenSpires: Oxford més obert que mai

Melissa Highton,* Peter Robinson**

*Cap del Grup de Tecnologies de l'Aprenentatge, Serveis Informàtics de la Universitat d'Oxford

**Director dels Serveis de Tecnologies de l'Aprenentatge, Grup de Tecnologies de l'Aprenentatge, Serveis Informàtics de la Universitat d'Oxford

Resum

El Grup de Tecnologies de l'Aprenentatge de la Universitat d'Oxford ofereix un model de pràctica efectiva creant i fent servir els OER en entorns d'ensenyament basats en la recerca, en els quals la pràctica acadèmica inclou una difusió de la recerca que, sense haver estat pensada inicialment com a recurs pedagògic, serveix de suport i complement a la docència. Per a moltes persones, la Universitat és una institució única. I, de fet, ho és. Única i complexa, amb unes característiques i tradicions que han perdurat al llarg de 900 anys. Estudiar a Oxford, ofereix una combinació atractiva i reptadora de privilegi i mentalitat oberta. En aquest entorn, el paper de la sostenibilitat de les tecnologies educatives en obert és subtil. Qualsevol estratègia adreçada a encoratjar l'adopció dels OER s'ha de basar en el pensament originari i en la reflexió entorn de la cultura de l'organització. El projecte OpenSpires va tenir èxit com a iniciativa per a establir un sistema sostenible de polítiques i fluxos de treball que permetés que tots els departaments de la Universitat d'Oxford poguessin publicar amb regularitat material de contingut d'accés obert utilitzable arreu del món.

Paraules clau

OER, cultura institucional, canvi institucional, reptes, sostenibilitat, política i estratègia

Manteniment dels OER a la Universitat de Ciutat del Cap: gratuït sí, barat no

Cheryl Hodgkinson-Wiliams,* Shihaam Donnelly**

*Professora adjunta, Centre de Tecnologies Educatives, Universitat de Ciutat del Cap

**Interina, Centre de Tecnologies Educatives, Universitat de Ciutat del Cap

Resum

Les iniciatives de recursos educatius en obert (OER) han deixat de ser una activitat marginal i cada vegada més es consideren un component clau dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge en el context de l'ensenyament superior i en l'assoliment de la missió i els objectius universitaris. Tot i que se sol esmentar la reducció de costos com un dels avantatges potencials dels OER, el cert és que a la pràctica encara no s'ha demostrat i cal una reflexió profunda de les diverses estratègies per a noves iniciatives d'OER, entre les quals el directori OpenContent de la Universitat de Ciutat del Cap (UCT) de Sud-àfrica.

En la nostra aportació estudiem les diferents estratègies de sostenibilitat que apareixen en diverses obres, presentem els resultats d'un sondeig a petita escala sobre la sostenibilitat dels OER en relació amb les estratègies i expliquem l'ús que es va fer de les dades obtingudes i

d'altres aportacions relatives a iniciatives d'OER, per a informar un taller intern a la UCT de reflexió sobre l'estratègia futura per a la sostenibilitat dels OER a la UCT.

Paraules clau

recursos educatius en obert, contingut obert, sostenibilitat

TwHisTory: Twitter com a eina per a compartir la història

Marion Jensen,* Tom Caswell,* Justin Ball, Joel Duffin, PhD*** Rob Barton***

*Estudiant de doctorat, Universitat de l'Estat d'Utah

**Director general d'operacions de Tatema LLC

***Director executiu de Tatema LLC

Resum

Atès que hi ha estudis que indiquen que pot ésser bo per als estudiants assolir una comprensió millor dels processos de construcció del relat històric, els docents del camp de la història s'han interessat cada vegada més per trobar maneres d'ensenyar els alumnes a llegir i raonar els fets igual que ho fan els historiadors professionals (Wineburg, 2001; Spoehr & Spoehr, 1994; Hynd, Holschuh, & Hubbard, 2004; Wiley & Voss, 1996). En aquesta tasca, es pot trobar un recurs molt útil en les tecnologies emergents basades en web. Les noves tecnologies i la major facilitat d'accés als documents històrics i als artefactes publicats a internet, segurament seran les eines que ajudaran els estudiants (Bass, Rosenzweig, & Mason, 1999). Pensem que, en un context adient, es poden combinar recursos i eines per a crear un entorn per als estudiants que podrien ampliar la seva capacitat de llegir i raonar els fets de la història. A més, som del parer que els mitjans de comunicació social, concretament el microblogging (Nardi, Schiano, Gumbrecht, & Swartz, 2004), hi poden tenir un paper clau.

Paraules clau

reconstrucció històrica, Twitter, mitjans de comunicació social, ensenyament de la història

Arribar al cor de la Universitat: les biblioteques i el futur dels OER

Pieter Kleymeer,* Molly Kleinman, Ted Hanss*****

*Director d'Ensenyament en obert, Oficina de Tecnologies Capacitadores, Escola de Medicina de la Universitat de Michigan

**Ajudant especial del degà de biblioteques, Biblioteca de la Universitat de Michigan

***Director de l'Oficina de Tecnologies Habilitants, Oficina de Tecnologies Habilitants, Escola de Medicina de la Universitat de Michigan

Resum

Les biblioteques universitàries estan ben posicionades per a dirigir el funcionament de la producció i publicació d'OER o per a donar-hi suport. Moltes biblioteques universitàries ja tenen la infraestructura tècnica, de serveis i polítiques en funcionament que poden generar economies d'escala per a projectes OER emergents i madurs. Atès un nombre determinat de factors alineants, la Universitat de Michigan (U-M) disposa d'una oportunitat immillorable per a integrar Open.Michigan, el seu funcionament com a OER, a la Biblioteca de la Universitat. En la nostra aportació defensem, prenent U-M com a estudi de cas, més implicació de la biblioteca universitària en els projectes OER en general.

Paraules clau

biblioteques, OER, OCW, sostenibilitat, universitat, acadèmic, infraestructura, publicació, política

Cursos oberts en línia a Colòmbia: Informe d'una experiència educativa i tecnològica

Diego E. Leal Fonseca

Màster en Enginyeria i sistemes informàtics per la Universitat dels Andes (Colòmbia)

Resum

A partir d'un debat sobre la trajectòria, les característiques i les limitacions dels cursos oberts en línia, la nostra comunicació descriu una solució tecnològica de suport a la seva oferta, basada en eines en línia que no requereixen un allotjament autogestionat. És una prova de concepte que vol destacar les possibilitats i els obstacles relacionats amb aquesta mena de pràctica d'ensenyament en un context llatinoamericà.

Paraules clau

educació en obert, cursos en línia en obert, ensenyament en obert, recursos educatius en obert

Justificació de la inversió institucional en el desenvolupament dels OER: Els OER com a mitjà de màrqueting

Dr. Theo Lynn,* Dr. Laurent Muzellec,* Neil Bruton*

*Direcció de la DCU (Dublin City University), Centre de Recerca en la Innovació i el Coneixement, Escola de Negocis de la Dublin City University

Resum

El sector de l'ensenyament superior és cada vegada més competitiu i alhora els estudiants cada vegada més es comporten des de la perspectiva de consumidors pel que fa a l'elecció de centre i de programa. En conseqüència, s'ha fet més complexa la comercialització de l'ensenyament universitari; més orientada al mercat i més semblant a un negoci. La sostenibilitat financera dels projectes de recursos educatius en obert (OER) és una preocupació general. En la nostra aportació explorem fins a quin punt un marc de comercialització clàssic és aplicable als OER per a justificar el finançament institucional dels seus projectes com a inversió en comercialització. Es diu que els OER dissenyats segons aquesta premissa poden augmentar els resultats de marca en l'aspecte cognitiu, afectiu i conatiu, i a l'ensens aporten els beneficis tradicionals educatius i socials que s'hi vinculen. Presentem diverses propostes que poden constituir una agenda futura de recerca.

Paraules clau

recursos educatius en obert, comercialització, sostenibilitat, inversió institucional, rendibilitat de la inversió, agenda de recerca, col·locació de producte, missatges híbrids

Xarxa d'Aprenentatge en Obert: l'evidència de l'impacte dels OER

Patrick McAndrew,* Karen Cropper**

* Director associat (Aprenentatge i Ensenyament), Institut de Tecnologia Educativa, The Open University (Regne Unit)

** Gestora de projectes i coordinació d'OLnet, Institut de Tecnologia Educativa, The Open University (Regne Unit)

Resum

Una part molt important de la tasca inicial en matèria de recursos educatius en obert (OER) s'ha hagut de concentrar en la forma de producció dels recursos i d'instal·lació de la idea en el si de la comunitat. Han passat vuit anys des que es va emprar per primera vegada el terme OER i en fa més de deu des que es va descriure el concepte de contingut obert. Actualment emergeix un focus d'atenció més gran en relació amb la forma com els OER poden incidir en la política i canviar la manera com els sistemes d'ensenyament contribueixen a l'aprenentatge de les persones. L'Open University del Regne Unit i Carnegie Mellon University col·laboren en l'OLnet (Xarxa d'Aprenentatge en Obert), fundada per The William and Flora Hewlett Foundation amb la finalitat de cercar elements que demostressin la utilització i reutilització dels

OER i de crear una xarxa de treball per a compartir informació relativa a recerca en aquest àmbit. L'anterior suposa, d'una banda, recollir proves i, de l'altra, crear enfocaments relatius a com cercar i comprendre maneres d'aprendre en un món més obert, especialment associades amb els OER però que també tinguin en compte altres influències.

Paraules clau

OER, recerca, política, intel·ligència col·lectiva

Editorial d'accés obert vs editoriales universitàries tradicionals a Amazon

Rory McGreal,* Edward Acqua**

*Professor i vicepresident adjunt, Institut d'investigació tecnològica per a la millora del coneixement, Universitat d'Athabasca

**Analista, Estudis Institucionals, Universitat d'Athabasca

Resum

L'estudi compara l'editorial de la Universitat d'Athabasca amb tres models d'editorials universitàries tradicionals (que no són de codi obert) de Canadà. L'anàlisi es basa en la venda real de llibres en suport físic a Amazon.com i a Amazon.ca. Els mètodes estadístics inclouen el mostratge de la classificació de les vendes segons una selecció a l'atzar de llibres de cadascuna de les editorials. Segons els resultats, no hi ha aparentment cap diferència significativa en la classificació de llibres impresos venuts per AU Press si es compara amb les editorials tradicionals universitàries. Tanmateix, pels milers de descàrregues de les versions electròniques, AU Press pot demostrar que la seva comunitat de lectors és força més gran.

Paraules clau

recursos educatius en obert, codi obert, editorial, Amazon, classificació

Enfocaments relatius al desenvolupament dels OER

Rory McGreal, PhD

Professor i vicepresident adjunt, Institut d'investigació tecnològica per a la millora del coneixement, Universitat d'Athabasca

Resum

El desenvolupament de recursos educatius oberts (OER) esdevé més sofisticat a mesura que els professors i els especialistes dels cursos es van familiaritzant amb l'entorn. La major part dels enfocaments de desenvolupament d'OER per als cursos en línia s'han desenvolupat a partir dels que eren adequats en el context presencial. Tanmateix, si bé l'entorn en línia OER obre noves

possibilitats per a l'aprenentatge, també presenta limitacions particulars. Aquest article presenta alguns enfocaments que els implantadors d'OER haurien de tenir en compte a l'hora d'engegar projectes de desenvolupament de cursos OER i de donar-los suport.

1. Supliqueu o demaneu que us deixin programari educatiu o robeu-lo. No reinventeu la roda.
2. Agafeu el que ja existeix i construïu el curs a partir d'això.
3. Mescleu i encaixeu. Assembleu. No creeu.
4. Eviteu la síndrome del «no inventat aquí».
5. Conegueu el contingut –d'on hi entra porqueria en surt porqueria.
6. Fixeu dates de lliurament. Trebal·leu per terminis de lliurament, però sigueu realistes.
7. Calculeu els vostres costos i llavors dobleu-los. Torneu a doblar-los.
8. Sigueu realistes en el calendari i en l'abast.
9. El pla del projecte ha de ser flexible. Prepareu-vos per a grans canvis.
10. Construïu amb flexibilitat per a la reutilització i per a poder canviar els objectius – la generalitzabilitat redueix costos.
11. Proporcioneu rutes diferents per a l'aprenentatge.
12. Construïu d'acord amb els estàndards internacionals.

Cada OER ha de tenir uns elements necessaris, com ara una introducció, un calendari, etc., però és molt important que el curs sigui tan simple com sigui possible. Es pot adaptar la metodologia de programació extrema (XP) a partir de l'enginyeria de programari per a ajudar en el procés de desenvolupament del curs.

Paraules clau

OER, desenvolupament de cursos, reutilització, estàndards

Si les mòmies fossin digitals: preservació i difusió

Julia Minguillón

Director acadèmic de la Càtedra Unesco d'e-Learning

Resum

Avui, la majoria dels centres d'ensenyament disposen d'un repositori digital com a part de l'estratègia de creixement i posicionament. Un repositori digital té per fites principals la preservació i la difusió, les quals són fins a cert punt incompatibles; sobretot, si el repositori segueix un enfocament obert, d'acord amb el seu disseny, construcció i gestió des d'una perspectiva institucional, encara que l'objectiu sigui el seu ús per professors i per alumnes. La conseqüència pot ser un baix nivell d'ús, ja que els usuaris no aconsegueixen integrar el repositori objecte d'aprenentatge en el procés d'aprenentatge propi. En la nostra aportació tractem com es poden promoure els recursos educatius en obert connectant els repositoris oberts amb xarxes socials obertes, cobrint el buit que separa els recursos dels usuaris finals (docents i alumnes).

Paraules clau

recursos educatius en obert, OER, repositoris digitals, xarxes socials, conservació, difusió, procés d'aprenentatge, entorns d'aprenentatge virtuals, aprenentatge electronic

Aplicacions innovadores: repositori de recursos educatius en obert i recursos mòbils per a la formació d'investigadors en l'àmbit de l'ensenyament a Mèxic

Dr. Fernando J. Mortera-Gutierrez

Professor del Tecnològic de Monterrey (ITESM), Escola de titulats en Educació, Universitat Virtual

Resum

El moviment dels recursos educatius en obert (OER) és una de les tendències més importants que contribueixen a què l'ensenyament virtual arribi arreu del món. El Tecnològic de Monterrey (<http://tecvirtual.itesm.mx/>) de Mèxic, juntament amb altres institucions mexicanes d'estudis superiors, està creant un repositori d'OER i recursos mòbils per a la formació d'investigadors del camp de l'ensenyament en els nivells d'estudis de carrera, màster i doctorat. Manquen recursos educatius en obert i materials disponibles a internet que puguin contribuir i donar suport al desenvolupament i a la formació d'investigadors en el camp de l'ensenyament en els països de parla hispana. El repositori d'OER és part d'un projecte que experimenta amb nova tecnologia per a transferir els OER d'un repositori (<http://catedra.ruv.itesm.mx/>), mitjançant un catàleg d'OER indexat (<http://www.temoa.info/>), a dispositius mòbils (Ipod, Iphone, MP3, MP4). En la presentació de la nostra comunicació es descriu i comenta el projecte: resultats, bones pràctiques, dificultats i limitacions tecnològiques.

Paraules clau

innovació, tecnologia de l'ensenyament, recursos educatius en obert, recursos mòbils, comunitats de pràctica, desenvolupament professional dels investigadors

Eines de vídeo en obert com a suport a la producció de projectes audiovisuals col·laboratius en línia: com s'ha de promoure la creació col·lectiva en l'aprenentatge virtual

Adriana Ornellas,* Muriel Garreta-Domingo, Antoni Marín,* Francesc Santanach-Delisa****

*Departament de Multimèdia i Comunicacions de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

**Oficina de Tecnologies de l'Aprenentatge, Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Resum

La nostra aportació analitza l'ús d'eines en obert d'edició de vídeo per a contribuir a la creació i producció de projectes audiovisuals col·laboratius en línia per a l'ensenyament superior. Se centra en les possibilitats de les eines per a promoure la creació col·lectiva en entorns virtuals.

Paraules clau

recursos educatius en obert, eines de vídeo en obert, programari social, creació col·lectiva, aprenentatge virtual

Recollir i organitzar l'aprenentatge previ de l'estudiant mitjançant la Motxilla OCW

Brian Ouellette,* Elena Gitin, Justin Prosa,*** Peter Smith******

*Vicepresident, KNEXT, Grup universitari Kaplan

**Analista de recerca sènior, Oficina d'Eficàcia Institucional, Universitat Kaplan

*** Director, Oficina d'Eficàcia Institucional, Universitat Kaplan

****Vicepresident sènior, Estratègies Acadèmiques i Desenvolupament, Educació Superior Kaplan

Resum

Aquesta ponència té per objecte presentar una perspectiva perquè els estudiants tinguin un aprenentatge no tradicional valorat per a crèdits i introduir una eina que faciliti el procés. El sistema de Motxilla OCW pot connectar els autoaprenents amb els serveis d'avaluació KNEXT per a obtenir crèdits universitaris per l'aprenentatge previ. Per a validar el procés d'avaluació del portafolis, presentem un estudi ex post facto basat en les dades històriques obtingudes durant els darrers dos anys a la Universitat Kaplan (KU). Es va fer una comparació de la mitjana de qualificacions dels estudiants que havien rebut crèdits d'aprenentatge per experiència derivats de la seva trajectòria personal o professional, amb la mitjana de qualificacions d'estudiants que no tenien crèdits d'aprenentatge per experiència. Segons l'estudi, els resultats dels estudiants amb crèdits d'aprenentatge per experiència van ser millors que els dels estudiants la qualificació mitjana dels quals només tenia en compte els resultats acadèmics. Els resultats validen el procés d'avaluació del portafolis de KU. A

més, corroboren la capacitat de la Motxilla OCW per a retenir la informació important necessària per a avaluar l'aprenentatge no tradicional a efectes de crèdits universitaris.

Paraules clau

aprenentatge per experiència, portabilitat de crèdit, portafolis, autoaprenents, OER, OCW/OCWC, aprenentatge no tradicional

Una ontologia per l'intercanvi d'eines d'avaluació en obert al web

Brian Panulla,* Megan Kohler**

*President, Panulla Information Systems

**Dissenyadora de formació, Institut d'e-Learning, Universitat de l'Estat de Pensilvània

Resum

Mentre que internet ha aportat als educadors accés a una sòlida oferta de recursos educatius en obert, les rúbriques educatives que se solen compartir a internet solen ésser documents de presentació estàtica, no semàntics o organitzats en les estructures de dades de propietat de contingut comercial i sistemes de gestió de l'aprenentatge.

Amb l'arribada dels criteris del web semàntic, els productors de recursos en línia disposen d'un nou marc de treball per a contribuir a l'intercanvi en obert de sistemes de dades llegibles per mitjà de programari. Malgrat els avenços, l'estat present de la representació digital de les rúbriques com a documents compartibles no ha avançat.

Proposem un model ontològic per a les rúbriques digitals. Es basa en els criteris del web semàntic del World Wide Web Consortium (W3C), sobretot de Resource Description Framework (RDF) i Web Ontology Language (OWL).

Paraules clau

rúbrica, ontologia, recursos educatius en obert, web semàntica

Innovació educativa en grans grups:

Disseny d'un estudi experimental implantat a la Universitat Politècnica de Madrid

Rodrigo Pardo*, Teresa González Aja*, Elena Merino Merino*

*Membre del Grup d'Innovació Educativa Areté

Resum

Aquest article mostra el disseny d'un estudi experimental conduït amb grans grups utilitzant metodologies d'innovació educativa a la Universitat Politècnica de Madrid. Concretament, hem

triat el curs titulat Història i política de l'esport, que pertany al Grau d'Activitat Física i Ciència de l'Esport. La raó per la qual hem triat aquest curs és que el programa és bàsicament teòric i hi ha quatre grans grups d'estudiants de primer any que no tenen experiència prèvia en processos d'ensenyament-aprenentatge basats en la innovació educativa. S'espera que els resultats d'aquesta recerca es puguin extrapolar a altres cursos de característiques similars.

Paraules clau

innovació educativa, grans grups, disseny d'estudis, universitat

Elaborar un manifest per a la sostenibilitat dels OER: experiències en el Regne Unit

Chris Pegler

Professor titular, Institut de Tecnologia Educativa, The Open University (Regne Unit)

Resum

Cada vegada més, demostrar la sostenibilitat o la capacitat de ser sostenible, és un requisit per a l'activitat dels OER; tant si la imposen els qui la financern, institucions que demanin un "cas de negoci" relacionat amb els OER, o els professionals mateixos (acadèmics, tecnòlegs de l'ensenyament i bibliotecaris), que es pregunten com es pot justificar un compromís, en l'entorn actual de recursos limitats, amb unes pràctiques, que els són desconegudes i que no han estat provades. Tanmateix, no és clar quin és el significat de "sostenibilitat" en relació amb els OER, de la mateixa manera que tampoc no ho és saber què cal per a assolir-la o demostrar-la i, finalment, a qui es refereix l'expectativa de sostenibilitat. En la nostra comunicació ens basem en l'experiència del Regne Unit en projectes OER per a identificar les aspiracions que els participants d'una activitat OER tenen pel que fa a la sostenibilitat. És a dir, com hauria de ser un "manifest" a favor de la sostenibilitat dels OER més enllà del finançament dels projectes i basat en l'ús que se'n fa.

Paraules clau

recursos educatius en obert, OER, sostenibilitat, projectes OER, els OER al Regne Unit, entrar en la pràctica dels OER, reutilitzar

OER a Portugal: com a agent d'innovació del pla d'estudis i del canvi tecnològic - inducció de pràctiques en matèria de "nous" criteris d'ensenyament

Paulo Manuel de Matos Pereira

Escola de Caramulo

Resum

El projecte de recerca s'adreça a: promoure la creació, ús i presentació d'OER en un grup d'escoles, implicant centres i professors de diversos nivells i esperant provar i validar l'ús dels OER, en un model d'aprenentatge-ensenyament vers la innovació del pla d'estudis. Definint com a punt de partida diverses matèries i professors procedents de diferents àrees acadèmiques, hem posat en pràctica un grup d'activitats encaminades cap a la creació d'OER amb suport, sempre que sigui possible, en eines FLOSS. Vam adoptar una metodologia recerca-acció amb un doble objectiu: Actuar en el marc d'una comunitat de professors i estudiants i alhora incrementar el coneixement, tant de docents i estudiants, com el dels investigadors. El desenvolupament de l'activitat va ser cooperatiu per tal de processar una realitat determinada del procés d'ensenyament-aprenentatge, mitjançant l'acció pràctica/reflexiva vers el procés i fent que altres ho posin en pràctica en el sistema educatiu portuguès, basant-se en la producció i la compartició dels OER.

Paraules clau

innovació del pla d'estudis, recerca educativa, innovació tecnològica, recursos educatius en obert, escoles portugueses

Els OER com a model per a aprofundir l'ensenyament i l'aprenentatge

Lisa Petrides, PhD,* Cynthia Jimes, PhD, Clare Middleton-Detzner, MPP,*** Holly Howell, MA******

*Presidenta, Institut per a l'Estudi de la Gestió del Coneixement en l'Educació (ISKME) (EEUU)

**Directora de Recerca, Institut per a l'Estudi de la Gestió del Coneixement en l'Educació (ISKME) (EEUU)

***Adjunta de Recerca, Institut per a l'Estudi de la Gestió del Coneixement en l'Educació (ISKME) (EEUU)

****Auxiliar de Recerca, Institut per a l'Estudi de la Gestió del Coneixement en l'Educació (ISKME) (EEUU)

Resum

En la nostra aportació presentem algunes descobertes preliminars obtingudes d'un estudi dut a terme per l'Institute for the Study of Knowledge Management in Education en relació amb el paper que els recursos educatius en obert (OER) tenen en la transformació de la pedagogia. A partir d'un estudi de professors d'art i humanitats que participaven en un curs de formació en

OER, observem la manera com l'exposició a recursos i eines OER fomenta la col·laboració entre els docents i crea nou diàleg entorn de la pràctica de l'ensenyament. Allò que hem descobert pot portar a fer que els professors es comprometin en l'adopció de noves pràctiques d'ús dels OER i també pot tenir implicacions en la forma d'integració dels OER, com a model per a la innovació, en l'àmbit de l'ensenyament i en el desenvolupament de recursos.

Paraules clau

recursos educatius en obert, OER, professional de l'ensenyament, desenvolupament, compartir coneixement, col·laboració, eines de les xarxes socials, ning, ensenyament i aprenentatge, pedagogia

EduFeedr –seguiment i suport dels estudiants en cursos oberts en format de bloc

Hans Põldoja

Institut d'Infòmàtica, Universitat de Tallinn.

Resum

En els darrers anys, diversos educadors han organitzat cursos oberts en què els participants reflexionen sobre els seus blocs personals. Si hi ha molts participants, la dificultat rau a seguir tots els debats del curs. La nostra comunicació presenta el sistema EduFeedr, específicament dissenyat per a fer un seguiment de les activitats dels estudiants i donar-los suport en cursos en format de bloc.

Paraules clau

cursos oberts en línia per a molts estudiants, entorns d'aprenentatge personal, disseny basat en la recerca, sindicació web

Recursos educatius en obert per al desenvolupament d'estudis universitaris

Griff Richards,* Stewart Marshall**

* Escola d'Arts Interactives i Tecnologia, Universitat Simon Fraser (Canadà)

**Open Campus, Universitat de les Antilles (Barbados)

Resum

Els recursos educatius en obert són materials elaborats expressament perquè altres persones en facin ús gratuïtament. Poden reduir molt els costos i incrementar l'accés a l'ensenyament, sobretot en els països en vies de desenvolupament. La nostra comunicació es refereix a temes

de qualitat, localització i integració, el tractament dels quals és necessari perquè l'adopció dels OER triomfi com a estratègia.

Paraules clau

recursos educatius en obert (OER), desenvolupament del pla d'estudis, obstacles, compartició

Obstacles i motivacions per a l'ús de recursos educatius en obert a les escoles

Thomas Richter,* Ulf Daniel Ehlers**

* Investigador, Facultat d'Econòmiques i d'Administració de Negocis, Universitat de Duisburg-Essen

** Professor d'Aprenentatge per Tecnologia Assistida, Universitat d'Augsburg

Resum

En un estudi exploratiu, vam investigar la utilització, reutilització, producció i gestió de recursos educatius en obert per part de mestres d'escola alemanys. En la recerca ens hem preguntat principalment per les motivacions i els obstacles que intervenen en l'ús dels recursos educatius en obert per part dels mestres; per allò que altres poden aprendre de les seves pràctiques educatives en obert i per allò que podem fer per a incrementar el nivell de difusió dels OER a les escoles.

Paraules clau

recursos educatius en obert, pràctiques educatives en obert, obstacles, motivacions

Què tenen a veure les biblioteques acadèmiques amb els recursos educatius en obert? Tema: Sostenibilitat a llarg termini de projectes d'ensenyament en obert

R. John Robertson

CETIS (Centre de Tecnologia Educativa i Normes d'Interoperabilitat)

Centre de Pràctica Acadèmica i Millora de l'Aprenentatge, Universitat d'Strathclyde

Resum

La nostra aportació tracta els possibles papers de biblioteques acadèmiques en la promoció, suport i sosteniment d'iniciatives institucionals de recursos educatius en obert. Destaca àrees en què les biblioteques o els bibliotecaris disposen de competències i coneixement que convergeixen amb algunes de les necessitats del personal docent i dels estudiants en l'ús i aportació d'OER. També mostra els resultats d'un petit sondeig relatiu al punt de vista d'algunes iniciatives d'OER en relació amb el paper actual i potencial de les biblioteques acadèmiques.

Paraules clau

OER; biblioteques; UKOER; ensenyament en obert; universitats

El projecte FaceUOC

Una experiència d'Aprenentatge Social en Obert de la Universitat Oberta de Catalunya

Ana Mª Roderà,* Gemma Aguado,** Eva Patricia Gil,*** Julià Minguillón****

*Becari en formació per a la recerca, Doctorat de la Societat de la Informació i del Coneixement, UOC

**Tècnica de recerca, Àrea de Tecnologia Educativa, UOC

***Àrea de Tecnologia Educativa, UOC

****Informàtica, Multimèdia i Comunicacions, UOC

Resum

Les possibilitats i l'expansió de l'ús del Web 2.0 ofereixen nombroses opcions per a l'aprenentatge en línia. Malgrat que són eines ja integrades a l'ensenyament, calen alguns canvis fonamentals en el disseny educatiu dels processos formatius.

La nostra aportació presenta una experiència formativa duta a terme per la Universitat Oberta de Catalunya des de la xarxa social Facebook. Té per objectiu posar a prova un model d'aprenentatge que emprava una metodologia participativa i col·laborativa entre els usuaris i es basa en l'ús dels recursos educatius en obert.

- L'experiència posa a prova un model d'Aprenentatge Social en Obert (OSL), entès com a entorn d'aprenentatge virtual obert a la comunitat internauta. El model es basa en l'ús de recursos en obert i d'una metodologia centrada en la participació i la col·laboració dels usuaris en la construcció del coneixement.
- El tema escollit per a l'experiència duta a terme a Facebook va ser Viatges 2.0: eines i recursos en línia. L'objectiu del curs, de dues setmanes de durada, era aportar als alumnes recursos per a gestionar els diversos materials textuais, fotogràfics, audiovisuals i multimèdia que es podien reunir en un viatge.
- En el disseny i desenvolupament d'un curs basat en el model OSL, els canvis més importants tenen lloc en els rols del docent i de l'estudiant i també en el tipus de contingut i la metodologia:
- El docent és enmig dels participants: els guia i els orienta i els ofereix el benefici de l'experiència i coneixement propis.
- L'aprenentatge de l'estudiant sorgeix de la participació i la col·laboració en el si d'un grup divers d'usuaris.
- El contingut és obert i editable amb diferents tipus de llicència que en determinen el nivell d'accessibilitat.
- La metodologia del curs es va basar en la creació d'una comunitat capaç d'autogestionar el procés d'aprenentatge propi. Atesa la metodologia, calia la presència d'un facilitador i la determinació d'una activitat principal a la qual la gent participés i contribuís com a part de la comunitat.

- Vam emprar una metodologia etnogràfica i vam repartir qüestionaris als estudiants per a obtenir resultats en relació amb la qualitat de l'experiència d'aprenentatge.
- De les dades obtingudes, algunes ens van plantejar interrogants mereixedors de ser tinguts en compte en dissenys futurs de situacions educatives basades en el model OSL:
- Dificultats per a trencar l'estructura centrada en la figura del facilitador.
- Modificació de la quantitat de temps necessària per a l'adaptació al sistema i l'assoliment dels objectius.
- Manca de compromís amb els cursos gratuïts
- Tendència a tornar a les vies d'aprenentatge tradicionals.
- Acreditació
- De l'experiència, tots hem après que la formació és possible en qualsevol moment i en qualsevol lloc, però no de qualsevol manera.

Paraules clau

aprenentatge virtual, ensenyament superior, aprenentatge social en obert, xarxes socials, acció a Facebook

El paper de la tutoria per a facilitar el replantejament dels OER

Andreia Inamorato dos Santos,* Alexandra Okada*

*Adjuntes de recerca a l'OLnet, The Open University (Regne Unit)

Resum

La nostra aportació presenta l'anàlisi inicial de dades obtingudes d'una recerca que encara s'està duent a terme. Tracta el paper la tutoria i del suport del grup d'iguals per a facilitar el replantejament dels recursos educatius en obert (OER). Parla, també, d'allò que hem après fins ara a partir de l'anàlisi de dos estudis de cas, diferents però relacionats, que tenen a veure amb el treball amb estudiants per a utilitzar i difondre els OER.

Paraules clau

OER, recursos educatius en obert, reutilització dels OER, tutoria, tutoria entre iguals, tutoria virtual, aprenentatge col·laboratiu, replantejament dels OER, adaptació del contingut en obert, ensenyar amb OER

La producció d'OER, una cerca de l'eficiència

Robert Schuwer,* Tina Wilson, Willem van Valkenburg,*** Andy Lane****

*Open Universiteit (Països Baixos)

**The Open University (Regne Unit)

***Universitat Tècnica de Delft (Països Baixos)

Resum

En la majoria d'iniciatives de publicació de recursos educatius en obert (OER), l'activitat més costosa és la producció. Basant-nos en experiències tant bibliogràfiques com personals, elaborem una llista de les característiques més importants dels processos de producció dels OER. Comparem tres casos d'acord amb les característiques de la llista. Pel que fa a costos, els aspectes que més pes hi tenen són els costos humans i els propis del tipus d'OER que s'hagi creat.

Paraules clau

OER, producció

Estructuració dels OER fent servir trajectòries d'aprenentatge

Robert Schuwer,* Fred de Vries*

*Open Universiteit (Països Baixos)

Resum

El programa Wikiwijs dels Països Baixos experimenta en l'estructuració d'un repositori amb materials d'aprenentatge digitals. Els etiqueta segons els objectius i les matèries corresponents a cada material. Això permet crear una ordenació interdependent de materials d'aprenentatge com blocs d'un pla d'estudis. De l'ordenació se'n diu trajectòria d'aprenentatge. Es presenta un model de dades en què es descriuen les entitats implicades i les relacions entre unes i altres. El setembre de 2010 es va dur a terme la primera posada en pràctica i publicació.

Paraules clau

OER, pla d'estudis, trajectòria d'aprenentatge, Wikiwijs

OER finançats per una fundació vs OER finançats amb impostos - La història de dos mandats

Paul Stacey

Director de comunicacions, relacions acadèmiques i grups d'interès, BCcampus

Resum

Aquesta ponència compara i contraposa els OER finançats per una fundació amb els OER finançats amb els impostos en termes d'objectius mundials vs objectius locals, opcions de llicència, casos d'ús i resultats.

Paraules clau

sostenibilitat, finançament públic, finançament d'una fundació, models d'activitat, estratègies, adopció, mandat, objectius, casos d'ús, procés continu de llicència, marc de treball OER

Més enllà dels primers passos: mantenir les iniciatives d'OER en el camp de la salut a Ghana

Nadia Tagoe,* Peter Donkor,* Richard Adana, Ohene Opere-Sem,*** N. Cary Engleberg,**** Aaron Lawson*****

*Escola de Ciències de la Salut, Universitat Kwame Nkrumah de Ciències i Tecnologia

** Escola de Ciències de la Salut, Facultat de Medicina de la Universitat de Ghana

***Facultat Ciències Mèdiques, Universitat Kwame Nkrumah de Ciències i Tecnologia

****Facultat de Medicina de la Universitat de Michigan

Resum

La introducció de recursos educatius en obert (OER) en dues universitats ghanianes per mitjà d'un projecte subvencionat va tenir una gran acollida. El projecte va engegar molt bé i els col·legis de Ciències de la Salut d'ambdues universitats van produir una quantitat important de material d'aprenentatge virtual com a OER de la salut durant el primer any. Els compromisos d'agenda de la facultat, les limitacions tecnològiques i infraestructurals, la manca de capacitat tècnica i de conscienciació més enllà dels primers iniciadors, a més del fet que no hi hagués un sistema per a la difusió dels OER, foren algunes de les dificultats que van entrar en escena. I van demostrar que la integració i la política institucional eren essencials per a garantir la posada en pràctica efectiva i la sostenibilitat dels esforços esmerçats en els OER. La nostra aportació, informada per les experiències en ambdues universitats, suggereix que, per a assolir la sostenibilitat dels OER, les institucions amb baixa assignació de recursos potser s'haurien de centrar en la conscienciació, estructuració d'iniciatives, finançament, capacitat, escalabilitat i motivació.

Paraules clau

recursos educatius en obert, sostenibilitat, ensenyament superior, baixa assignació de recursos

Academia de Tecnologia Lliure: una empresa conjunta de programari lliure i OER

Wouter Tebbens,* David Megías, David Jacovkis,*** Lex Bijlsma******

*President, Free Knowledge Institute

**Professor adjunt del Programa de Doctorat en Societat de la Informació i el Coneixement, (UOC)

***Vicepresident, Free Knowledge Institute

****Degà, Facultat d' Informàtica, Open Universiteit (Països Baixos)

Resum

La decisió de publicar materials educatius en obert i subjectes a llicències gratuïtes comporta la dificultat de fer-ho d'una manera sostenible. Dels models de producció, manteniment i distribució de programari gratuït i de codi obert, en podem treure algun alligonament. L'Acadèmia de Tecnologia Lliure (Free Technology Academy, FTA) ha assumit els reptes i ha adoptat algun dels models. Repassem breument el programa d'ensenyament, les metodologies i l'organització de l'FTA i veiem fins a quin punt els models tenen èxit en el cas de l'FTA.

Paraules clau

programari lliure, codi obert, OER, models d'activitat, ensenyament

El valor de la imperfecció: el principi Wabi-Sabi en l'estètica i en l'aprenentatge

Jutta Treviranus

Director i professor, Institut de Disseny Universal, OCAD University

Resum

L'aprenentatge basat en OER ofereix la possibilitat de superar moltes deficiències i problemes de l'ensenyament tradicional. No pateix les limitacions d'IP; pot dependre d'un perfeccionament col·laboratiu, acumulatiu i iteratiu dels recursos i, a més, la forma digital permet una flexibilitat sense precedents pel que fa a configuració i presentació. La comunitat OER és un grup progressista de docents i aprenents que porten dècades fent recerca en el camp de l'aprenentatge. Sabem que hem de formar els aprenents per a una realitat canviant i diversa. I, tanmateix, els OER tendeixen a repetir les característiques negatives de l'ensenyament tradicional.

En aquest sentit, cal que tinguem present la importància que la imperfecció, les errades, els problemes, el desacord i la tasca inacabada tenen per a l'aprenentatge compromès. I, a més, cal que abandonem el nostre concepte de la perfecció admetent que a l'aprenentatge s'hi arriba per

vies diferents i que els aprenents també han de ser diferents. Hem d'ampliar la nostra visió de la qualitat i aportar mecanismes per a comprometre la increïble reserva docent que hi ha en el món per a aconseguir el compromís d'una formació universal.

Paraules clau

disseny universal, aprenentatge profund, aprenents marginats, xarxa global, producció col·laborativa, accessibilitat, projecte FLOE

Recursos educatius en obert en MultiCampus: El cas d'OER-HE

Frederik Truyen,* Cornelis Adrianus (Kees-Jan) van Dorp, Ben Janssen,*** Jose Rivera,**** Roger Griset,**** Ann Kuppens***

*Profesor associat, Facultat d' Art, Universitat Catòlica de Lovaina

**Director d'investigació, EADTU

***Conseller superior, Consell executiu, Open Universiteit, Heerlen

****Gestor de tecnologia en Tecnologies de l'Aprenentatge, UOC

****Especialista en Recursos Educatius, UOC

****Ajudant d'investigació, Institut d'Estudis Culturals, Universitat Catòlica de Lovaina

Resum

Tractem la posada en pràctica d'estratègies relatives als recursos educatius en obert en un escenari de multicampus. Comparem 3 institucions, cadascuna de les quals amb un enfocament molt diferent: K.U.Leuven, una universitat tradicional; Open Universiteit (Països Baixos) a punt d'engagar el projecte Network Open Polytechnics, i la Universitat Oberta de Catalunya. Ens interessem especialment les qüestions pedagògiques i organitzatives implicades en la posada en pràctica d'una estratègia d'OER i mostrem de quina manera els OER mantenen el compromís de solucions flexibles per a assolir fites que a primera vista són molt diferents.

Paraules clau

recursos educatius en obert, multicampus, arrelament a la regió

Obertura de l'ensenyament més enllà de la relació amb la propietat: de comunitari a comunisme

La Universitat d'Utopia

Resum

L'ensenyament en obert, més concretament el moviment OER, intenta universalitzar l'accés al coneixement, suprimint l'enclaustrament històric i frenant la privatització creixent del sistema d'ensenyament públic. En la nostra aportació examinem la voluntat d'universalització sotmetent

les assumpcions teòriques implícites de l'ensenyament en obert a la prova de l'economia política crítica. Tot i reconeixent el potencial revolucionari del moviment de l'ensenyament en obert, descrivim les limitacions inherents al fet que avui se centra més en l'aspecte comunitari (relacions de propietat) que en les relacions socials del sistema de producció capitalista (treball assalariat, empresa) i, per això, diem que l'impacte, més que revolucionari, serà limitat.

Factors determinants de l'ús docent de materials digitals d'aprenentatge: El paper mediador de l'autoeficàcia, la percepció de la norma i l'actitud

Frederik Van Acker,* Hans van Buuren, Karel Kreijns,** Marjan Vermeulen****

*Professor associat, Open Universiteit (Països Baixos)

**Professor adjunt, Open Universiteit (Països Baixos)

Resum

Les iniciatives per a estimular el progrés i la propagació de recursos educatius en obert (OER) requereixen una comunitat prou àmplia que es pugui mobilitzar per a participar en la missió. El fet de no aconseguir-la podria comportar la infrautilització dels OER. En el context de la iniciativa Wikiwijs es va dur a terme un sondeig a gran escala entre professors d'educació primària i secundària per a veure quins podrien ser els determinants de l'ús per a l'ensenyament dels materials d'aprenentatge digitals (DLM).

A partir del model integrador de predicció de la conducta, es va decidir que l'autoeficàcia, l'actitud i la percepció de la norma haurien de tenir un paper principal a l'hora d'explicar la intenció d'ús dels DLM. Es van afegir altres prediccions al model i es va plantejar que els seus efectes se sotmetessin a les tres variables principals.

En totes les relacions conjeturades es va deduir que es feia servir l'anàlisi del camí basat en dades de sondeig de 1484 professors. L'autoeficàcia i, en segon lloc, l'actitud eren les principals determinants de la intenció d'ús dels DLM. Al seu torn, la competència en TIC era l'indicador més clar de l'autoeficàcia. La percepció de la norma només hi tenia una influència limitada.

Així, doncs, hom pot pensar que, per a l'èxit de Wikiwijs i altres projectes semblants, és fonamental formar els professors per a l'ús de materials d'aprenentatge digitals i de les TIC (per exemple la pissarra digital) i incidir en la seva actitud.

Paraules clau

materials d'aprenentatge digitals, actitud, autoeficàcia, model integrador de predicció de la conducta, determinants de l'ús de les TIC, percepció de la norma

Recursos educatius en obert grans i petits

Martin Weller

Institut de Tecnologia Educativa, Open University

Resum

Gran part de l'atenció en els recursos educatius en obert (OER) ha estat centrada en projectes institucionals que fan disponible contingut d'aprenentatge explícit. Aquests projectes es poden classificar com a *OER grans*, però hi ha una altra forma d'OER que és a petita escala, recursos produïts individualment utilitzant serveis de tipus web 2.0, que es poden classificar com a *OER petits*. Aquest article examina algunes de les diferències entre l'ús d'aquests dos tipus d'OER per a destacar qüestions en l'ensenyament obert. Entre aquestes qüestions hi ha les actituds envers la reputació, la intencionalitat del recurs, models de sostenibilitat, la usabilitat implícita dels recursos i el context dels seus llocs d'hostatge.

Paraules clau

OER, granularitat, actituds, reutilització, aprenentatge obert, contingut generat per l'usuari

Proposar un 'Consent Commons' en l'ensenyament en obert - equilibrar el desig d'obertura amb els drets de les persones a rebutjar la participació o a deixar de participar

Dr Jane Williams,* Suzanne Hardy, Dr. Megan Quentin-Baxter*****

**Directora de e-Learning, Centre de Formació Mèdica, Universitat de Bristol

**Consella principal, Centre de Medicina adscrit a l'Acadèmia d'Estudis Superiors, Odontologia i Medicina Veterinària, Escola de desenvolupament de l'ensenyament de les Ciències Mèdiques, Facultat de Ciències Mèdiques, Universitat de Newcastle

***Directora, Centre de Medicina adscrit a l'Acadèmia d'Estudis Superiors, Odontologia i Medicina Veterinària, Escola de desenvolupament de l'ensenyament de les Ciències Mèdiques, Facultat de Ciències Mèdiques, Universitat de Newcastle

Resum

El marc de concessió de llicències Consent Commons, com a complement de Creative Commons es proposa per a definir els permisos que es concedeixen per a utilitzar i reutilitzar els enregistraments digitals, clínics i no clínics, de les persones (pacients i no pacients) amb finalitats educatives. Consent Commons és una expressió sofisticada de "professionalitat digital" basada en l'ètica. Reconeix els drets dels cuidadors i familiars de pacients, ensenyants, professionals sanitaris, estudiants i membres del públic a dir la seva respecte de l'ús que es fa dels seus enregistraments digitals (incloses la retirada o el rebuig del consentiment). És necessària per a garantir la sostenibilitat a llarg termini dels materials d'ensenyament, entre els quals els recursos educatius en obert (OER). Consent Commons pot pal·liar la incertesa en relació amb l'estatus dels recursos educatius que inclouen dades

personals. A més, protegeix les institucions de riscos legals mitjançant el desenvolupament d'unes polítiques sòlides i ben elaborades i el foment de les bones pràctiques de gestió de la informació.

Paraules clau

consentiment, professionalitat digital, propietat, drets d'autor, concessió de llicències, consent commons, bona pràctica, gestió de risc, recursos educatius

Cerca i descoberta: el sistema de llaç obert dels OER

Nathan R. Yergler

Director de tecnologia de Creative Commons

Resum

Els recursos educatius en obert prometen més accés, participació, qualitat i pertinència, a més de reducció de costos. La promeses, aparentment engrescadores, parteixen de suposar que docents i estudiants descobriran els recursos existents, que els milloraran i que en compartiran els resultats, la qual cosa portarà a un cercle virtuós de millora i reutilització. Amb mesuraments basats en observacions casuals, la cerca existent a escala web no serveix per als OER. La situació perjudica el cicle subjacent al compromís dels OER i posa en perill el creixement i la sostenibilitat a llarg termini. Tot i que l'abast del problema és considerable, millores dirigides a àrees de conservació, indexació i intercanvi de dades poden millorar la situació i crear oportunitats per a nivells més grans. Exploro on és la inadequació actual del sistema, tracto àrees per a una millora dirigida i descriu un sistema prototípic construït per a posar a prova aquestes idees. Acabo formulant suggeriments per a exploracions i desenvolupament en el futur.

Paraules clau

dades vinculades, web semàntic, cerca en web, recollida de metadades, qualitat dels OER, conservació distribuïda

Examen de les qüestions de sostenibilitat en els projectes UKOER- establiment d'un ecosistema d'OER sostenible en l'ensenyament superior

Li Yuan,* R. John Robertson, Lorna M. Campbell,*** Chris Pegler******

*Investigador i consultor en tecnologia de l'aprenentatge, JISC CETIS, Institut de Cibernètica Educativa, Universitat de Bolton

**Col·laborador d'investigació, JISC CETIS, Centre de Pràctica Acadèmica i Millora de l'Aprenentatge, Universidad de Strathclyde

***Director adjunt, JISC CETIS, Centre de Pràctica Acadèmica i Millora de l'Aprenentatge, Universidad de Strathclyde

****Professor adjunt, Institut de tecnologia educativa, The Open University (Regne Unit)

Resum

De resultes de les retallades de finançament i de l'increment de costos en el subministrament de l'ensenyament, el desenvolupament de recursos educatius en obert (OER) va esdevenir una prioritat estratègica per als governs i les institucions d'ensenyament d'arreu del món. Al Regne Unit, el 2009, es va posar en marxa un programa pilot patrocinat pel govern en matèria de recursos educatius en obert (JISC/HEA, 2009). El pressupost inicial era de 5,7 milions de lliures. En la nostra aportació revisem les qüestions clau en matèria de sostenibilitat identificades pels projectes. Inclouen els diferents enfocaments i models adoptats per a sostenir el desenvolupament continu i la presentació d'OER un cop el finançament hagi finalitzat. En l'anàlisi també es tenen en compte les dificultats relacionades amb l'establiment i posada en pràctica de polítiques i processos per a la pràctica sostenible dels OER en el si de les institucions i entre el col·lectiu acadèmic. S'acaba parlant de les experiències en el conjunt del Regne Unit i de les comunitats OER internacionals per a establir un model d'ecosistema d'OER sostenible que afavoreixi el debat relatiu al desenvolupament futur d'iniciatives OER.

Paraules clau

ensenyament en obert, recursos educatius en obert, sostenibilitat, UKOER, ecosistema

Part 3: Resúmenes en español

¿Cómo fomentar el uso compartido de los recursos educativos?

John van der Baaren,* Fred de Vries*

*Open Universiteit (Países Bajos)

Resumen

El futuro de los OER está muy condicionado por el futuro de la educación en general, un futuro que estará determinado por importantes cambios en una sociedad que reclama más ciudadanos con educación superior y formación permanente. Los planteamientos de futuro a largo plazo precisan tener en cuenta las necesidades cualitativas y cuantitativas. Haciendo un pronóstico inverso a partir de un planteamiento encontramos medidas útiles que se pueden adoptar, algunas de las cuales conseguimos poner en marcha en forma de programas piloto como parte del proyecto europeo de investigación Share.TEC.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, sostenibilidad, pronóstico retrospectivo, Share.TEC

El audio como medio de distribución del contenido (proporcionar acceso al conocimiento)

Nico Baird,* HL Esterhuizen, Kallie de Beer*****

*Diseñador educativo (Multimedia), Centro de e-Learning y Tecnología Educativa, Universidad Central de Tecnología (CUT) (Estado Libre, Sudáfrica)

**Director: Ciencias de la Comunicación, Facultad de Humanidades, Universidad Central de Tecnología (CUT) (Estado Libre, Sudáfrica)

***Director Académico de Apoyo e Investigación, Universidad Central de Tecnología (CUT) (Estado Libre, Sudáfrica)

Resumen

El objetivo final es llegar a las masas y educarlas en beneficio de la Humanidad. Mediante el uso de este recurso y herramienta tecnológica se puede llegar a mucha gente en su propio idioma, en su propia comunidad, en su propio tiempo y al ritmo propio de cada uno.

Es fundamental hacer que este contenido sea accesible para todo aquel que desee aprovechar la información. Las personas que quieren consumir el contenido no son necesariamente aquellas interesadas en la titulación, sino las que necesitan la información. Poner el contenido disponible en un formato de audio también puede ayudar a aquellos menos instruidos.

La utilización de audio o de lecciones grabadas tiene una gran cantidad de usos y no sólo debe contemplarse como un medio para la distribución de contenido a comunidades lejanas. La grabación de lecciones permite a un profesor dar clase a un gran número de estudiantes impartiendo cada lección una sola vez.

Palabras clave

audio, distribución de contenido, contenido abierto, comunidad

Inteligencia colectiva para la sostenibilidad de los OER

Simon Buckingham Shum,* Anna de Liddo**

*Profesor titular de Knowledge Media, Knowledge Media Institute, The Open University (Reino Unido)

**Investigadora asociada, Knowledge Media Institute, The Open University (Reino Unido)

Resumen

Para tener éxito, el movimiento Recurso Educativo Abierto (OER), como cualquier iniciativa, debe tener conciencia de un entorno complejo y cambiante. Dado que la "sostenibilidad" es una cualidad sistémica deseable que nuestra comunidad debe mostrar, consideramos una serie de principios que acentúan el concepto: *flexibilidad, dar sentido a la experiencia y complejidad*. En este artículo damos una idea general de cómo éstos motivan el concepto de *inteligencia colectiva* (CI), damos ejemplos de lo que *OERCI* podría aparentar y describimos la incipiente plataforma *Cohere CI* que estamos promoviendo en respuesta a estas necesidades.

Palabras clave

sostenibilidad, flexibilidad, sistemas complejos, inteligencia colectiva

Hacia un espacio de aprendizaje social mediante recursos educativos abiertos

Simon Buckingham Shum,* Rebecca Ferguson**

*Profesor titular de Knowledge Media, Knowledge Media Institute, The Open University (Reino Unido)

**Becaria de investigación, Instituto de Tecnología Educativa, The Open University (Reino Unido)

Resumen

Identificamos varios significados del término "*Abierto*" como parte de la razón fundamental motivadora para un espacio de medios sociales adaptado al aprendizaje y llamado *SocialLearn*. Antes de describir el incipiente concepto de diseño y su aplicación, analizamos las razones por las que el aprendizaje social en línea parece estar emergiendo con tanta fuerza en este momento,

exploramos las características del aprendizaje social y seleccionamos algunos de los aspectos que creemos caracterizan el espacio de diseño del aprendizaje social.

Recursos educativos abiertos: experiencias de su uso en un contexto latinoamericano

J. Vladimir Burgos-Aguilar, MTI, M.Sc*, Maria Soledad Ramirez Montoya, Ph.D**

*Coordinador de innovación educativa en Innov@TE, Centro de innovación en tecnología y educación y profesor a tiempo parcial en la Escuela para graduados de educación (EGE) en el Tecnológico de Monterrey (ITESM)

**Profesora titular en la Escuela para graduados de Educación (EGE) y directora del Grupo de investigación en el Centro de innovación en tecnología y educación en el Tecnológico de Monterrey (ITESM)

Resumen

Este estudio presenta experiencias prácticas utilizando recursos educativos abiertos (OER) para la enseñanza básica y elemental (K12), la investigación educativa y la capacitación en investigación en dos proyectos interinstitucionales, con la colaboración de trece instituciones de educación superior y con el apoyo de la *Corporación de Universidades para el Desarrollo de Internet* (CUDI) y del *Consejo Nacional de Ciencia y Tecnología* (CONACYT) de México y patrocinados por el Tecnológico de Monterrey. La primera iniciativa lleva por título "Knowledge Hub para la educación K-12", y su principal objetivo es enriquecer un catálogo de recursos educativos abiertos para la educación básica y elemental (K-12) de México y de los países de habla hispana de América Latina. El objetivo básico de la segunda iniciativa es crear una colección de recursos educativos abiertos para el aprendizaje electrónico móvil con el fin de abordar el tema de la investigación educativa y la capacitación en investigación.

Palabras clave

experiencias del uso, recursos educativos, experiencias de aprendizaje, retos institucionales, almacenes digitales

Student Journalism 2.0: Modelos de prueba para aprendizaje participativo en la era digital

Tom Caswell,* Alex Kozak**

*Estudiante de doctorado (Universidad Estatal de Utah)

**Auxiliar de programas, Creative Commons

Resumen

Muchos educadores e instituciones educativas están todavía pendientes de incorporar las prácticas a través de Internet en sus aulas y planes de estudio. Como consecuencia, puede ser difícil el crear prototipos y considerar la estrategia para transformar las aulas de puntos terminales estáticos en nodos dinámicos creadores de contenido en el ecosistema de la información en línea. Sin embargo, muchos programas de periodismo estudiantil ya han adoptado el potencial de Internet para la colaboración, la participación de los lectores y la difusión virtuales. Debido a ello, el periodismo estudiantil puede actuar como banco de pruebas para la incorporación a las aulas del uso compartido de Internet y las prácticas en colaboración. Student Journalism 2.0 era un proyecto de investigación para integrar las licencias de copyright abiertas en dos programas de periodismo estudiantil, documentar los resultados y determinar las recomendaciones y demás obstáculos para otros casos similares. La investigación está documentada con grabaciones de video y audio de los programas de periodismo de dos institutos de enseñanza secundaria participantes. Al describir el desarrollo de nuestro proceso de integración hacemos observar algunos importantes inconvenientes de orden legal, técnico y social. Problemas legales, tales como la duda sobre la propiedad de los derechos de autor, podrían inducir a los administradores y autoridades de la circunscripción a denegar la libre autorización para el trabajo de los estudiantes. Las plataformas de publicación entre las aulas de periodismo están aún lejos de su normalización, lo que dificulta la integración de nuevas tecnologías y prácticas. Y por último, los profesores y los estudiantes se enfrentan a dudas al replantearse el papel que su trabajo en clase pueda jugar conectado a la red.

Palabras clave

periodismo estudiantil, licencia abierta , educación abierta

Método y herramienta para respaldar el análisis y aumentar la comprensión de las experiencias de aprendizaje entre iguales

Anna De Liddo,* Panagiota Alevizou**

*Investigadora asociada, Knowledge Media Institute, The Open University (Reino Unido)

**Investigadora postdoctoral, Instituto de Tecnología Educativa, The Open University (Reino Unido)

Resumen

Este trabajo muestra cómo se puede usar un software social basado en la web para efectuar un análisis de datos cualitativo de unas experiencias de aprendizaje en línea entre iguales. En particular se propone usar Cohere, una herramienta social del tipo "sensemaking" basada en la web, para observar, seguir la pista, anotar y visualizar las actividades de un grupo de discusión en cursos en línea. Se define una metodología específica para la observación y estructuración de los datos. Además se presentan los resultados del análisis de las interacciones entre iguales que se produjeron en un foro de discusión en el estudio de un caso real durante un curso de P2PU. Para finalizar, se discute el modo en el que la visualización y el análisis de una red pueden usarse para lograr una mejor comprensión de la experiencia del aprendizaje entre iguales. Para ello se proporcionan ideas preliminares acerca de las conexiones sociales, dialógicas y conceptuales generadas dentro de un grupo de discusión en línea.

Palabras clave

análisis cualitativo de datos, análisis cualitativo de datos por ordenador, herramientas de anotación web, etnografía virtual, aprendizaje entre iguales, observación de usuarios

Tendiendo puentes entre las enseñanzas formal e informal

Yoshimi Fukuhara,* Satoshi Yamawaki, Satoshi Yamawaki****

*Oficina de Administración de la Investigación, Universidad de Keio (Japón)

**Castalia Co., Ltd. (Japón)

Resumen

Recientemente se han ido popularizando muchas actividades con OER, y el número de usuarios que accede a los contenidos de la enseñanza informal se está incrementando. El OER más generalizado probablemente sea el OCW, que ha sido propuesto e impulsado por el MIT desde 2001. En Japón, el OCW se ha ido introduciendo gradualmente desde 2005. Sin embargo, en cuanto a la utilización en la enseñanza formal, en el área de la educación superior japonesa la tecnología ICT aún no se ha generalizado tanto. En este trabajo se reseñan dos casos prácticos: uno es de e-Learning formal utilizando OCW y el otro es un sitio web de contenidos abiertos de universidades.

Palabras clave

OCW, enseñanza informal, enseñanza formal, e-Learning, LMS, SaaS

Abiertos a las necesidades de los usuarios: combinar el diseño orientado al usuario, las normas y el software de código abierto

Muriel Garreta-Domingo,* Francesc Santanach-Delisau *

*Oficina de Tecnología de Aprendizaje, Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Resumen

Este estudio presenta nuestro trabajo continuo para mejorar el aula virtual con el fin de proporcionar al profesorado y los estudiantes un entorno abierto a sus necesidades, que cumpla con las normas de aprendizaje y, por consiguiente, que sea compatible con otros entornos de enseñanza virtual. Además ha de estar basado en un software de código abierto. El resultado es un entorno de aprendizaje sostenible, modulable e interoperable, que se puede adaptar a diferentes situaciones de enseñanza y aprendizaje mediante la inclusión de las herramientas de LMS integradas, así como wikis, blogs, foros y actividades de Moodle entre otras.

Palabras clave

aprendizaje asistido por tecnología (TEL), diseño orientado al usuario, interoperabilidad, sistema de gestión del aprendizaje (LMS), aula virtual, normas, código abierto, IMS Basic LTI, herramientas de e-learning, dedicado al servicio, SOA, tecnologías del aprendizaje

AgShare: construir una comunidad y desarrollar contenido con numerosos compañeros

Christine Geith, Ph.D.,* Neil Butcher,* Karen Vignare,* Nathan R. Yergler,**** Krishna Alluri*******

*Vicerrectora adjunta y Directora ejecutiva de MSUglobal Learning Solutions, Universidad Estatal de Michigan

**Estratega de OER, OER Africa, Instituto Surafricano de Educación a Distancia

***Directora, MSUglobal Learning Solutions, Universidad Estatal de Michigan

****Director tecnológico, Creative Commons

*****Asesor, Coordinador de Desarrollo Internacional

Resumen

La Universidad Estatal de Michigan y OER Africa están creando una colaboración del tipo "todos ganamos" entre las organizaciones africanas existentes para la publicación, localización y uso compartido de los materiales de enseñanza y aprendizaje, con el fin de rellenar los profundos

huecos en los recursos para el plan africano de estudios de máster en Agricultura. Hacia el final del periodo de 18 meses de iniciativa piloto y planificación, las universidades africanas con titulación de Agricultura, sus facultades, estudiantes e investigadores, junto a los líderes de las ONG, el personal de las extensiones agrarias y los agricultores, participarán en el desarrollo de AgShare, demostrando sus resultados y beneficios y proporcionando impulso y respaldo para el crecimiento.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, África, agricultura, plan de estudios, educación superior

El uso de recursos educativos abiertos en la UOC

Roger Griset,* José Manuel Rivera López**

*Especialista en Recursos Educativos, Universitat Oberta de Catalunya

**Director de Tecnología en Tecnología del Aprendizaje, Universitat Oberta de Catalunya

Resumen

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC) actualmente está llevando a la práctica su Plan Estratégico para 2009-2014, el cual dedica una sección completa a los recursos educativos abiertos. El grupo de trabajo encargado de este asunto está elaborando un informe que fija los objetivos a alcanzar, analiza la configuración actual de este campo y dispone las acciones necesarias para cumplir los objetivos. En este trabajo se revisa cada uno de estos tres puntos.

Palabras clave

Recursos Educativos Abiertos, OER, Recursos de aprendizaje, e-Learning, OpenCourseWare, OCW

La relación entre tecnología y educación abierta en el desarrollo de una enseñanza superior flexible

Dr Richard Hall,* Joss Winn**

*Coordinador de e-learning de la universidad, Dirección general de los servicios bibliotecarios, Universidad De Montfort

**Tecnólogo educativo, Centro de investigación y desarrollo educativo de Brayford Pool, Lincoln

Resumen

En este estudio se somete a examen el lugar que ocupa la tecnología en el desarrollo de nuevas respuestas educativas coherentes frente a la ruptura medioambiental y socioeconómica. Un

aspecto de interés emergente es el papel de la tecnología al abordar nuevos avances más complejos para el aprendizaje y, especialmente, al facilitar la adaptabilidad individual y social o la capacidad para administrar y superar esta ruptura. Sin embargo, el grado en que los profesionales de la enseñanza superior pueden utilizar la tecnología para este fin está delimitado por sus enfoques del plan de estudios y por las costumbres socio-culturales en las que se encuentren inmersos. Este estudio examina la forma en que la enseñanza abierta podría permitir a los alumnos enfrentarse a la incertidumbre mediante la acción social dentro del molde de la enseñanza superior, que es más resistente a la ruptura asociada a los factores económicos, medioambientales y energéticos. La pregunta es si la enseñanza superior abierta puede ser reivindicada por los usuarios y colectivos de entornos y niveles de estudios específicos con el fin de comprometerse con un mundo incierto.

Palabras clave

pedagogía crítica, plan de estudios, ruptura, enseñanza superior, educación abierta, adaptabilidad, tecnología

Perspectivas del profesorado y los estudiantes respecto al software didáctico de código abierto y las publicaciones de acceso libre: algunas comparaciones entre la población europea y la norteamericana

Joseph Hardin,* Aristóteles Cañero**

*Mujo Research

**Universidad Politécnica de Valencia

Resumen

Mediante cuestionarios en los campus de la Universidad Politécnica de Valencia y la Universidad de Michigan, se han investigado las creencias, las actitudes y las intenciones de profesores y estudiantes en torno a la contribución en sitios de software educativo abierto local (OCW, *local open courseware*). Además, en la Universidad de Michigan, se ha preguntado a los profesores sobre su participación en la publicación de acceso abierto (AO). Comparamos los datos de los profesores y los estudiantes acerca de los OCW entre ambas instituciones, y presentamos la investigación de la publicación de acceso abierto en relación con la publicación de software educativo abierto.

Palabras clave

opencourseware, software didáctico de código abierto, OCW, recursos educativos abiertos, OER, acceso libre, investigación mediante sondeo Sakai, ciencias de la web, publicaciones académicas abiertas

La conversación es la clave: una breve relato de Smarthistory.org

Dr. Beth Harris,* Dr. Steven Zucker*

*Fundadores y editores ejecutivos de Smarthistory.org

Resumen

Smarthistory.org es un acreditado modelo sostenible de recursos educativos abiertos de humanidades. Aquí comentamos las lecciones aprendidas durante su ágil evolución. Smarthistory.org es un libro web multimedia gratuito, publicado bajo licencia creative-commons, que se diseñó como un perfeccionamiento dinámico o un sustituto del libro de texto tradicional de historia del arte. En él se utiliza la conversación en lugar de la expresión impersonal del típico libro de texto, con el fin de poder manifestar disconformidad, emoción y la experiencia de observar. El espectador permanece cautivado tanto por el contenido como por la interacción de los conferenciantes. Estas conversaciones crean cercanía y buena disposición para encontrar y captar lo desconocido. Smarthistory asume la naturaleza dialógica y multimedia inherente a la web y la utiliza como un método pedagógico. Esta estructura de soporte ampliable para humanidades utiliza un sistema de contenido de código abierto que convierte a Smarthistory en barata de producir y fácil de manejar y actualizar. Su formato cronológico basado en secuencias y capítulos integra los nuevos artículos en un sencillo marco histórico, una estructura apropiada para las humanidades.

Palabras clave

arte, historia del arte, Smarthistory, libros de texto, sostenibilidad, OER, enseñanza, aprendizaje, conversación, formación

Modelos de negocio con OER, una estrategia de contingencia

Anne Helsdingen,* Ben Janssen,* Stefan Schuwer*

Open Universiteit (Países Bajos)

Resumen

Presentaremos un análisis de los datos de una revisión bibliográfica y de entrevistas semiestructuradas con expertos en OER. Con ello intentaremos identificar diferentes aspectos de los modelos de negocio con OER y establecer la forma en que se mide el éxito de las iniciativas con este tipo de recursos. Los resultados obtenidos hasta ahora muestran que existen dos modelos diferentes de negocio para iniciativas con OER, pero no se han publicado datos respecto a su éxito o fracaso. Proponemos un sistema para la medición del éxito de las iniciativas con OER.

Palabras clave

revisión, entrevistas, recursos educativos abiertos (OER), modelo de negocio

Capacitación en países en vías de desarrollo: OER para la seguridad alimentaria

Gwyn Heyboer,* Sunnie Kim, Leslie D. Bourquin,*** Deepa Thiagarajan******

*Diseñadora educativa senior/Directora del proyecto, MSU global, Universidad Estatal de Michigan

**Estratega de Tecnología Creativa, MSU global, Universidad Estatal de Michigan

***Profesor de Ciencia de los Alimentos y Nutrición Humana, Especialista de la Extensión de Seguridad Alimentaria del departamento de Ciencia de los Alimentos y Nutrición Humana y del Centro Nacional de Seguridad Alimentaria y Toxicología, Universidad Estatal de Michigan

****Profesora adjunta, Instituto de Agricultura Internacional, Universidad Estatal de Michigan

Resumen

La Red de Conocimiento de Seguridad Alimentaria (FSKN) se desarrolló mediante la colaboración de la Universidad Estatal de Michigan y una red profesional de fabricantes y vendedores de la industria internacional de la alimentación. El objetivo fundamental del proyecto de la FSKN es proporcionar, de un modo rentable, recursos técnicos con el fin de fomentar la seguridad alimentaria en países en vías de desarrollo, y de impulsar a empresas pequeñas y poco desarrolladas. La FSKN utiliza un modelo basado en competencias que incluye una red, OER y evaluaciones. Estas herramientas se han empleado para apoyar la formación presencial y la formación completamente en línea, y para juzgar los progresos del aprendizaje en varios grupos piloto creados en India, Egipto y China.

Palabras clave

OER, educación a distancia, recursos, seguridad alimentaria, red de competencias, formación en línea, evaluación

OpenSpire: abrir Oxford más que nunca

Melissa Highton,* Peter Robinson**

*Directora del Grupo de Tecnología del Aprendizaje, Servicio de Informática de la Universidad de Oxford

**Responsable del Servicio de Tecnología del Aprendizaje, Grupo de Tecnología del Aprendizaje, Servicio de Informática de la Universidad de Oxford

Resumen

El Grupo de Tecnología del Aprendizaje de la Universidad de Oxford ofrece un modelo para la práctica eficaz de la creación y el uso de los OER en entornos educativos orientados a la investigación, en los que las prácticas académicas incluyan la divulgación de una investigación que ayude o suplemente a la enseñanza pero que no haya sido ideada principalmente como recurso educativo. Mucha gente considera que la universidad es una institución exclusiva. Es cierto que es única y compleja, con características y tradiciones que se han asentado durante 900 años. La educación en Oxford ofrece una apasionante combinación de distinción y ausencia de

prejuicios. En este entorno, el papel y la sostenibilidad de las tecnologías del aprendizaje son conceptos delicados. Cualquier estrategia enfocada a estimular la incorporación de los OER deberá estar imbuida de la idiosincrasia propia de la cultura de la organización. El proyecto OpenSpires fue una iniciativa exitosa que pretendía establecer un conjunto de políticas y dinámicas de trabajo sostenibles para permitir que los diferentes departamentos de la Universidad de Oxford publiquen con frecuencia material de contenido abierto de gran calidad que pueda ser reutilizado por todo el mundo.

Palabras clave

OER, cultura institucional, cambio institucional, retos, sostenibilidad, política y estrategia

Sostenimiento del OER en la Universidad de Ciudad del Cabo: libre, pero no barato

Cheryl Hodgkinson-Williams,* Shihaam Donnelly**

*Profesora asociada, Centro de Tecnología Educativa, Universidad de Ciudad del Cabo

**Interina, Centro de Tecnología Educativa, Universidad de Ciudad del Cabo

Resumen

Las iniciativas con recursos educativos abiertos (OER) han pasado de ser actividades marginales a estar consideradas cada vez más como componentes clave, tanto para la enseñanza y el aprendizaje en la educación superior como para la consecución de los objetivos y el cometido de las universidades. A pesar de que la reducción del costo de los materiales a menudo se menciona como una ventaja potencial de los OER, esto aún no se ha materializado en la práctica, requiriéndose una consideración meditada de diversas estrategias para nuevas iniciativas con OER, por ejemplo el directorio OpenContent de la Universidad de Ciudad del Cabo (UTC) en Sudáfrica.

En este trabajo se revisan las diferentes estrategias citadas en la bibliografía, se representan gráficamente los resultados de un estudio a pequeña escala de sostenibilidad de los OER frente a dichas estrategias, y se explica de qué modo se han empleado estos resultados, y los de otras comunicaciones acerca de iniciativas con OER, como documentación de un seminario interno celebrado en la UCT para deliberar sobre la estrategia futura de sostenibilidad de los OER en esta universidad.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, contenido abierto, sostenibilidad

TwHistory: Compartir la historia usando Twitter

Marion Jensen,* Tom Caswell,* Justin Ball, Joel Duffin, PhD*** Rob Barton***

*Estudiante de doctorado, Universidad Estatal de Utah

**Director general de operaciones, Tatemae LLC

***Director ejecutivo, Tatemae LLC

Resumen

En vista del hecho de que diversos estudios apuntan a que los estudiantes pueden beneficiarse de una comprensión más profunda de los procesos mediante los que se han configurado las narraciones históricas, los profesores de historia han fijado cada vez más su atención en encontrar los medios para enseñar a los alumnos la forma de leer y razonar sobre los acontecimientos, de la misma manera que lo hacen los historiadores profesionales (Wineburg, 2001; Spoehr y Spoehr, 1994; Hynd, Holschuh y Hubbard, 2004; Wiley y Voss, 1996). Uno de los posibles recursos para respaldar este avance puede provenir de las tecnologías emergentes a través de la Web. Las nuevas tecnologías y un acceso más perfeccionado a los archivos históricos y a los elementos disponibles en Internet parecen ser justamente las herramientas que pueden ayudar a los estudiantes (Bass, Rosenzweig y Mason, 1999). Dado el contexto operativo apropiado, creemos que es posible combinar esos recursos y herramientas para crear un entorno para los estudiantes que pueda reforzar sus capacidades para leer y razonar los acontecimientos históricos. Por otra parte, creemos que los medios de comunicación social, concretamente el microblogging (Nardi, Schiano, Gumbrecht, y Swartz, 2004), pueden jugar un papel clave.

Palabras clave

reconstrucción histórica, Twitter, medios de comunicación social, enseñanza de la historia

Llegando al corazón de la Universidad: las bibliotecas y el futuro de los OER

Pieter Kleymeer,* Molly Kleinman, Ted Hanss*****

*Director de educación a distancia, Oficina de tecnologías aplicadas, Facultad de Medicina de la Universidad de Michigan

**Auxiliar especial del Decano de Bibliotecas, Biblioteca de la Universidad de Michigan

***Director de la oficina de tecnologías habilitantes, Oficina de tecnologías habilitantes, Facultad de Medicina de la Universidad de Michigan

Resumen

Las bibliotecas universitarias se encuentran en buena situación para organizar o apoyar la puesta en práctica de sistemas OER y darlos a conocer. Muchas bibliotecas universitarias ya disponen de infraestructura técnica propia, servicio y normativa para hacer económicamente posible el establecimiento o renovación de proyectos de OER, ya sea en incipientes o desarrollados. Debido a una serie de factores concatenados, la Universidad de Michigan (U-M) tiene una excelente oportunidad para integrar Open.Michigan, su sistema OER, en las bibliotecas de la

universidad. Este artículo presenta el caso de la mayor participación de una biblioteca universitaria en proyectos con OER, con la Universidad de Michigan como modelo de estudio.

Palabras clave

bibliotecas, OER, OCW, sostenibilidad, universidad, académico, infraestructura, publicación, normativa

Cursos en línea abiertos en Colombia: informe sobre un experimento educativo y tecnológico

Diego E. Leal Fonseca

Máster en Ingeniería y sistemas informáticos por la Universidad de los Andes (Colombia)

Resumen

Basándose en una discusión sobre los antecedentes, características y limitaciones de los cursos en línea abiertos, este artículo describe una solución tecnológica para sustentar su oferta. Dicha solución se basa en herramientas en línea que no requieren un alojamiento web autogestionado. Ésta es una prueba de concepto que pretende resaltar las posibilidades y obstáculos relacionados con esta clase de práctica educativa en el contexto latinoamericano.

Palabras clave

educación abierta, cursos en línea abiertos, enseñanza abierta, recursos educativos abiertos

Justificar la inversión institucional en el desarrollo de OER: los OER como vehículo de marketing

Dr. Theo Lynn,* Dr. Laurent Muzellec,* Neil Bruton*

*Dirección de la DCU (Dublin City University), Centro de Investigación en la Innovación y el Conocimiento, Escuela de Negocios de la Dublin City University

Resumen

El sector de la educación superior se ha vuelto cada vez más competitivo y los futuros estudiantes están adoptando un enfoque consumista en la elección de la institución y el programa. Como reacción, el mercado de la educación superior se ha vuelto más complejo, más comercial y similar a un negocio. La sostenibilidad financiera de los proyectos de recursos educativos abiertos (OER) es una preocupación generalizada. Este trabajo examina la posibilidad de que la estructura de colocación comercial de un producto clásico pueda aplicarse a los OER para justificar la financiación institucional a los proyectos de OER como una inversión de marketing. Se ha argumentado que los OER proyectados sobre esta premisa pueden incrementar sus repercusiones cognitivas, afectivas y conativas de marca, y a la vez

proporcionar los tradicionales beneficios educativos y sociales que las OER conllevan. Se presenta una serie de propuestas que pueden servir de cimientos para un futuro plan de investigación.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, marketing, sostenibilidad, inversión institucional, rendimiento de la inversión, calendario de investigación, colocación comercial del producto, mensajes híbridos

Red de aprendizaje abierto: La evidencia del impacto de los OER

Patrick McAndrew,* Karen Cropper**

*Director adjunto (Aprendizaje y Enseñanza), Instituto de Tecnología Educativa, The Open University (Reino Unido)

**Director de Proyectos y Coordinación de OLnet, Instituto de Tecnología Educativa, The Open University (Reino Unido)

Resumen

Inevitablemente, una gran parte del trabajo inicial realizado sobre los recursos educativos abiertos (OER) se ha concentrado en cómo producir esos mismos recursos e implantar la idea en la comunidad. El término OER se utilizó por primera vez hace ocho años y el concepto de "contenido abierto" se describió hace más de diez. En la actualidad se presta mayor atención a la manera en la que los OER pueden influir sobre la planificación y modificar el modo en el que los sistemas educativos faciliten el aprendizaje. Las instituciones The Open University UK y la Universidad Carnegie Mellon participan en asociación en la OLnet (Open Learning Network, Red de Aprendizaje a Distancia), creada por la Fundación William y Flora Hewlett con los objetivos de hallar evidencias en favor del uso y reutilización de los OER y de establecer una red para compartir información sobre las investigaciones en ese campo. Esto implica reunir pruebas y desarrollar métodos para investigar y entender formas de aprendizaje en un mundo más abierto, particularmente vinculados a los OER, pero también atender a otras influencias.

Palabras clave

OER, investigación, planificación, inteligencia colectiva

Editorial de acceso libre vs. editorial universitaria tradicional en Amazon

Rory McGreal,* Edward Acqua**

*Profesor y vicepresidente adjunto, Instituto de investigación tecnológica para la mejora del conocimiento, Universidad de Athabasca

**Analista, Estudios institucionales, Universidad de Athabasca

Resumen

Este estudio es una comparación de la editorial de la Universidad de Athabasca (AU Press) con otras tres editoriales universitarias canadienses (no de acceso libre). El análisis está basado en las ventas reales de libros físicos en Amazon.com y Amazon.ca. Los métodos estadísticos comprenden el muestreo del ranking de ventas de libros de cada editorial seleccionados al azar. Los resultados dan a entender que no existe ninguna diferencia significativa en el ranking de libros impresos vendidos por AU Press en comparación con las editoriales universitarias tradicionales. Sin embargo, AU Press puede dar prueba de un número de lectores de sus libros significativamente mayor, según se evidencia por los miles de descargas de las versiones electrónicas abiertas.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, acceso libre, editorial, Amazon, clasificación

Estrategias para el desarrollo de OER

Rory McGreal, PhD

Profesor y vicepresidente adjunto, Instituto de investigación tecnológica para la mejora del conocimiento, Universidad de Athabasca

Resumen

El desarrollo de recursos educativos abiertos (OER) se hace más sofisticado a medida que los profesores y los especialistas de los cursos se van familiarizando con el entorno. La mayoría de enfoques de desarrollo de OER para los cursos en línea se han desarrollado a partir de los que eran apropiados para el contexto presencial. Sin embargo, si bien el entorno en línea de OER abre nuevas posibilidades para el aprendizaje, también presenta limitaciones particulares. Este artículo presenta algunos enfoques que los implantadores de OER deberían tener en cuenta en el momento de iniciar y apoyar proyectos de desarrollo de cursos OER.

1. Suplicad, tomad prestado o robad software educativo. No reinventéis la rueda.
2. Tomad lo que ya existe y construid el curso alrededor de ello.
3. Mezclad y encajad. Ensamblad. No creéis.
4. Evitad el síndrome del «no se inventó aquí».
5. Conoced el contenido –basura entra, basura sale.
6. Fijad plazos. Trabajad con plazos, pero sed realistas.

7. Calculad vuestros costes y dobladlos. Volved a doblarlos.
8. Sed realistas en el calendario y el alcance.
9. El plan del proyecto debe ser flexible. Estad preparados para grandes cambios.
10. Construid de modo flexible para la reutilización y para cambiar los objetivos –la generalizabilidad reduce costes.
11. Proporcionad diferentes rutas para aprender.
12. Construid de acuerdo con los estándares internacionales.

En cada OER hay unos elementos necesarios, como una introducción, un calendario, etc., pero es más importante mantener el curso tan simple como sea posible. La metodología de programación extrema (XP) puede adaptarse a partir de la ingeniería informática para ayudar en el proceso de desarrollo del curso.

Palabras clave

OER, desarrollo de cursos, reutilización, estándares

Si las momias fueran digitales: conservación y difusión

Julia Minguillón

Director académico de la cátedra UOC UNESCO en e-Learning

Resumen

La mayoría de las instituciones educativas disponen en la actualidad de un almacén digital como parte de su estrategia de desarrollo y posicionamiento. Los objetivos principales de un almacén digital son la conservación y la difusión, lo cual en algún modo resulta contradictorio, especialmente si el almacén pretende un enfoque abierto al haber sido diseñado, creado y gestionado desde una perspectiva institucional, aunque esté destinado a ser utilizado por profesores y alumnos. Este hecho puede provocar un bajo nivel de utilización, ya que los usuarios finales podrían no ser capaces de integrar el propósito pedagógico del almacén en su proceso de aprendizaje. En esta comunicación se planteará cómo promover los recursos educativos abiertos conectando los almacenes abiertos con las redes sociales abiertas, tendiendo así un puente entre los recursos y los usuarios finales (los profesores y los alumnos).

Palabras clave

recursos educativos abiertos, OER, repositorios digitales, redes sociales, conservación, difusión, proceso de aprendizaje, entornos de aprendizaje virtuales, aprendizaje electrónico

Aplicaciones innovadoras: almacén de recursos educativos abiertos y de recursos para móviles para la formación de investigadores docentes en México

Dr. Fernando J. Mortera-Gutierrez

Profesor del Tecnológico de Monterrey (ITESM), Escuela de graduados en Educación, Universidad Virtual

Resumen

El movimiento de los recursos educativos abiertos (OER) es una de las tendencias que más están contribuyendo a la educación a través de Internet en todo el mundo. El Tecnológico de Monterrey (<http://tecvirtual.itesm.mx/>) de México, junto con otras instituciones mexicanas de estudios superiores, está creando un almacén, basado en Internet, de OER y recursos para móviles para la formación y el desarrollo de investigadores docentes a niveles de licenciatura, máster y doctorado. Hay una falta de recursos educativos abiertos y de material disponible en Internet que puedan ayudar y favorecer el desarrollo y formación de los investigadores docentes en los países de habla hispana. Este almacén de OER forma parte de un proyecto que está experimentando con nuevas tecnologías para la distribución de OER desde dicho almacén (<http://catedra.ruv.itesm.mx/>), a través de un catálogo indexado de OER (<http://www.temoa.info/>), hasta dispositivos móviles (Ipod, Iphone, MP3, MP4, etc.). Esta comunicación pretende describir y comentar el proyecto: resultados, buenas prácticas, dificultades y restricciones tecnológicas.

Palabras clave

innovación, tecnología educativa, recursos educativos abiertos, recursos para móviles, comunidades de práctica, desarrollo de carrera de investigador

Herramientas abiertas de vídeo para apoyar la producción de proyectos colaborativos audiovisuales en línea: cómo promover la creación en equipo en el e-learning

Adriana Ornellas,* Muriel Garreta-Domingo, Antoni Marín,* Francesc Santanach-Delisau****

*Departamento de Informática, Multimedia y Telecomunicaciones de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

**Oficina de Tecnologías del Aprendizaje, Universitat Oberta de Catalunya (UOC)

Resumen

Este estudio analiza la utilización de herramientas abiertas de edición de vídeo para apoyar la creación y producción en equipo de proyectos audiovisuales en línea dirigidos a la enseñanza superior. Está centrado en las posibilidades que ofrecen estas herramientas para promover la creación colectiva en entornos virtuales.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, herramientas abiertas de vídeo, software social, creación colectiva, e-learning

Captura y organización del aprendizaje previo de los estudiantes mediante la Mochila OCW

Brian Ouellette,* Elena Gitin, Justin Prosa,*** Peter Smith******

*Vicepresidente, KNEXT, Grupo universitario Kaplan

**Analista senior de investigación, Oficina de Eficacia Institucional, Universidad Kaplan

***Director, Oficina de Eficacia Institucional, Universidad Kaplan

****Vicepresidente senior, Estrategia y desarrollo académico, Kaplan Higher Education

Resumen

El propósito de esta comunicación es presentar un método con el que los estudiantes realicen un aprendizaje no tradicional, que se evalúe mediante contabilización de créditos, y una herramienta que facilite este proceso. El sistema de la Mochila OCW puede conectar a los estudiantes autodidactas con los servicios de evaluación de KNEXT para que consigan créditos académicos por sus estudios previos. Se presenta un estudio con efecto retroactivo basado en el historial de datos registrados durante los dos últimos años en la Universidad Kaplan (KU) para validar el proceso de evaluación de la documentación acreditativa. Se comparó el promedio general de calificaciones de unos estudiantes que recibieron créditos por experiencia, concedidos como consecuencia de su experiencia personal o profesional, con una muestra equivalente de estudiantes que carecían de créditos por experiencia. Este estudio mostró que los estudiantes que recibieron créditos por experiencia rindieron mejor que la muestra equivalente de estudiantes con arreglo al promedio general de calificaciones. Estos resultados validan el proceso de evaluación de la documentación acreditativa en el Reino Unido. Además, respaldan la aptitud de la Mochila OCW a la hora de obtener la información esencial necesaria para evaluar el aprendizaje no tradicional para la concesión de créditos universitarios.

Palabras clave

aprendizaje por experiencia, transferibilidad de créditos, documentación acreditativa, autodidactas, OER, OCW/OCWC, aprendizaje no tradicional

Una ontología para el intercambio de temas abiertos en la Web

Brian Panulla,* Megan Kohler**

*Presidente, Panulla Information Systems

**Diseñadora educativa, e-Learning Institute, Universidad Estatal de Pensilvania

Resumen

Aunque Internet ha dado acceso a los educadores a un suministro regular de recursos educativos abiertos, los temas educativos compartidos normalmente en la Web continúan siendo por lo general en forma de documentos estáticos, no de presentación semántica, o en las estructuras de datos del propietario del contenido comercial y de los sistemas de gestión educativa.

Con la llegada de los Estándares de Web Semántica, los productores de recursos en línea disponen de una nueva estructura con la que mantener el intercambio abierto de conjuntos de datos legibles mediante software. A pesar de estos avances, el estado presente de la representación digital de temas en forma de documentos intercambiables no ha progresado.

Este trabajo plantea un modelo ontológico para los temas digitales. Este modelo se ha confeccionado siguiendo los Estándares de Web Semántica del World Wide Web Consortium (W3C), principalmente el Marco de Descripción de Recursos (RDF) y el Lenguaje de Ontologías Web (OWL)

Palabras clave

rúbrica, ontología, recursos educativos abiertos, web semántica

Innovación educativa en grandes grupos: Diseño de un estudio experimental implantado en la Universidad Politécnica de Madrid

Rodrigo Pardo,* Teresa González Aja,* Elena Merino Merino*

*Miembros del Grupo de Innovación Educativa Areté

Resumen

Este artículo muestra el diseño de un estudio experimental conducido con grandes grupos utilizando metodologías de innovación educativa en la Universidad Politécnica de Madrid. Concretamente, hemos escogido el curso titulado Historia y política del deporte, que pertenece al grado de Actividad Física y Ciencias del Deporte. La razón por la que hemos escogido este curso es que el programa es básicamente teórico y hay cuatro grandes grupos de estudiantes de primer año que no tienen experiencia previa en procesos de enseñanza-aprendizaje basados en la innovación educativa. Se espera que los resultados de esta investigación puedan extrapolarse a otros cursos de características similares.

Palabras clave

innovación educativa, grandes grupos, diseño de estudios, universidad

Establecimiento de un manifiesto por la sostenibilidad de los OER: Experiencias en el Reino Unido

Chris Pegler

Profesor adjunto, Instituto de tecnología educativa, The Open University (Reino Unido)

Resumen

La evidencia de sostenibilidad, o la posibilidad de poder conseguirla, es cada vez más una condición necesaria para la actividad con los OER, ya sea impuesta por los patrocinadores, por las instituciones que precisan un "argumento comercial" para OER o los mismos profesionales: académicos, tecnólogos educativos y bibliotecarios, todos ellos preocupados en cómo alinear la cita con un modo de trabajar poco familiar y que aún no se ha puesto a prueba en la situación actual de recursos limitados. Sin embargo, no está claro qué es lo que se entiende por "sostenibilidad" en relación con los OER, qué es lo que será necesario para lograrla o demostrarla, ni quienes están relacionados con la expectativa de sostenibilidad. Este trabajo está inspirado en las experiencias de proyectos OER en el Reino Unido para determinar los deseos que tienen por la sostenibilidad del sistema todos los que desarrollan una actividad con OER: qué contenido debería tener un "manifiesto" por la sostenibilidad de los OER, más allá de la financiación del proyecto y centrándose en la forma de beneficiarse del OER.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, OER, sostenibilidad, proyectos OER, OER en el RU, integración de la práctica OER, reutilización

OER en Portugal: como agente de innovación curricular y de cambio tecnológico - motivar la práctica de "nuevas" normas de enseñanza

Paulo Manuel de Matos Pereira

Escuela de Caramulo

Resumen

Este proyecto de investigación persigue el siguiente objetivo: promover la creación, el uso y la divulgación de los OER en un grupo de colegios y sus profesorado de diferentes niveles educativos, esperando poner a prueba y validar el uso de los OER en un modelo de enseñanza-aprendizaje orientado a la innovación de los planes de estudios. Fijando como punto de partida diversas materias y profesorado de distintas ramas académicas, hemos aplicado una serie de actividades que persiguen la creación de sistemas OER sustentados, en lo posible, en herramientas FLOSS. Hemos adoptado una metodología de investigación y acción con un doble propósito: actuar dentro de una comunidad de profesores y alumnos aumentando sus conocimientos al mismo tiempo que lo hacen los de los investigadores. La actividad se desarrolló en cooperación con el fin de obtener una realidad fidedigna del proceso de enseñanza-

aprendizaje basado en la producción y el uso compartido de OER. Esto requiere una acción práctica y reflexiva e invitar a otros a su implementación en el sistema portugués de enseñanza.

Palabras clave

innovación de los planes de estudios, investigación educativa, innovación tecnológica, recursos educativos abiertos, colegios portugueses

Los OER como modelo para una enseñanza y aprendizaje mejorados

Lisa Petrides, PhD,* Cynthia Jimes, PhD, Clare Middleton-Detzner, MPP,*** Holly Howell, MA******

*Presidenta, Instituto para el Estudio de la Gestión del Conocimiento en la Educación (ISKME) (EEUU)

**Directora de Investigación, Instituto para el Estudio de la Gestión del Conocimiento en la Educación (ISKME) (EEUU)

***Adjunta de Investigación, Instituto para el Estudio de la Gestión del Conocimiento en la Educación (ISKME) (EEUU)

****Auxiliar de Investigación Instituto para el Estudio de la Gestión del Conocimiento en la Educación (ISKME) (EEUU)

Resumen

Este artículo expone las conclusiones preliminares de un estudio de investigación coordinado por el Institute for the Study of Knowledge Management in Education sobre la función de los recursos educativos abiertos (OER) en la transformación de la pedagogía. Basado en un estudio de profesores de arte y humanidades participantes en una red de adiestramiento en OER, este estudio revela el grado en que los recursos y herramientas OER fortalecen la colaboración entre los profesores, así como nuevos coloquios sobre las prácticas de enseñanza. Estas conclusiones tienen transcendencia para involucrar a los profesores en la adopción de nuevas prácticas para la utilización de OER y sobre la forma en que los OER pueden integrarse como modelo para la innovación en la enseñanza y el desarrollo de recursos.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, OER, desarrollo profesional del profesor, conocimiento compartido, colaboración, herramientas de redes sociales, Ning, enseñanza y aprendizaje, pedagogía

EduFeedr: seguimiento y apoyo a los estudiantes en cursos abiertos basados en blogs

Hans Põldoja

Instituto de Informática, Universidad de Tallín

Resumen

Durante los últimos años, varios docentes han organizado cursos abiertos en los que los participantes exponen sus reflexiones en sus blogs personales. Cuando el número de participantes es elevado, seguir todas las discusiones del curso se convierte en un desafío. En este trabajo presentamos el sistema EduFeedr, que se ha ideado específicamente para hacer un seguimiento y dar apoyo a las actividades de los estudiantes en cursos basados en blogs.

Palabras clave

cursos en línea abiertos multitudinarios, entornos de estudio personales, diseño basado en investigación, sindicación web

Recursos Educativos Abiertos para el desarrollo de cursos universitarios

Griff Richards,* Stewart Marshall**

*Facultad de Artes Interactivas y Tecnología, Universidad Simon Fraser (Canadá)

**Open Campus, Universidad de las Indias Occidentales (Barbados)

Resumen

Los recursos educativos abiertos son un material educativo que se ha puesto a disposición de otros de manera intencionada para su libre utilización. Ofrecen un enorme potencial de reducción de costes y un aumento en el acceso a la educación, sobre todo en los países en vías de desarrollo. En este artículo se discuten cuestiones relativas a la calidad, localización, adaptación e integración que es preciso abordar para conseguir que la adopción de los OER sea una estrategia favorable.

Palabras clave

recursos educativos abiertos (OER), desarrollo de un plan de estudios, obstáculos, uso compartido

Barreras y motivadores para la utilización de recursos educativos abiertos en los centros docentes

Thomas Richter,* Ulf Daniel Ehlers**

*Investigador, Facultad de Economía y Administración de empresas, Universidad de Duisburg-Essen

**Profesor de Aprendizaje por Tecnología Asistida, Universidad de Augsburg

Resumen

En un estudio de sondeo hemos investigado la forma en que los profesores de centros docentes de Alemania utilizan, reutilizan, producen y gestionan los recursos educativos abiertos. Las principales preguntas en esta investigación han sido cuáles son sus motivadores y barreras para la utilización de los recursos educativos abiertos, qué otras personas pueden beneficiarse de sus prácticas educativas abiertas y qué podemos hacer para incrementar el nivel de difusión de los OER en los centros docentes.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, prácticas educativas abiertas, barreras, motivadores

¿Qué tienen que hacer las bibliotecas académicas con los recursos educativos abiertos? Tema: sostenibilidad a largo plazo de los proyectos de educación abierta

R. John Robertson

CETIS (Centro de Tecnología Educativa y Normas de Interoperabilidad)

Centro de Práctica Académica y Perfeccionamiento del Aprendizaje, Universidad de Strathclyde

Resumen

En este artículo se discuten las posibles funciones de las bibliotecas académicas en la promoción, el apoyo y el sostenimiento de las iniciativas institucionales con recursos educativos abiertos. Se comentarán las áreas en las que las bibliotecas o los bibliotecarios poseen experiencia y conocimientos que coinciden con algunas de las necesidades del personal académico y los estudiantes a medida que utilizan y publican OER. También se presentarán los resultados de una breve evaluación de las posturas de algunas iniciativas con OER ante los papeles actuales y potenciales de las bibliotecas académicas.

Palabras clave

OER; bibliotecas; UKOER; educación abierta; universidades

El proyecto FaceUOC

Una experiencia de aprendizaje social abierto con la Universitat Oberta de Catalunya

Ana Mª Roderas,* Gemma Aguado,** Eva Patricia Gil,*** Julià Minguillón****

*Becaria de formación de personal investigador, doctora en Sociedad de la Información y el Conocimiento, UOC

**Técnica de investigación, Área de Tecnología Educativa, UOC

***Área de Tecnología Educativa, UOC

****Informática, Multimedia y Comunicaciones, UOC

Resumen

Las posibilidades y la expansión del uso de la Web 2.0 han abierto todo un mundo de posibilidades para la formación en línea. A pesar de la integración de estas herramientas en la educación, es necesario efectuar cambios fundamentales en el diseño educativo de los métodos de enseñanza.

La presente comunicación presenta una experiencia educativa, llevada a cabo por la Universitat Oberta de Catalunya por medio de la red social Facebook, cuya finalidad era ensayar un modelo de enseñanza que emplea una metodología de participación y colaboración entre usuarios basada en la utilización de recursos educativos abiertos.

- El objetivo de la experiencia era ensayar un modelo de aprendizaje social abierto (Open Social Learning, OSL), entendido como un entorno de aprendizaje virtual de acceso libre para la comunidad de Internet, basado en la utilización de recursos abiertos y en una metodología centrada en la participación y la colaboración de los usuarios en la síntesis del conocimiento.
- El título escogido en Facebook para esta experiencia fue "Viajes 2.0: herramientas y recursos en línea". El objetivo de este curso de cinco semanas era facilitar a los estudiantes los recursos de gestión de diversos materiales textuales, fotográficos, audiovisuales y multimedia originados en un viaje.
- Los cambios más importantes de diseño y desarrollo de un curso basado en OSL son el rol del profesor, el del alumno, el tipo de contenido y la metodología:
- El profesor se mezcla con los participantes, guiándolos y ofreciéndoles el valor de su experiencia y conocimientos.
- Los estudiantes aprenden por medio de su participación y colaboración con un grupo variado de usuarios.
- El contenido es abierto y se puede editar bajo diferentes tipos de licencia que especifiquen su grado de accesibilidad.
- La metodología del curso se basó en la creación de una comunidad de estudiantes capaz de autogestionar el proceso de aprendizaje. Para ello era necesaria la participación de un orientador y además se estableció una actividad principal, de modo que los participantes participaran y contribuyeran con la comunidad.
- Se empleó una metodología etnográfica y unos cuestionarios para los estudiantes, con objeto de obtener unos resultados que reflejaran la calidad de esta clase de experiencia educativa.

- A partir de algunos de los datos obtenidos surgieron cuestiones que deberán ser tenidas en cuenta para futuros diseños de modelos educativos basados en OSL:
- Dificultades para romper la estructura formada en torno al orientador
- Variación del tiempo necesario para adaptar el sistema y lograr los objetivos
- Falta de compromiso con los cursos gratuitos
- Tendencia a volver a las formas tradicionales de estudio
- Acreditación
- Esta experiencia nos ha enseñado a todos que los estudios pueden realizarse en cualquier lugar y en cualquier momento, pero no de cualquier forma.

Palabras clave

e-learning, estudios superiores, aprendizaje social abierto, redes sociales, actuación en Facebook

El papel de la tutoría para facilitar el proceso de replanteamiento de los OER

Andreia Inamorato dos Santos,* Alexandra Okada*

*Adjuntas de investigación en el OLnet, The Open University (Reino Unido)

Resumen

Este documento ofrece los primeros análisis de los resultados de una investigación en curso. En él se aborda el papel de la tutoría y el apoyo entre iguales para facilitar el proceso de replanteamiento de los recursos educativos abiertos (OER). También se informa sobre las enseñanzas extraídas hasta ahora de los análisis de dos casos prácticos, distintos pero relacionados, sobre el trabajo con estudiantes para utilizar y difundir los OER.

Palabras clave

OER, recursos educativos abiertos, reutilización de OER, tutoría, tutoría entre iguales, tutoría electrónica, aprendizaje en equipo, readaptación a OER, adaptación al contenido abierto, enseñanza con OER

La producción de OER, una búsqueda de la eficiencia

Robert Schuwer,* Tina Wilson, Willem van Valkenburg,*** Andy Lane****

*Open Universiteit (Países Bajos)

**Open University (Reino Unido)

***Universidad Técnica de Delft (Países Bajos)

Resumen

En la mayoría de las iniciativas para publicar Recursos Educativos Abiertos (OER), la producción de tales OER es la actividad que reúne los costes más altos. Basándose en la bibliografía y en los conocimientos personales se establece una lista de las características destacables de los procesos de producción de OER. Atendiendo a estas características se comparan tres casos entre sí. Lo que más influye en el coste total son los gastos humanos y el tipo de OER que se vaya a crear.

Palabras clave

OER, producción

Estructuración de los OER utilizando trayectorias de aprendizaje

Robert Schuwer,*Fred de Vries*

*Open Universiteit (Países Bajos)

Resumen

El programa Wikiwijs de los Países Bajos está experimentando sobre la estructuración de un almacén con material didáctico digital mediante el etiquetado de estos materiales con los objetivos del aprendizaje y los temas abordados en ellos. Esto hace posible crear una configuración interdependiente de materiales didácticos con éstos actuando a modo de ladrillos de un plan de estudios. Tales configuraciones han sido llamadas trayectorias de aprendizaje. Se presenta un modelo de datos en el cual se describen las entidades implicadas y sus relaciones. En septiembre de 2010 se llevó a cabo y se publicó una primera implementación de este estudio.

Palabras clave

OER, plan de estudios, trayectoria de aprendizaje, Wikiwijs

OER financiadas por una fundación frente a OER financiadas por contribuyentes: una historia de dos mandatos

Paul Stacey

Director de comunicaciones, Relaciones académicas y con participantes, BCcampus

Resumen

Comparar y diferenciar las OER subvencionadas por una fundación con las OER financiadas por contribuyentes, desde los puntos de vista local o global con respecto a los objetivos, opciones de licencias, casos prácticos y resultados.

Palabras clave

sostenibilidad, financiación pública, financiación por una fundación, modelos de negocio, estrategias, adopción, mandatos, objetivos, casos prácticos, continuidad de licencia, marco OER

Después de los primeros pasos: sostenimiento de iniciativas de OER para la salud en Ghana

Nadia Tagoe,* Peter Donkor,* Richard Adana, Ohene Opore-Sem,*** N. Cary Engleberg,**** Aaron Lawson******

*Escuela de Ciencias de la Salud, Universidad de Kwame Nkrumah de Ciencia y Tecnología

**Escuela de Ciencias de la Salud, Facultad de Medicina de la Universidad de Ghana

***Facultad de Ciencias Médicas, Universidad de Kwame Nkrumah de Ciencia y Tecnología

****Facultad de Medicina de la Universidad de Michigan

Resumen

La introducción de recursos educativos abiertos (OER) en dos universidades de Ghana por medio de un proyecto subvencionado fue acogida con gran entusiasmo. El proyecto arrancó con una nota de optimismo y las escuelas de Ciencias de la Salud de ambas universidades produjeron una cantidad significativa de materiales de e-learning en forma de OER de la salud durante el primer año. Se presentaron algunos desafíos cada vez más acuciantes, como los horarios de las facultades, restricciones tecnológicas y de infraestructura, insuficiencia de práctica, falta de concienciación (excepto en los adeptos a las novedades) e inexistencia de sistemas de difusión y uso de los OER. Estos desafíos pusieron de manifiesto el hecho de que las políticas institucionales y la integración eran esenciales para garantizar la puesta en práctica y la sostenibilidad de las tentativas con OER. Basándose en las primeras experiencias con OER en las dos universidades, esta comunicación propone que, si se pretende lograr la sostenibilidad de los OER, las instituciones en comunidades con escasez de recursos deberían tener muy en cuenta la concienciación, la estructuración de las iniciativas, la financiación, la capacitación, la sistematización de la escalabilidad y la motivación.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, sostenibilidad, educación superior, comunidades con escasez de recursos

Academia de Tecnología Libre: una empresa conjunta de software libre y OER

Wouter Tebbens,* David Megías,** David Jacovkis,*** Lex Bijlsma****

*Presidente, Free Knowledge Institute

**Profesor adjunto, programa de doctorado en Sociedad de la Información y el Conocimiento, (UOC)

***Vicepresidente, Free Knowledge Institute

****Decano, Facultad de Informática, Open Universiteit (Países Bajos)

Resumen

La decisión de publicar materiales educativos de forma abierta y bajo licencias libres plantea el desafío de hacerlo de forma sostenible. Se pueden aprender algunas lecciones a partir de los modelos empresariales de producción, mantenimiento y distribución del software libre y de código abierto. La Academia de Tecnología Libre (FTA) ha aceptado estos desafíos y ha puesto en práctica algunos de estos modelos. Aquí se revisan brevemente el programa educativo de la FTA, sus metodologías y su organización, y se indica en qué medida estos modelos demuestran ser provechosos para el caso de la FTA.

Palabras clave

software libre, código abierto, OER, modelos empresariales, educación

El valor de la imperfección: El principio wabi-sabi en la estética y la enseñanza

Jutta Treviranus

Director y catedrático, Instituto de Diseño Universal, Universidad OCAD

Resumen

El aprendizaje mediante OER contiene el potencial para superar muchas carencias y problemas de la educación tradicional. No está obstaculizado por la propiedad intelectual; puede contar con el perfeccionamiento de los recursos en equipo, acumulativos e iterativos; y su formato digital ofrece una flexibilidad sin precedentes en lo que se refiere a configuración y difusión. La comunidad OER es un grupo de educadores y alumnos en constante aumento y con décadas de investigación en la enseñanza que compartir, que saben que debemos preparar a los alumnos

para una realidad diversa y en evolución. A pesar de ello, los OER tienden a repetir las costumbres infructuosas de la educación tradicional.

Para poner remedio a esto, quizá debamos recordar lo importantes que son la imperfección, los errores, los problemas, el desacuerdo y lo incompleto para la enseñanza comprometida y renunciar a nuestras nociones de perfección, reconociendo que los alumnos aprenden de forma diferente y que necesitamos alumnos diferentes. Tenemos que flexibilizar nuestra percepción de la calidad y establecer mecanismos para involucrar al extraordinario colectivo de educadores a nivel mundial, para cumplir con la promesa de la educación integradora.

Palabras clave

diseño universal, aprendizaje profundo, educadores marginados, red global, producción en equipo, accesibilidad, proyecto FLOE

Recursos educativos abiertos MultiCampus: el caso de OER-HE

Frederik Truyen,* Cornelis Adrianus (Kees-Jan) van Dorp, Ben Janssen,*** Jose Rivera,**** Roger Griset,**** Ann Kuppens***

*Profesor asociado, Facultad de Arte, Universidad Católica de Lovaina

**Director de Investigación , EADTU

***Consejero superior, Consejo Ejecutivo, Open Universiteit, Heerlen

****Gestor de Tecnología en Tecnologías del Aprendizaje, UOC

*****Especialista en Recursos Educativos, UOC

*****Ayudante de investigación, Instituto de Estudios Culturales, Universidad Católica de Lovaina

Resumen

En esta comunicación se abordan las estrategias para la puesta en práctica del uso de recursos educativos abiertos en un escenario de multicampus. Se comparan tres instituciones que han adoptado planteamientos muy diferentes: la K.U. Leuven, que es una universidad tradicional; la Open Universiteit (Países Bajos), que se encuentra en el proceso de iniciar la Red de Politécnicas Abiertas; y la Universitat Oberta de Catalunya. Se está profundizando en los aspectos pedagógicos y organizativos que tienen que ver con la puesta en práctica de una estrategia con OER. También se muestra cómo los OER siguen siendo prometedores como soluciones flexibles para lograr objetivos muy diferentes a primera vista.

Palabras clave

recursos educativos abiertos, multicampus, integración regional

Apertura de la educación más allá de la relación de propiedad: De los bienes comunales al comunismo

La Universidad de Utopía

Resumen

La educación abierta, y específicamente el movimiento OER, pretende proporcionar acceso universal al conocimiento, debilitando el histórico coto cerrado y la creciente privatización del sistema de enseñanza pública. En este ensayo se examina esta aspiración sometiendo los supuestos implícitos y teóricos de la educación abierta a la prueba de la economía política crítica. Reconocemos el potencial revolucionario del movimiento de educación abierta pero resaltamos las limitaciones propias de su enfoque actual sobre los bienes comunales (relaciones de propiedad) en vez de sobre las relaciones sociales de la producción capitalista (trabajo asalariado, la empresa) y, debido a ello, sostenemos que esto sólo conseguirá más bien un impacto limitado que uno revolucionario.

Factores determinantes para el uso docente del material educativo digital: El papel mediador de la autoeficacia, la norma percibida y la actitud

Frederik Van Acker,* Hans van Buuren, Karel Kreijns,** Marjan Vermeulen****

*Profesor asociado, Open Universiteit (Países Bajos)

**Profesor adjunto, Open Universiteit (Países Bajos)

Resumen

Las iniciativas para estimular el desarrollo y difusión de los recursos educativos abiertos (OER) requieren una comunidad suficientemente amplia y que pueda ser movilizadada para participar en este esfuerzo. En caso de no lograrse, esto nos podría llevar a la infrautilización del OER. En el marco de la iniciativa Wikiwijs se realizó un sondeo a gran escala entre profesores de primaria y secundaria para explorar los posibles factores determinantes para el empleo educativo del material didáctico digital (DLM).

Basándose en el modelo integrador de predicción del comportamiento se estimó que la autoeficacia, la actitud y la norma percibida deberían asumir un papel central en la explicación de la intención de utilizar el DLM. Asimismo se añadieron al modelo otros diversos indicadores cuyos efectos se presumió que podrían estar mediados por las tres variables principales.

Al llevar a cabo un análisis de pautas de los datos del sondeo entre 1.484 profesores se llegaron a comprobar todas las relaciones supuestas. Lo que más condicionaba la intención de utilizar un DLM era la autoeficacia, seguida de la actitud. La competencia en TIC era a su vez el indicador más poderoso de la autoeficacia. La norma percibida jugaba solamente un restringido papel en la intención de usar un DLM.

En conclusión, para el éxito de proyectos tales como Wikiwijs parece fundamental preparar a los profesores en el uso del material didáctico digital y las TIC (p.ej. la pizarra digital) e influir sobre su actitud.

Palabras clave

material didáctico digital, actitud, autoeficacia, modelo integrador de predicción del comportamiento, factores determinantes del empleo de las TIC, norma percibida

Recursos educativos abiertos grandes y pequeños

Martin Weller

Instituto de Tecnología Educativa, The Open University (Reino Unido)

Resumen

Gran parte de la atención en torno a los recursos educativos abiertos (OER) ha estado centrada en los proyectos institucionales que hacen disponible contenido de aprendizaje explícito. Estos pueden ser clasificados como *OER grandes*, pero existe otra forma de OER a escala pequeña, recursos producidos individualmente utilizando servicios del tipo web 2.0, clasificados como *OER pequeños*. Este artículo examina algunas de las diferencias entre el uso de estos dos tipos de OER para destacar cuestiones sobre la educación abierta. Entre estas cuestiones se encuentran las actitudes respecto a la reputación, la intencionalidad del recurso, los modelos de sostenibilidad, la usabilidad implícita de los recursos y el contexto de sus sitios de hosting.

Palabras clave

OER, granularidad, actitudes, reutilización, aprendizaje abierto, contenido generado por el usuario

Propuesta de "Consent Commons" en la educación a distancia: equilibrar el deseo de apertura con el derecho de las personas a rehusar participar o retirarse

Dr Jane Williams,* Suzanne Hardy, Dr. Megan Quentin-Baxter*****

**Directora de e-Learning, Centro de Educación Médica, Universidad de Bristol

**Consejera principal, Centro de Medicina adscrito a la Academia de Estudios Superiores, Odontología y Medicina Veterinaria, Escuela de desarrollo de la enseñanza de las Ciencias Médicas, Facultad de Ciencias Médicas, Universidad de Newcastle

***Directora, Centro de Medicina adscrito a la Academia de Estudios Superiores, Odontología y Medicina Veterinaria, Escuela de desarrollo de la enseñanza de las Ciencias Médicas, Facultad de Ciencias Médicas, Universidad de Newcastle

Resumen

Se propone el nuevo marco de licencia "Consent Commons", complemento del "Creative Commons", para precisar los permisos concedidos de uso y reutilización de los archivos digitales, clínicos o no, de personas (pacientes o no) con fines educativos. El Consent Commons es una declaración perfeccionada de "profesionalidad digital", con fundamento

ético, que reconoce los derechos de los pacientes, los cuidadores, sus familiares, los maestros, los facultativos, los estudiantes, y de cualquier persona que quiera participar para decidir el uso de sus archivos digitales (incluyendo el rehusar o retirar su consentimiento), y es necesaria para asegurar la sostenibilidad a largo plazo de los materiales de enseñanza, incluidos los recursos educativos abiertos (OER). El Consent Commons puede paliar la incertidumbre que existe sobre el estatus de los recursos educativos que incluyen datos personales. Además, protege a las instituciones de riesgos legales mediante el desarrollo de unas políticas sólidas y bien elaboradas y el fomento de las buenas prácticas de gestión de la información.

Palabras clave

consentimiento, profesionalidad digital, propiedad, copyright, licencias, consent commons, buenas prácticas, gestión de riesgos, recursos educativos

Búsqueda y descubrimiento: el bucle abierto de los OER

Nathan R. Yergler

Director de tecnología de Creative Commons

Resumen

Los recursos educativos abiertos (OER) prometen un aumento de la accesibilidad, la participación, la calidad y la relevancia, además de una reducción de los gastos. Estas promesas aparentemente fantásticas están basadas en la suposición de que los educadores y los estudiantes van a descubrir recursos que ya existen, los mejorarán y compartirán los resultados, con lo que se creará un ciclo retroalimentado de mejora y reutilización. Por una cuestión de métrica, los buscadores actuales que operan a través de toda la web no funcionan con los OER. Este hecho perjudica al ciclo del que dependen las expectativas de los OER y pone en peligro su crecimiento y sostenibilidad a largo plazo. Aunque el problema tiene un gran alcance, las mejoras propuestas en las áreas de documentación, catalogación e intercambio de datos pueden aliviar la situación y generar oportunidades a escalas superiores. En este trabajo se explora cómo y por qué es inadecuado el sistema en la actualidad, se discute a qué áreas hay que dirigir las mejoras y se describe un sistema prototipo desarrollado para analizar estas ideas. Al final se aportan unas sugerencias para proseguir con la exploración y el desarrollo del sistema.

Palabras clave

datos vinculados, web semántica, búsquedas en Internet, recolección de metadatos, calidad de los OER, documentación distribuida

Examen de los problemas de sostenibilidad en los proyectos UKOER: desarrollo de un ecosistema sostenible de OER en HE

Li Yuan,* R. John Robertson, Lorna M. Campbell,*** Chris Pegler******

*Investigador y consultor en tecnología del aprendizaje, JISC CETIS, Instituto de cibernética educativa, Universidad de Bolton

**Colaborador de investigación, JISC CETIS, Centro de prácticas académicas y de fomento del aprendizaje de la Universidad de Strathclyde

***Director adjunto, JISC CETIS, Centro de prácticas académicas y de fomento del aprendizaje de la Universidad de Strathclyde

****Profesor adjunto, Instituto de tecnología educativa, The Open University (Reino Unido)

Resumen

El desarrollo de recursos educativos abiertos (OER) está convirtiéndose en una prioridad estratégica para los gobiernos e instituciones educativas en todo el mundo, en respuesta a las reducciones de financiación y el aumento del presupuesto educativo. En el Reino Unido se ha iniciado en 2009 un programa piloto, patrocinado por el gobierno sobre recursos educativos abiertos (JISC/HEA, 2009), con un presupuesto inicial de 5,7 millones de libras esterlinas. Este trabajo examina los principales temas sobre sostenibilidad identificados por los proyectos, incluyendo los diferentes métodos y modelos que se han adoptado, con el fin de mantener el desarrollo continuado y la divulgación de los OER una vez que la financiación haya terminado. El análisis también considera las dificultades relacionadas con el desarrollo y aplicación de planes y procedimientos para la práctica con OER sostenibles dentro de las instituciones y entre el profesorado. El trabajo concluye aprovechando las experiencias de las principales comunidades de OER del Reino Unido e internacionales para desarrollar un modelo de ecosistema OER sostenible que puede facilitar los debates sobre un futuro desarrollo de las iniciativas con OER.

Palabras clave

educación abierta, recursos educativos abiertos, sostenibilidad, UKOER, ecosistema